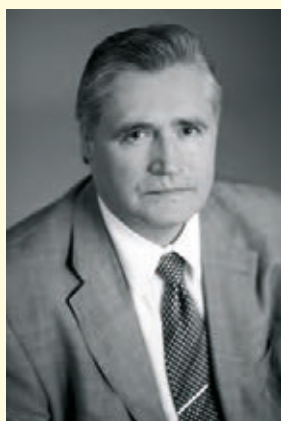

MAIJS/JŪNIJS 2016
Nr. 5/6 (251/252)

LOGS

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS IZDEVUMS

Saules kveldētas, vēju ārdētas, bet spridzīgi rosīgas rit LPS un Latvijas pašvaldību vasaras dienas...

BRITI IZSTĀJAS. VAI TĀ IR MŪSU ATBILDĪBA?

Kad stājāties Eiropas Savienībā, likās, ka tas ir vienotās Eiropas veiksmes stāsts. Pēdējos gados parādījās arvien pieaugošs problēmu loks, kam dažādas valstis redzēja atšķirīgus risinājumus. No visiem pasaules ekonomikas reģioniem krīze un pēckrīzes stagnācija Eiropu skar arvien dziļāk.

Apvienotās Karalistes referenduma rezultāti nebija negaidīti. ES mazspēja bēgļu jautājumu risināšanā, izvēlētās taupības politikas sekas radīja labvēlīgu augsni populistiem, lai noskaņotu, īpaši vecāko paaudzi, nobalsot par izstāšanos. Var jau teikt, ka briti ir kļūdījušies, taču vajadzētu padomāt, vai paši esam bez vainas.

Varam sevi mierināt, ka esam maza valsts bez izšķirošas ietekmes. Taču izšķiroša ietekme ES nav nevienam, katra dalībvalsts, katrs parlamenta deputāts var līdzdarboties diskusijā. Ļaujot svarīgos jautājumus izlemt citiem, arī paši kļūstam līdzatbildīgi.

Vai mēs esam izdarījuši visu ES efektivitātes paaugstināšanai? Vai neesam bijuši pārāk paklausīgi, pieņemot katru Briseles kļūdu par nosacījumu, kas bez ierunām jāizpilda? Vai, ziedojot savas ekonomikas attīstību fiskālās disciplīnas dogmu izpildīšanai, neesam nodarījuši ļaunumu arī kopējai Eiropas lietai?

Birokratizējot savas valsts pārvaldi un stiprinot normatīvismu Latvijā, mēs netieši veicinām visas Eiropas ekonomikas vājumu.

Latvijā vēl ir dzīvi cilvēki, kas atceras PSRS laiku septiņgadu plānu, kā noķert un apdzīt ASV. Plāns balstījās uz to, ka komunisms ir pareizāks, tāpēc apdzīšana notiks automātiski. ES 2000. gadā izvirzīja līdzīgu ideju – noķert un apdzīt ASV un Āzijas ekonomiskos reģionus desmit gadu laikā. Pamatojums tādš pats – Eiropas vērtības (inovācijas, zaļā ekonomika un sociālā iekļaušana) ir pareizākas, tāpēc rezultāts nebūs ilgi jāgaida. Mēs, citas dalībvalstis, par šo līdzību nebrīdinājām.

Gaidītais rezultāts Eiropai nepienāca. Pasaules krīzes laikā trīs vecās pamatvērtības tika papildinātas ar ceturto – taupīšanu. Viss 2014.–2020. gada budžeta plānošanas cikls balstās uz vērtībām, kas nav apliecinājušas savu dzīvotspēju. Turklāt vājā kopējās drošības politika neļauj efektīvi reaģēt uz bēgļu problēmām.

ES ir mūsu drošības un mūsu attīstības nosacījums. Mums pašiem aktīvāk jāvērtē, kas ir labi un kas slikti. Latvijai jākļūst aktīvākai un jāveicina pareizāku lēmumu pieņemšana kopējās Eiropas interesēs.

Andris Jaunsleinis,
LPS priekšsēdis

Ojāra Martinsona foto

REDAKTORE

Gunta Klismeta
67326634, 29428303
fakss 67212241
gunta@lps.lv
skype: guntaklismeta

REDAKTORES VIETNIECE

Daina Oliņa
29130839
fakss 67212241
daina.olina@lps.lv
skype: dainolina

MŪSU ADRESE

Latvijas Pašvaldību savienība
Mazajā Pils ielā 1,
Rīgā, LV 1050

ISSN
1407-3560

Izdevējdarbības licence
Nr. 1740

Bez redakcijas atļaujas
pārpublicēt aizliegts

Publicētie raksti ne vienmēr
pauž LPS viedokli

Gunta Klismeta
redaktore

"Lielajā dzintarā" Liepājā

Daina Oliņa
redaktore's vietniece

LPS 27. KONGRESĀ	
PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS KONGRESĀ UN LIEPĀJĀ – KĀ PA NOTĪM	2
KONGRESA FOTOMIRKĻI	13
KONGRESA REZOLŪCIJAS	14

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ	
NOTIKUMU HRONIKA	17
LANGERVALDES MEŽA STĀSTI	29

EIROPĀ	
BRISELES ZIŅAS	30

PIEMINOT	
KOMUNISTISKĀ GENOCĪDA	
75. GADADIENAS PIEMIŅAS PASĀKUMI LITENĒ UN GULBENĒ	34

VADĪBAS TEORIJA	
PUBLISKĀS ADMINISTRĀCIJAS REFORMAS LATVIJĀ KĀ LĪDZEKLIS	
INTEREŠU GRUPU SACENSĪBĀ	36

IZGLĪTĪBA UN ZINĀTNE	
REĢIONU AUGSTSKOLAS – KĀ TĀLĀK?	45

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ	
SENAIS UN MAINĪGAIS LIMBAŽU NOVADĀ	48
VASALI KUORSOVAS NŪVODĀ!	52

IEPIRKUMI	
KĀ PASKAIDROŠU PAGASTVECĪM, KA ZAĻAIS IEPIRKUMS IR	
IZDEVĪGS?	56

"LOGS" VIESOS	
DŽĪVE "AĻŅA ŽĪMĒ"	60

SĒLIJAS 8. KONGRESĀ	
VEDIE PRĀTI – SĒLIJAI	68

JAUNATNE	
NODIBINĀTA SĒLIJAS NOVADU APVIENĪBAS	
JAUNIEŠU PADOME	73
ATTĪSTĪBAS TENDENCES DARBĀ AR JAUNATNI	74

ANEKDOTES	
ATPŪTAI, ATELPAI, SMAIDAM	76

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS KONGRESĀ UN LIEPĀJĀ – KĀ PA NOTĪM

Gunta Klismeta

Liepāja ir ne tikai trešā lielākā pilsēta valstī, to dēvē par Latvijas kultūras un festivālu galvaspilsētu, mūziķu un mūzikas pilsētu, tāpēc ceļvedis pa šo Kurzemes pērli saucas – “Liepāja – kā pa notīm!”. Sekojot pilsētas ietvēs iezīmētajām pēdīnām jeb notīm, var apstāigt Liepājas ievērojamākās vietas un iepazīt pilsētas slavenākos objektus.

Arī Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) 27. kongress, kas notika 20. maijā Liepājas Olimpiskajā centrā (LOC), aizritēja kā pa notīm – ieplanotajā kārtībā un secībā, kaut “skaņkārtas” mainījās no mažora uz minoru un otrādi, un “nosloja” veselas divas oktāvas no “do” līdz “do”, dodot vārdu gan mājiniekiem, gan kongresa ciemiņiem, gan pašvaldību vadītājiem.

LPS 27. kongresam izvēlētais moto “Kas taupa uz izglītību, tas neredzēs labklājību!” norādīja, ka izglītība un paredzamās reformas tajā šobrīd ir viens no galvenajiem pašvaldību “rūpju bērniem”.

Atklājot kongresu, LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinišs** izteica prieku par atgriešanos Liepājā pēc 16 gadiem (2000. gada 19. maijā Liepājā notika LPS 10. kongress) un valsts augstāko amatpersonu klātbūtni šajā reizē. Kongresā piedalījās Latvijas Valsts prezidents **Raimonds Vējonis**, Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētāja **Ināra Mūrniece** un Ministru prezidents **Māris Kučinskis**.

Pilsētas ciemiņus uzrunāja Liepājas pilsētas domes priekšsēdētājs **Uldis Sesks**, kurš atzīmēja, ka jaunās tūkstošgades gadā Pašvaldību savienības kongress noticis tajā pašā vietā – Liepājas Olimpiskā centra zālē. Pa šo laiku LOC “apaudzis” ar jaunām būvēm un struktūrvienībām, un tagad šeit norit daudz aktīvāka dzīve nekā toreiz. Ne velti paši liepājnieki saka, ka Liepāja ir vieta atpūtai un izaugsmei.

Liepājas mērs ar fotomateriālu palīdzību klātesošajiem novadīja nelielu neklātienas ekskursiju pa savu pilsētu. Kāda tad ir šodienas Liepāja? Neraugoties uz

“Liepājas metalurģa” nedienām, joprojām industriāla – vairāk nekā 40 uzņēmumu nodarbojas ar metālapstrādi, ap 60 strādā tekstilrūpniecības nozarē, tāpat stipras ir vairākas zivsaimniecības firmas. Pilsētas ekonomika pārstrukturējas, un daudzi uzņēmumi raduši mājvietu Liepājas Biznesa centrā, kam ir vairākas priekšrocības. Liepājas saimnieks aicināja arī citas pašvaldības padomāt par industriālajiem parkiem.

Ar preču zīmi “Made in Liepāja” Eiropā un pasaulē pazīst vairākus izstrādājumus, kas top Liepājā. Tā, piemēram, “Metālmeistars” māk saražot pasaulē ātrākās slieces, ar Liepājā gatavoto ugunsdzēsēju un glābēju ekipējumu strādā ugunsdzēsēji arī Amerikā, Ulda Pilēna uzņēmumos ražo saliekamās ēkas, kas tiek eksportētas uz daudzām valstīm, un “upb” ir viens no modernākajiem Latvijā ar vairāk nekā 1200 darbiniekiem un 150 miljonu apgrozījumu. Tāpat jāmin uzņēmuma “Expedīt” ražotne, no kuras uz lielveikaliem aizceļo iepirkumu ratiņi, un Liepājas tekstilražotāji, kuri intīmus sieviešu veļas gabalus izgatavo vairāk nekā desmit miljonus gadā. Tie visi ir stāsti par industrializāciju, kam seko stāsts par eksportu. Liepājas ostā pierakstītais “Stena Line” ir lielākais Baltijas jūras prāmju operators, un arī pati osta, Ulda Seska vārdiem runājot, elpo un attīstās. Liepājā koncentrējušies gan Jūras spēki, gan šogad rekonstruēta Liepājas lidosta, kas izmantojama civilām un arī militārām vajadzībām. Vēl viena būtiska “ādere” Liepājai ir kurortoloģijas un SPA piedāvājums.

Liepājas vārdu biežāk tomēr saista ar kultūru un pēdējā laikā jo īpaši ar “Lielo dzintaru”, kas ir viena no jaunākajām pilsētas dominantēm. Aktīvākie festivālu apmeklētāji noteikti ielāgojuši ikvasaras pasākumus, kas notiek Liepājā – akadēmiskās mūzikas festivāls “Liepājas vasara”, festivāls “Summer Sound Liepāja”, “Fontaine Festival”, Starptautiskais ērģelmūzikas festivāls un citi. Liepājas mērs un liepājnieki aicina arī uz Jūras svētkiem 19. jūlijā, mākslas forumu “Lielais dzintars” augustā un, protams, uz šovasar Latvijā vienīgo “Prāta vētras” koncertu, kas notiks Liepājā 20. augustā. Tie, kuri Liepājā uzturējās arī nākamajā dienā pēc kongresa, varēja piedalīties Līvas ciema svētkos, ko liepājnieki sauc par Liepājas vārda dienas svinībām, bet dzimšanas dienu viņi svin februārī.

Liepājas “portrets” nav iedomājams arī bez sporta (futbols, hokejs, basketbols u.c.) un ievērojamiem sportistiem. Līdz šim vairāk tika daudzīnāts Māra Verpakovska vārds, taču beidzamajā laikā viņu “pārtrumpojis” talantīgais Kristaps Porziņģis. Jāpiebilst, ka daudziem kongresa dalībniekiem izdevās jauno slavenību todien ne tikai skatīt vaigā, bet tapa bezgaldaudz fotouzņēmumu, kad sportists pēc treniņa parādījās Liepājas Olimpiskā centra foajē. Nepilnu mēnesi vēlāk Liepājā atklāja jaunuzbūvēto āra basketbola laukumu, kas ir Kristapa Porziņģa dāvana dzimtajai pilsētai. Un vēl – 2016. gadā Liepāja godam nes piešķirto Eiropas Sporta galvaspilsētas titulu.

Valsts prezidents **Raimonds Vējonis**, sveicot kongresa delegātus, izteica pateicību pašvaldību vadītājiem un darbiniekiem: “Pašvaldības kā iedzīvotājiem tuvākā vara vienmēr ir bijušas viens no mūsu valsts attīstības stūrakmeņiem. Gribu pateikt lielu paldies visiem par to darbu, ko jūs katru dienu darāt, arī “piesedzot” valsti, kad izdarāt to, ko valsts nevar. Mūsu valsts ir uz pastāvīga attīstības un pilnveidošanās ceļa, un darāmā ir daudz. Paldies, ka pašvaldības ar savu darbu aizvien ir daļa no risinājumiem.”

R. Vējonis uzsvēra, ka šobrīd kvalitatīva izglītība ir Latvijas lielākā iespēja, tādēļ jārada visi priekšnosacījumi, lai katrs bērns un jauniešis varētu iegūt labu izglītību neatkarīgi no tā, kur viņš dzimis un kas ir viņa vecāki. Prezidents vērsa uzmanību uz nepilnībām pašreizējā izglītības sistēmā un satraucošo tendenci, kas atklāj izglītības kvalitātes nevienlīdzības pieaugumu un atšķirību starp izglītības kvalitāti laukos un pilsētās – tas jāvērtē kā drauds reģionu attīstībai. Viņaprāt, nepieciešamas strukturālas reformas izglītības sistēmā, konkurētspējīgs un prognozējams pedagogu atalgojums, mūsdienīgs mācību saturs un infrastruktūra, kā arī skolu tīkla sakārtošana. Valsts prezidents gan atgādināja, ka reformas un to saturs lielā mērā būs atkarīgi arī no pašvaldībām un to vadītājiem.

R. Vējonis uzsvēra, ka šobrīd kvalitatīva izglītība ir Latvijas lielākā iespēja, tādēļ jārada visi priekšnosacījumi, lai katrs bērns un jauniešis varētu iegūt labu izglītību neatkarīgi no tā, kur viņš dzimis un kas ir viņa vecāki. Prezidents vērsa uzmanību uz nepilnībām pašreizējā izglītības sistēmā un satraucošo tendenci, kas atklāj izglītības kvalitātes nevienlīdzības pieaugumu un atšķirību starp izglītības kvalitāti laukos un pilsētās – tas jāvērtē kā drauds reģionu attīstībai. Viņaprāt, nepieciešamas strukturālas reformas izglītības sistēmā, konkurētspējīgs un prognozējams pedagogu atalgojums, mūsdienīgs mācību saturs un infrastruktūra, kā arī skolu tīkla sakārtošana. Valsts prezidents gan atgādināja, ka reformas un to saturs lielā mērā būs atkarīgi arī no pašvaldībām un to vadītājiem.

Raimonds Vējonis aicināja vairāk izmantot tehnoloģiskās iespējas, pilnveidojot iedzīvotājiem pieejamos pakalpojumus un saziņu ar pašvaldību padarot daudz ērtāku un draudzīgāku, bet pašām pašvaldībām viņš vēlēja būt konstruktīvām un vērstām uz sadarbību. Savukārt Latvijas Pašvaldību savienībai tās

LPS 27. KONGRESĀ

25. jubilejas gadā prezidenta vēlējums bija – izvērtēt paveikto, izvirzīt jaunus mērķus un mainīties līdzīkam, tāpat kritiski paraudzīties ne tikai uz valsti, bet arī savu darbu, stiprināt pašvaldību interešu pārstāvēniecību un rast labākos veidus, kā mērķtiecīgi risināt kopīgos uzdevumus, lai visi pieņemtie lēmumi būtu vērsti uz valsts attīstību, iedzīvotāju labklājības līmeņa celšanu un drošības stiprināšanu.

Saeimas priekšsēdētāja **Ināra Mūrniece** augstu novērtēja LPS 27. kongresa norisi un uzsvēra, ka tas ir

ne tikai būtisks darba atskaites punkts, bet arī svētki visām pašvaldībām. Viņa norādīja, ka pašvaldību un Saeimas sadarbība ir cieša: *“Pašvaldību balss Saeimā tiek sadzirdēta, un tā ir pietiekami noteikta un skaļa. Par to, ka pašvaldību viedokli dzird un respektē, liecina arī fakts, ka šajā zālē atrodas vairāki Saeimas deputāti.”*

Pieminot sagatavoto rezolūciju par izglītības finansēšanas reformu, parlamenta priekšsēdētāja atzīmēja Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) izvērtējumu par pedagogu atalgojumu. Tas liecina, ka Latvijā salīdzinājumā ar citām šīs organizācijas dalībvalstīm skolotāju algas ir ļoti zemas, taču OECD norādījumi liks mums pārskatīt izglītības sistēmas kapacitāti, tostarp vidējās un augstākās izglītības iestāžu darbinieku skaitu. Kā svarīgu uzdevumu I. Mūrniece minēja ēnu ekonomikas un korupcijas apkarošanu, īpaši publisko iepirkumu jomā, tomēr ar prieku piebilda, ka eksperti situāciju vērtējot kā arvien labāku – gan pašvaldībās, gan valstī kopumā. Saeimas priekšsēdētāja īpaši atzīmēja kongresa rezolūcijas projektu “Par iedzīvotāju tiesībām saņemt informāciju” un centienus veidot caurskatāmāku mediju struktūru un finansētos uzdevumus.

I. Mūrniece uzsvēra arī nepieciešamību reģionālajā politikā rast līdzsvaru un nestādīt teritoriju intereses augstāk par cilvēku interesēm un otrādi. *“Tieši nelielās pilsētas, novadi un pagasti ir tās vietas, kur cilvēku iniciatīva, vēlēšanās līdzdarboties, tradīcijas un patriotisms var izpausties visātrāk,”* sacīja Saeimas priekšsēdētāja. *“To, cik daudzveidīgi var būt novadi, pilsētas un pagasti, nupat atgādināja Saeimas namā svinīgi atklātā ģerboņu izstāde, kur novadiem – savi, pagastiem – savi ģerboņi. Taču blakus šiem daudzajiem skaistajiem grafiskajiem simboliem ir viens, kas lielāks par visiem pārējiem, un tas ir Latvijas ģerbonis. Tāpēc – lai neviena no pašvaldībām svētkos nesūta sveiciens Latvijai, jo*

mēs visi kopā, visas pašvaldības, mēs esam Latvija. Un Latvijai jābūt stiprai un vienotai! Ja stipra būs ikviena pašvaldība, tad stipra būs arī mūsu valsts.”

Ministru prezidents **Māris Kučinskis**, uzrunājot pašvaldību vadītājus, deleģātus un viesus, atzīmēja, ka viņš kā bijušais pašvaldību vadītājs starp viņiem jūtoties patiešām komfortabli, jo *“esmu bijis arī tajā barikāžu pusē, kurā šobrīd esat jūs. Tā noteikti ir priekšrocība, kas ļauj man vērtēt valsti un pašvaldību mijiedarbību no diviem būtiski atšķirīgiem skatpunktiem”.*

M. Kučinskis norādīja, ka, no valdības vadītāja pozīcijām raugoties, viņš redz četrus pašvaldību līmeņus – Rīga un lielās pilsētas, Pierīgas pašvaldības, bijušie rajonu centri un mazās pašvaldības, un ar katru no tiem ir jāveido īpašs dialogs. Premjers uzsvēra, ka valdība nedalīs pašvaldības divās grupās – tajās, kuru attīstība ir jāveicina, un tajās, kurām var atņemt ar roku: *“Es negrāšos noniecināt nevienu novadu par to, ka tas ir mazs, vai par to, ka atrodas tālu no attīstības centriem. Katra pašvaldība ir vērtība, kas iekļaujas Latvijas kopējā ainavā ar savu unikālo saturu. Taču, plānojot valsts ekonomisko attīstību un veicinot investīciju piesaisti, valdībai ir jārēķinās ar ļoti pragmatiskiem apsvērumiem.”* Un tie saistās ar investoru interesēm, kas izvirza divus nosacījumus – attīstītu infrastruktūru un kvalificēta darbaspēka pieejamību. *“Valdības mērķis ir veicināt līdzsvarotu ekonomisko attīstību visā valsts teritorijā, tomēr jāapzinās katra reģiona resursi un katras pašvaldības vadītāja vēlme un kompetence meklēt sadarbības iespējas,”* ir pārliecināts M. Kučinskis. *“Pēdējo es gribu īpaši uzsvērt. Tieši reģionālā sadarbība pašvaldību starpā ir atslēga līdzsvarotai visas valsts attīstībai. Tajā nav vietas greizsirdībai, primitīvai varaskārei un savu interešu demonstrēšanai.”*

Ministru prezidents mudina visas pašvaldības, to vadītājus un deputātus izkāpt ārpus savu teritoriālo interešu rāmjiem un meklēt partnerus sev līdzās, citādi ar laiku nekas cits neatliks kā pustukšās teritorijas pievienot dzīvotspējīgajām. *“Aicinu būvēt sapratnes tiltus, kas veicinās sadarbību! Lai jums izdodas, jo es esmu jūsu pusē!”* novēlēja Māris Kučinskis.

Arī vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Kaspars Gerhards** uzsvēra pašvaldību lomu Latvijas kopīgajā attīstībā: *“Ikvienas valsts pamats ir tās pilsoņi, kas vēlas dzīvot valstī, kuras idejām viņi tic un kurai jūtas*

piederīgi. Lai Latvija turpinātu attīstīties, jānostiprina pašvaldību loma iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanā. Un, lai pašvaldības varētu attīstīties, jāturpina nostiprināt pašvaldību kapacitāti un nodrošināt līdzvērtīgas iespējas.”

Nacionālajā attīstības plānā ir noteikts līdz 2020. gadam ieviest pilnveidotu valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu. VARAM izstrādātais reformas projekts paredz divus variantus – vai nu veidot juridiski nostiprinātus novadus, vai izveidot sadarbības teritorijas. Valdības deklarācijā ierakstīts otrais variants. Pašreizējā valsts politikas veidošanas procesā vairs nav iecerēts veidot tādas administratīvi teritoriālās vienības kā apriņķi, līdz ar to jāvērtē, par kurām reģionāla rakstura valsts funkcijām lēmumus pareizāk būtu pieņemt pašvaldību līmenī jeb tuvāk šo teritoriju iedzīvotāju interesēm.

Ministrs atzīmēja, ka viena no svarīgākajām jomām, kurā pēdējo gadu laikā ministrijai un LPS bijusi produktīva un aktīva sadarbība, ir jaunā Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda investīcijas ministrijas pārziņā esošajās politikas jomās – vides infrastruktūras pilnveidošanai, reģionālajai attīstībai un informāciju un komunikāciju tehnoloģijām kopumā 738,7 miljonu eiro apmērā.

“Daudzkārt esam uzsvēruši – lai veicinātu izaugsmi Latvijas reģionos, ir būtiski sniegt atbalstu uzņēmējdarbībai, darbavietu radīšanai un privāto investīciju piesaistei pašvaldībās, tajā skaitā jaunu uzņēmumu izveidošanai vai esošo uzņēmumu paplašināšanai, lai sekmētu nodarbinātību un ekonomisko aktivitāti pašvaldībās,” norādīja K. Gerhards. Savu uzstāšanos ministrs noslēdza ar šādiem vārdiem: *“Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija līdz šim ir bijusi, ir un arī turpmāk būs pašvaldību ministrija!”*

Ekonomikas ministrs **Arvils Ašeradens** kongresam bija atsūtījis rakstisku apsveikumu, ko nolasīja LPS priekšsēdis Andris Jaunsleinis.

Apsveikumā teikts:

“Latvijas pašvaldības ir viens no būtiskākajiem balstiem mūsu valsts turpmākajai izaugsmei. Valdība par vienu no prioritātēm izvirzījusi ārvalstu investīciju pie-

saisti, un šā mērķa īstenošana nav iespējama bez aktīvas atbildīgo ministriju un pašvaldību sadarbības.

Ir svarīgi apzināties, ka valsts kopējā ekonomiskā izaugsme – uzņēmējdarbības vides uzlabošana, konkurētspējas veicināšana, investīciju piesaiste, ēnu ekonomikas apkarošana – ir visas valdības, valsts institūciju un pašvaldību vienots darbs. Latvijas uzņemšana Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (OECD) mums šobrīd paver plašas iespējas izmantot starptautisko labo praksi dažādu problēmju risināšanā, pārņemot efektīvus risinājumus sabalansētas ekonomiskās izaugsmes stiprināšanai.

Esmu pārliecināts, ka, panākot kopīgu izpratni par pašvaldību aktīvas iesaistes nozīmīgumu veiksmīgā investīciju piesaistē, mēs panāksim rezultātus, ar kuriem varēsim lepoties visas Ziemeļeiropas līmenī.

Esmu pateicīgs par līdzšinējo sekmīgo sadarbību un ceru, ka arī turpmāk tā atspoguļosies pašvaldībām svarīgu iniciatīvu īstenošanā. Vēlu jums apņēmību un panākumus, turpinot iesākto darbu, plānojot un īstenojot nākotnes ieceres!

*Cieņā,
Arvils Ašeradens, Ministru prezidenta biedrs un ekonomikas ministrs.”*

Kā allaž, gaidīts bija Latvijas Pašvaldību savienības vadītāja un vienlaikus LPS Finanšu un ekonomikas komitejas priekšsēdētāja **Andra Jaunsleiņa** ziņojums.

A. Jaunsleinis, norādot uz LPS 27. kongresa moto “Kas taupīs uz izglītību, tas neredzēs labklājību!”, uzsvēra, ka attieksme pret izglītību noteiks Latvijas nākotni, tāpēc šāgada kongresā lielākais akcents tiks uz izglītības jautājumiem, lai pašvaldību lielāko forumu izmantotu kā iespēju sarunai par nākotni un pašvaldību spējām mainīties līdzī laimam. LPS priekšsēdis

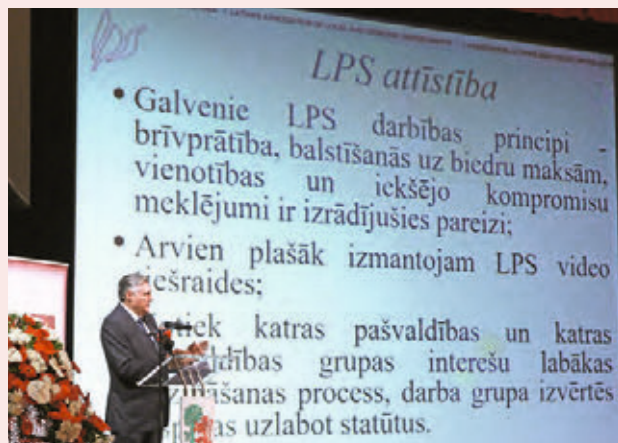
LPS 27. KONGRESĀ

atklāja savu redzējumu par Latvijas un pašvaldību attīstību, norādīja uz publiskās pārvaldes kļūdām un aplamībām, kritizēja to, ka skolās nemāca par valsts un pašvaldību iekārtu, un puda pārmetumus Izglītības un zinātnes ministrijai, ka paredzētās izglītības reformas ietvaros netiek piedāvāta satura reforma un nav vērtēti pašvaldību izdevumi.

LPS sadarbībā ar pašvaldībām veikusi aprēķinus par nepieciešamajiem līdzekļiem jaunās izglītības reformas ieviešanai, un tie liek izdarīt visai pesimistiskus secinājumus. *“Analizējot izstrādāto reformu, rodas izjūta, ka domāts tikai par Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta taupīšanu, ignorējot skolu nozīmi teritorijas dzīvotspējas saglabāšanā. Tiek runāts, ka reformas rezultātā būs algu pieaugums, bet tas ir tikai šķietami, jo algu pieaugums paredzēts uz kontaktstundu pieauguma rēķina,”* atzīmēja A. Jaunsleinis un aicināja valdību pedagogu atalgojuma reformu neīstenot uz pašvaldību budžeta rēķina.

Atbilstoši iecerētajai reformai daudzus izdevumus nāksies segt pašvaldībām, turpretī paredzētais valsts ieguldījums ir niecīgs. LPS priekšsēdis arī minēja skaitļus, kas raksturo “iezīmēto” naudu, ko vēlas izņemt no pašvaldībām: pirmsskolas pedagogiem – 24 miljoni eiro, pagarinātās dienas grupām – 5,5 miljoni, bibliotekāriem – līdz vienam miljonam, interešu izglītībai – līdz 3,2 miljoniem, profesionālās ievirzes pedagogiem – līdz 13,5 miljoniem, internātskolu uzturēšanai – pieci miljoni, 1.–4. klašu skolēnu ēdināšanai – 20 miljoni, pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu uzturēšanai – 1,5 miljoni; visu summējot – 73,7 miljoni eiro. Taču solījumu izpildei vajag vairāk: no pusotra līdz četriem gadiem veco bērnu pedagogiem – 24 + 40 miljoni eiro; piecgadīgo un sešgadīgo apmācībai – 10,5 miljoni eiro; algu pacelšanai par 60% nepieciešama par 60% lielāka mērķdotācija utt.

Savā ziņojumā A. Jaunsleinis raksturoja visas jomas, par ko sagatavotas kongresa rezolūcijas – par ekonomikas attīstību un uzņēmējdarbības veicināšanu, par ES struktūrfondu izmantošanu, par veselības aprūpes pieejamību, par ceļiem, par pašvaldību demokrātiju un par informācijas pieejamību. Pašvaldību un LPS prasības ietvertas kongresa dokumentos.

Noslēgumā Pašvaldību savienības priekšsēdis informēja par LPS starptautiskajām aktivitātēm un turpmāko attīstību, pieminot palīdzību Ukrainai un pašvaldību ziedojumu uzraudzību, iesaistīšanos bēgļu problēmas risinājumā, citu valstu pašvaldību pieredzes izpēti un septembrī paredzētās starptautiskās konferences organizēšanu. Pašvaldību savienības attīstībā viņš uzsvēra galvenos LPS darbības principus – brīvprātību, balstīšanos uz biedru maksām, vienotības un iekšējo kompromisu meklējumus, arvien plašāku videotiešraīžu izmantošanu, katras pašvaldības un katras pašvaldības grupas interešu apzināšanu.

LPS vadītājs ir pārliecināts, ka stipras, aktīvas, stabilas un gudras pašvaldības nodrošina stabilitāti valstī. *“Reizēm Latvijas Pašvaldību savienība nav ērtākais sarunu partneris, tomēr es to saskatu kā pozitīvu aspektu, jo tikai viedokļu daudzveidība sniedz visefektīvāko rezultātu. Tātad ieguvēji ir gan pašvaldības, gan valdība, gan valsts kopumā. Mēs daudz mācāmies no kļūdām, tāpēc jaunajos lēmumos ir aizvien mazāk nepilnību. Tas ir galvenais devums, ko mēs varam savstarpēji dot,”* sacīja Andris Jaunsleinis.

Revīzijas komisijas ziņojumu sniedza komisijas priekšsēdētāja – Amatas novada pašvaldības vadītāja **Elita Eglīte**.

Viņa atzīmēja, ka Revīzijas komisija darbojusies atbilstoši statūtiem un revīziju biedrībā “Latvijas Pašvaldību savienība” 2015. gadā veicis zvērīnāts revidents – auditorfirma SIA “Kaņepe un partneri”. Pašvaldību savienības biedru skaits nav mainījies – deviņas pilsētu domes un 109 novadu domes. LPS finanšu pārskats sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par LPS finansiālo stāvokli, un nekādi pārkāpumi revīzijas laikā finanšu uzskaites dokumentos nav konstatēti. Atklāti balsojot “par”, sapulce apstiprināja Revīzijas komisijas ziņojumu.

LPS Izglītības un kultūras komitejas priekšsēdētāja **Ligita Gintere** savā prezentācijā galve-

nokārt pievērsās izglītības jautājumiem, uzsvāru liekot uz to, ka valsts ilgtermiņīgā attīstības un ģimenes pamats ir bērni un katram no viņiem ir tiesības uz kvalitatīvu izglītību. Vienlīdz svarīgi ir gan tas, kas māca, gan tas, ko māca, kādas prasmes attīsta, cik atbalstoša ir skolas vide un kāds ir rezultāts, turklāt viss iepriekšminētais attiecas uz visām prasmēm – tehniskajām, profesionālajām, socializācijai un pamatprasmēm.

L. Gintere vērsa uzmanību uz Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam noteiktajiem pamatprincipiem (uz zināšanām balstīta, sabiedrību veicinoša izglītība; izglītība ilgtermiņīgai attīstībai; cilvēkorientēta izglītība), virsmērķi (kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtermiņīgai valsts izaugsmei) un mērķiem, kas aptver gan izglītības vidi, gan efektīvu pārvaldību.

Vissāpīgākā problēma izglītības jomā ir pedagogu atalgojums. Izglītības profesionāle uzskata, ka skolu finansējuma formulas un pedagogu atalgojuma sistēmas izveide ir kas vairāk par tehniskām darbībām. Tie ir politikas instrumenti, kas pauž redzējumu par pedagogu un skolu nozīmi, sabiedrības cerībām, izglītības politikas mērķiem un ir radīti, iedalot efektivitātes un vienlīdzības aspektus dažādos nozīmīguma līmeņos. Ligita Gintere norādīja, ka pedagogu atalgojuma reformai būtu jāatbilst izglītības mērķiem un spējai piesaistīt jaunus skolotājus, taču piedāvātais modelis izslēdz vairākas pedagogu kategorijas – interešu izglītību, profesionālās ievirzes pedagogus, karjeras speciālistus, bibliotekārus un citus, kuru algu palielinājums vai nepalielinājums gulsies uz pašvaldību pleciem un ietekmēs pašvaldību budžetus.

LPS Izglītības un kultūras komitejas vadītāja uzskatāmībai nodemonstrēja zīmējumu, kurā redzams, kā vēlmei apmaksāt motivēta un laba skolotāja darbu šobrīd mēģina "uzšūt" neatbilstošu mētelīti no visai plāna materiāla. Kā sacīja L. Gintere, "nez vai tas īsti klāsies uz jaunā vēlmju modeļa". Komitejas vadītāja arī minēja pētnieciskos rezultātus un salīdzināja izdevumus izglītībai Latvijā un citās valstīs, kā arī skolotāju vidējās gada algas Eiropas valstīs. Noslēgumā Ligita Gintere uzsvēra, ka izglītība ir starpinstitucionāla un tās problēmu risinājumos jāiesaistās gan pašvaldībām, gan Izglītības un zinātnes ministrijai, gan VARAM, Finanšu, Zemkopības, Ekonomikas, Labklājības un Satiksmes ministrijai.

LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Aivars Lācarus** informēja par komitejas darbu starp LPS 26. un 27. kongresu un pateicās komitejas locekļiem, pašvaldību darbiniekiem, sociālās un veselības aprūpes speciālistiem un sociālajiem partneriem – Latvijas Pašvaldību sociālās aprūpes institūciju apvienībai, kurā ir 59 biedri, un Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienībai ar 86 biedriem.

Svarīgākās problēmas un jautājumi, kas apspriesti komiteju sēdēs, saistīti ar sociālo pakalpojumu pieejamību patvēruma meklētājiem, ar plānotajām izmaiņām asistentu pakalpojumiem, ar minimālo ienākumu līmeni un koncepcijas ieviešanu, ar deinstitutionalizāciju, sociālās aprūpes centru darbību, ERAF līdzekļu piesaisti, atbilstošu darbinieku trūkumu, īpaši lauku novados, speciālistu izglītības jautājumiem, atbalsta pasākumiem cilvēkiem ar invaliditāti, e-veselības projekta ieviešanu, reģionālajām slimnīcām, slimnīcām kā sociāliem uzņēmumiem u.c. Līdzīgas tēmas šogad risinātas arī sarunās ar Labklājības un Veselības ministrijām. Būtiska komitejas darba sastāvdaļa ir videokonferences un semināru cikls par labo praksi pašvaldību sociālajos dienestos.

Savas uzstāšanās noslēgumā komitejas vadītājs piešķārās valsts un pašvaldību attiecībām, to lomu un funkciju savstarpējam sadalījumam. "Vislabāk visu sakārtot var ģimenē, jo tur katram ir gan atbildība, gan pienākumi, gan arī kopēja dzīve, un visi cenšas, lai ģimenē būtu pēc iespējas labāk. Ja mēs visi fokusētos kā uz ģimeni, tā būtu ideāla sabiedrības attīstības forma. Mēs, protams, gribam, lai Latvija būtu pēc iespējas stiprāka, labāka, kā viena riktīga latviešu ģimene – lai mums visiem kopā izdodas!" novēlēja Aivars Lācarus.

Savas uzstāšanās noslēgumā komitejas vadītājs piešķārās valsts un pašvaldību attiecībām, to lomu un funkciju savstarpējam sadalījumam. "Vislabāk visu sakārtot var ģimenē, jo tur katram ir gan atbildība, gan pienākumi, gan arī kopēja dzīve, un visi cenšas, lai ģimenē būtu pēc iespējas labāk. Ja mēs visi fokusētos kā uz ģimeni, tā būtu ideāla sabiedrības attīstības forma. Mēs, protams, gribam, lai Latvija būtu pēc iespējas stiprāka, labāka, kā viena riktīga latviešu ģimene – lai mums visiem kopā izdodas!" novēlēja Aivars Lācarus.

LPS Tehnisko problēmu komiteja nodarbojas ar plašu jautājumu loku, taču

šoreiz komitejas vadītājs **Aivars Okmanis** galveno vērību veltīja ceļu problemātikai, par ko tapusi arī kongresa rezolūcija. Aplausus izpelnījās viņa papildinātais kongresa sauklis: *“Tas, kas taupa uz ceļu attīstību, var netikt pie izglītības, kur nu vēl labklājības.”*

Pavisam nesen Valsts kontrole veikusi pārbaudi Satiksmes ministrijā un sešās pašvaldībās un izteikusi vairākus iebildumus par it kā nelietderīgi iztērētiem līdzekļiem no valsts autoceļu programmas, kā arī salīdzinājusi situāciju ceļu nozarē Latvijā un Lietuvā, taču neņemot vērā, ka Lietuvā finansējums autoceļiem ir vismaz divreiz lielāks nekā pie mums. Tāpat Valsts kontrole nav “pamanījusi” atšķirības abās valstīs transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa maksājumu piešķirumos no akcīzes nodokļa par naftas produktiem, kā arī citas būtiskas ceļu “maka” pildīšanas iespējas.

A. Okmanis atgādināja Autoceļu likumā noteikto par valsts budžeta finansējumu programmai “Valsts autoceļu fonds”, ko veido prognozētie valsts budžeta ieņēmumi no transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa, autoceļu lietošanas nodevas un 80 procenti no prognozētajiem valsts budžeta ieņēmumiem no akcīzes nodokļa par naftas produktiem. Pieņemot Autoceļu likumu, tika paredzēts, ka no 2007. līdz 2010. gadam finansējums kārtējā gadā nedrīkst būt mazāks par plānotajiem valsts budžeta ieņēmumiem no transportlīdzekļu ikgadējās nodevas un mazāks par šādu daļu no akcīzes nodokļa: 2007. gadā – 65%; 2008. gadā – 70%; 2009. gadā – 75%. Diemžēl tas vēl aizvien ir tikai sapnis, bet realitāte – skaudra. Valsts vietējiem autoceļiem šogad būtu vajadzīgi 490 miljoni, bet pašvaldību autoceļiem – 150 miljoni eiro.

Visai drūmas prognozes iezīmējas arī nākotnei. Nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos nav definēti ne mērķi, ne uzdevumi, kas veicinātu pašvaldību ceļu un ielu attīstību; valsts autoceļu sakārtošanas programma 2014.–2020. gadam valdībā nav apstiprināta un tai nav paredzēts atbilstošs finansējums; nav definēta finanšu nepieciešamība 1 km pašvaldību autoceļu un ielu uzturēšanai; valsts vietējo ceļu sabrukums apdraud dzīvošanu reģionos un ir viens no valsts depopulācijas cēloņiem; 2019. gadā beigsies ES finansējums autoceļiem, taču valstij vēl nav plāna, kur rast finansējuma resursus.

Komitejas prasības apkoptas kongresa rezolūcijā: lai novērstu pretrunu starp autoceļu lietotāju maksājumu palielināšanos, jārada autoceļu finansēšanas modelis, kas piesaistīs ceļu lietotāju maksājumiem un būtu prognozējams vismaz trīs gadu periodā; minimālās prasības – ar 2017. gadu noteikt finansējuma piesaisti vismaz 30% apjomā no akcīzes nodokļa par naftas produktiem un 100% apjomā no transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa (pašvaldībām – 54,4 miljoni eiro); paredzēt finansējumu valsts vietējiem ceļiem; pārtraukt līdz šim īstenoto tiesisko nihilismu un nākamajā budžeta gadā palielināt ceļu programmas finansējumu līdz 80% no akcīzes nodokļa

ieņēmumiem par naftas produktiem; no iegūtajiem līdzekļiem ik gadu vismaz papildu 150 miljonus novirzīt pašvaldību ceļiem un tiltiem, 100 miljonus novirzīt valsts vietējiem ceļiem.

LPS priekšsēža vietnieks un Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas

priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** izteica pateicību visiem komitejas sēžu dalībniekiem (pavisam komitejā ir reģistrējušies 177 politiķi un pašvaldību darbinieki) un tiem, kas sēdes skatās tiešraidē. Pārskata periodā starp kongresiem notikušas desmit Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdes, bijušas sarunas ar VARAM un Zemkopības ministriju un arī divas izbraukuma sēdes – šo jauninājumu komiteja noteikti turpinās, jo saņemta atzinība no kolēģiem gan par 15. decembra sanākumi Aļoļā, kur sprieda par pašvaldību attīstības plānošanu un sadarbības veidošanu, gan par tikšanos 8. martā Koknesē, kad diskutēja par publisko ūdeņu apsaimniekošanu un uzraudzību pašvaldībās.

Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā izskatīti šādi jautājumi: pašvaldību reģionālā attīstība un plānošana, ES struktūrfondu, Lauku un Zivju fonda aktivitāšu sagatavošana un īstenošana, uzņēmējdarbības attīstība, dabas un vides aizsardzība, klimata pārmaiņu, energoefektivitātes, atkritumu apsaimniekošanas, publisko ūdeņu, zemes pārvaldības un ūdenssaimniecības attīstības, kā arī citi jautājumi.

Komitejas vadītājs īpaši izcēla sadarbību ar zinātniekiem un viņu pētījumus, kas ļauj paraudzīties uz daudzām lietām no cita skatpunkta, un aicināja arī ministrijas izmantot šos zinātnieku pētījumus, izstrādājot turpmāko valsts attīstības plānu. Šogad komitejā viesojušies zinātnieki, kuri informējuši par pētījumiem reģionālās attīstības jomā: Jānis Turlajs (“Jāņa sēta”) par publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējumu atbilstoši apdzīvojumam, Dr.sc.pol. Visvaldis Valtenbergs par Eiropas mazo un vidējo pilsētu izaicinājumiem un attīstības virzieniem, LU asoc. prof. Pēteris Šķiņķis par kopienu attīstības iespējām un LU profesors Mihails Hazans par emigrāciju no Latvijas 21. gadsimtā reģionu, pilsētu un novadu griezumā.

2016. gada LPS sarunām ar VARAM komiteja virzījusi šādus jautājumus: pašvaldības loma uzņēmējdarbības attīstībā un pieejamie finanšu resursi: VARAM

pārraudzībā esošo ES fondu ieviešanas progress, laika grafiks u.c. aktuālie jautājumi; reģionālās attīstības uzraudzība; dabas aizsardzības līdzsvarošana ar teritoriju sociāli ekonomisko attīstību, piemēri; autotransporta pārvietošanās un stāvēšanas kontrole Baltijas jūras un Rīgas līča krasta kāpu aizsargjoslā; ūdenssaimniecības attīstība; atbalsts aglomerācijām zem un virs 2000 iedzīvotājiem; komunālo notekūdeņu attīrīšanas prasību direktīvas izpilde un izpildes prognozes; elektroniskās pārvaldes aktualitātes, t.sk. VPKAC koncepcijas realizācija un KAC finansējums; informatīvais ziņojums "Par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžetiem atbilstoši pašvaldību faktiskajiem izdevumiem".

G. Kaminskis uzsvēra pašvaldību lomu uzņēmējdarbības attīstībā un tām pieejamos finanšu resursus. Komiteja uzskata, ka VARAM steidzami būtu jāvirza uz valdību jautājums par papildu 27 miljonu eiro piešķiršanu novadiem (28 projekti no 83) jau šajā – 2016. gadā, kuru projektus SAM 3.3.1. aktivitātes trešajā kārtā neatbalstīja nepietiekama finansējuma dēļ, kaut gan tie atbilda visiem kritērijiem. Tāpat ministrijai vajadzētu sagatavot grozījumus MK 2013. gada 16. aprīļa noteikumos Nr. 207 "Kārtība, kādā pašvaldībām piešķir mērķdotācijas investīcijām, kā arī to izlietošanas un uzraudzības kārtība", paredzot konkrētu finansējumu šai mērķdotācijai 2017. gadā. Komitejas prasība ministrijai ir arī grozījumu sagatavošana normatīvajos aktos par telpu un ēku nomu pagarinājumu.

Kā komitejas inovāciju Gints Kaminskis atzīmēja trīspusējās sarunas starp LPS, VARAM un Zemkopības ministriju 24. maijā.

Debatēs uzstājās Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) ģenerālsēdētāre **Līga Meņģelsone**, LPS priekšsēdētāja vietniece un Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētājs **Andris Rāviņš**, Babītes novada domes priekšsēdētājs **Andrejs Ence**, Latvijas Pašvaldību mācību centra direktore **Gunta Liepa**, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LABS) priekšsēdētājs **Pēteris Krīgers**, Latvijas Zinātņu akadēmijas valdes priekšsēdētāja vietniece **Baiba Rivža**, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja (LIZDA) **Inga Vanaga** un Saeimas deputāts **Aldis Adamovičs**.

Pašvaldību savienības sociālo partneru pārstāve – Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) ģenerālsēdētāre **Līga Meņģelsone** atzīmēja, ka LPS un LDDK ir sadarbības partneri, kas ikdienā domā, ko kopā izdarīt, nevis, ko varētu nedarīt. Viņa lūdza pašvaldības atbalstīt pirmām kārtām profesionālo izglītību, kā arī karjeras izglītību un pieaugušo izglītību. Tāpat pašvaldību atbalstu gaida LDDK aizstāvētie pamatprincipi publisko iepirkumu jomā – zaļais iepirkums un saimnieciski izdevīgākais darījums (nevis zemākās cenas

piedāvājums). LDDK pārstāve pateicās tām pašvaldībām, kurās izveidotas divpusējās un trīspusējās padomes, kas apvieno pašvaldības, darba devējus un darba ņēmējus. Īpašu uzslavu saņēma Jelgavas un Cēsu novada pašvaldību vadītāji par ES prezidentūras laikā iste-

noto kopīgo projektu – Eiropas mēroga konferenci, kas notika Cēsīs un Jelgavā un kur visi redzēja, ka pašvaldības ir varenas. Noslēgumā Līga Meņģelsone visiem novēlēja strādāt Latvijas uzplaukumam.

Andris Rāviņš akcentēja izglītības nozīmi un norādīja, ka reformu varēs veikt tikai tad, ja notiks dialogs ne tikai ar Izglītības un zinātnes ministriju, bet arī ar VARAM, Satiksmes, Finanšu un citām ministrijām, jo risinājumu var rast tikai kopā. Šābrīža modelis, kad

reformas tiek veiktas pēc principa – vienam atņemot, citiem iedodot, nav dzīvotspējīgs. Tāpat viņš pievērsās informatīvajam karam, kurā iesaistītas pašvaldību avīzītes, un sekojoši valsts drošībai, kas ietver gan bēgļu jautājumu, gan kibernetiskus uzbrukumus, gan militāro drošību u.c. A. Rāviņš norādīja, ka ir nepieciešams panākt iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārdali par labu pašvaldībām, citādi ne izglītība, ne veselība, ne ceļi valstī paši no sevis nesakārtosies. "Pašvaldība ir šo uzdevumu pamats, garants un izdošanās, tāpēc aicinu atbalstīt valdību šo jautājumu risināšanā," noslēdza Rāviņa kungs.

Savukārt **Andrejs Ence** aicināja pašvaldības atbalstīt ideju – uz Latvijas simtgadi visiem piedalīties tulpju stādīšanas pasākumā. Jau radīta tulpju šķirne "Latvija", un tās autori vēlētos pie Brīvības pieminekļa izveidotā puķu dobē iestādīt desmit tūkstošus šīs šķirnes tulpju. Tulpe selekcionēta Nīderlandē, un viens sīpols maksā vienu eiro.

Gunta Liepa, kura vada Latvijas Pašvaldību mācību centru, pastāstīja, ka pērn centrā mācījušies 9000 pašvaldību darbinieku, interese par izglītības iespējām un organizētājām mācībām esot liela un ar pašvaldībām izveidojusies laba sadarbība. G. Liepa aicināja informēt pašvaldību darbiniekus par mācību programmām Latvijas Pašvaldību mācību centrā – par bērnu tiesību aizsardzību (pašvaldību administratīvo lietu komisijas darbiniekiem, kas strādā šajā jomā, ir vajadzīgas apliecības, ko šīs mācības arī nodrošina); par komunikācijas tehnikām bāriņtiesām (praktiskās mācības); par krīzes ģimenēm; skolu mācību iestāžu vadītājiem par vardarbību (mobingu). G. Liepa aicināja apmeklēt Pašvaldību mācību centra mājaslapu un arī pašu centru un mācības.

mēt pašvaldību darbiniekus par mācību programmām Latvijas Pašvaldību mācību centrā – par bērnu tiesību aizsardzību (pašvaldību administratīvo lietu komisijas darbiniekiem, kas strādā šajā jomā, ir vajadzīgas apliecības, ko šīs mācības arī nodrošina); par komunikācijas tehnikām bāriņtiesām (praktiskās mācības); par krīzes ģimenēm; skolu mācību iestāžu vadītājiem par vardarbību (mobingu). G. Liepa aicināja apmeklēt Pašvaldību mācību centra mājaslapu un arī pašu centru un mācības.

Pēteris Krīgers izteica atzinību Pašvaldību savienībai par kopīgi veiktajiem darbiem un arī tiem, ko kopā vēl nāksies darīt. Viņš atzinīgi novērtēja sagatavotās kongresa rezolūcijas, atzīmēja, ka daudzas tajās paustās domas sakrīt ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības uzskatiem, un aicināja kopā vērsties pie valdības un Saeimas, lai situāciju valstī mainītu uz labu.

uzskatiem, un aicināja kopā vērsties pie valdības un Saeimas, lai situāciju valstī mainītu uz labu.

Baiba Rivža izteica pateicību par uzaicinājumu piedalīties kongresā un LPS priekšsēdim Andrim Jaunsleimim un padomniecei Sniedzei Sproģei uzdāvināja dāvanu – valsts pētījumu centra "Letonika" grāmatu sējumu "Latvieši un Latvija", kura galvenais redaktors ir akadēmiķis Jānis Stradiņš. Tas ir akadēmisko rakstu četru sējumu izdevums, kurā meklēta arī atbilde uz jautājumu, kāda ir Latvijas valsts dibināšanas un pastāvēšanas jēga. "Latvieši un Latvija" pirmais sējums apkopo un analizē baltu tautu – latviešu senču valo-

du, folkloru, mitoloģiju un etnogrāfiju; otrā sējuma autori aplūko Latvijas valstiskuma pirmos aizmetņus, kā arī analizē tālāko latviešu nācības un valsts veidošanās procesu; trešais sējums veltīts atjaunotās Latvijas valsts pastāvēšanas analīzei, bet ceturtais – latviešu izglītības, zinātnes un kultūras procesiem.

du, folkloru, mitoloģiju un etnogrāfiju; otrā sējuma autori aplūko Latvijas valstiskuma pirmos aizmetņus, kā arī analizē tālāko latviešu nācības un valsts veidošanās procesu; trešais sējums veltīts atjaunotās Latvijas valsts pastāvēšanas analīzei, bet ceturtais – latviešu izglītības, zinātnes un kultūras procesiem.

Inga Vanaga atzīmēja labo sadarbību ar Pašvaldību savienību un pauda atbalstu sagatavotajai rezolūcijai par izglītību. Viņa neslēpa arī mieles, kas palikušas pēc pedagogu rīkotā streika pērnajā 27. novembrī, kad lielākā daļa pašvaldību atbalstījušas streiku un pedagogu prasības, taču dažas vietējās varas bijušas pretējās pozīcijās. I. Vanaga augstu vērtē, ka pašvaldības līdz pat 50% no sava budžeta novirza izglītībai, sportam un zinātnei, tomēr viņu neapmierina valdības divu ministru teiktais, ka skolām ir jābeidz pildīt sociālā funkcija. Izglītības darbinieku arodbiedrības vadītāja uzsvēra, ka pašvaldība ir vistuvāk iedzīvotājiem, savukārt LIZDA ir vistuvāk strādājošajiem – abu mērķi saskan gan par pieejamu izglītību, gan par taisnīgumu un vienlīdzīgumu, lai cilvēkam – skolēnam, skolotājam un iedzīvotājam ir labāk. Viņa izteica cerību, ka nākotnē resursi tiks tērēti nevis cīņai, bet attīstībai. Tēlaini runājot, kā Inga Vanaga sacīja: *"Ja gribi iet ātri, tad ej viens, ja gribi aiziet tālu, tad ejam kopā! Šobrīd varu teikt, ka ar Latvijas Pašvaldību savienību ejam kopā."*

bas, taču dažas vietējās varas bijušas pretējās pozīcijās. I. Vanaga augstu vērtē, ka pašvaldības līdz pat 50% no sava budžeta novirza izglītībai, sportam un zinātnei, tomēr viņu neapmierina valdības divu ministru teiktais, ka skolām ir jābeidz pildīt sociālā funkcija. Izglītības darbinieku arodbiedrības vadītāja uzsvēra, ka pašvaldība ir vistuvāk iedzīvotājiem, savukārt LIZDA ir vistuvāk strādājošajiem – abu mērķi saskan gan par pieejamu izglītību, gan par taisnīgumu un vienlīdzīgumu, lai cilvēkam – skolēnam, skolotājam un iedzīvotājam ir labāk. Viņa izteica cerību, ka nākotnē resursi tiks tērēti nevis cīņai, bet attīstībai. Tēlaini runājot, kā Inga Vanaga sacīja: *"Ja gribi iet ātri, tad ej viens, ja gribi aiziet tālu, tad ejam kopā! Šobrīd varu teikt, ka ar Latvijas Pašvaldību savienību ejam kopā."*

Saeimas deputāts, bijušais pašvaldības vadītājs **Aldis Adamovičs** norādīja, ka Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā šobrīd strādā pieci bijušie pašvaldību vadītāji un visi deputāti ir atvērti un gatavi konstruktīvi sadarbīties ar pašvaldībām. Viņš uzsvēra divus pašlaik aktuālus jautājumus, kas ir Saeimas darba kārtībā – par Valsts kontroles pilnvaru palielināšanu un par pašvaldību informatīvajiem izdevumiem – komisijas locekļi esot pret to aizliegšanu, vienīgi izlietotajiem līdzekļiem šādu izdevumu veidošanai vajadzētu būt samērīgiem.

divus pašlaik aktuālus jautājumus, kas ir Saeimas darba kārtībā – par Valsts kontroles pilnvaru palielināšanu un par pašvaldību informatīvajiem izdevumiem – komisijas locekļi esot pret to aizliegšanu, vienīgi izlietotajiem līdzekļiem šādu izdevumu veidošanai vajadzētu būt samērīgiem.

LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis** iepazīstināja ar kongresa Redakcijas komisijas sagatavotajiem rezolūciju projektiem un atzīmēja, ka šogad tie tapuši ļoti

pamatīgi un izskatīti vairākās LPS Valdes sēdēs.

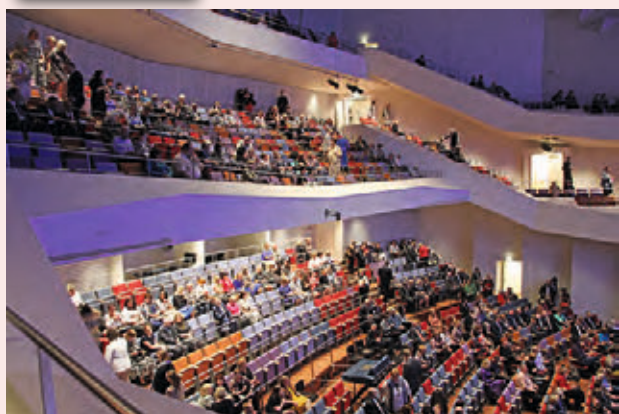

Kongresā tika apstiprinātas piecas rezolūcijas un viena deklarācija: rezolūcijas “Par izglītības finansēšanas reformu”, “Par ceļiem”, “Par veselības aprūpes pieejamību”, “Par ekonomikas attīstību” un “Par pašvaldību demokrātijas attīstību” un deklarācija “Par iedzīvotāju tiesībām saņemt informāciju”.

Kongresa videoierakstu var noskatīties vietnē: <https://www.youtube.com/watch?v=CsKY-YOMPKs&feature=youtu.be>.

Pašvaldību vadītājiem un LPS darbiniekiem īpašu gandarījumu sagādāja vakara izskaņa koncertzālē “Lielais dzintars”, kur savu 135. ziemas koncertsezonu noslēdza **Liepājas simfoniskais orķestris**.

Šis koncerts bija īpašs, jo “Lielajā dzintarā” pirmatskaņojumu todien piedzīvoja Devītais Liepājas koncerts, ko radījis komponists **Juris Karlsons**. Šā skaņdarba nosaukums – “Gliese 581”.

Koncerta otrajā daļā kopā ar Liepājas Simfonisko orķestri un tā māksliniecisko vadītāju un diriģentu **Atvaru Lakstīgalu** uz skatuves kāpa arī pianists **Vestards Šimkus**, lai atskaņotu Brāmsa Pirmo klavierkoncertu, lai atskaņotu Brāmsa Pirmo klavierkoncertu, par kuru speciālisti teic, ka tas esot īsts izaicinājums ne vien jebkuram pianistam, bet arī orķestrim, kam jāatrod pareizais līdzsvars starp liriku, kaisli un struktūru. Viņiem tas izdevās patiesi ģeniāli!

Pēcvārds

Vai zināt, ka pērnvasar saulainākā vieta Latvijā bijusi tieši Liepāja, kur saule spīdējusi 974 stundas? Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra apkopotā informācija par 2015. gadu liecina, ka jūnijā saule Liepājā spīdējusi 349 stundas, jūlijā – 279 stundas un augustā – 346 stundas. Nokrišņu daudzums Liepājā jūnijā bijis tikai 14,1 mm, jūlijā – 75,1 mm, augustā – 19,3 mm. Savukārt vidējā temperatūra Liepājā jūnijā gan bijusi vien 13,7°C, bet jūlijā – 16,7°C un augustā – 18,9°C. Maksimālā temperatūra Liepājā jūnijā sasniegusi 25,3°C, jūlijā – 28,3°C, savukārt augustā – 30°C.

Laikapstākļu tendences Liepājā parāda, ka ideālas brīvdienas pie jūras nav jāmeklē tālās zemēs. Liepājas pludmale ar, iespējams, baltākajām un maigākajām

Sirsnīgs paldies Liepājas pilsētas domei un tās vadībai, Liepājas Olimpiskā centra darbiniekiem, koncertzālei “Lielais dzintars” un Liepājas simfoniskajam orķestrim un visiem liepājniekiem par laipno uzņemšanu un savējo sajūtu!

LPS 27. KONGRESĀ

smiltīm pasaulē stiepas 8 km garumā un turpinās arī aiz pilsētas robežām. Te ikviens atpūtnieks var izbūvēt lieliskas vasaras brīvdienas – atbrīvojot prātu no ikdienas rūpēm, ļauties nesteidzīgai atpūtai un uzkrāt spēkus garajai ziemai. Liepājnieki un pilsētas viesi iecienījuši atpūtu gan pludmalē, izbaudot peldes jūrā, sauļojoties vai malkojot veldzējošu kokteili kādā no pludmales kafējnīcām, gan Beberliņu ūdenskrātuvē, kur, izvēloties aktīvāku atpūtu, iespējams iemēģināt spēkus kaitošanā.

Liepājas reģiona tūrisma informācijas biroja apkopotā informācija par tūristu apmeklējumu Liepājā (tūristi, kas vērsušies tūrisma birojā) liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo vasaru 2015. gada vasarā tūristu skaits ir audzis par 11,12%.

Tātad – visi ceļi ved uz Liepāju!

Foto: Aigars Prūsis

Foto: Ojārs Martinsons un Jana Bunkus

Tradicionālā LPS kopbilde

KONGRESA FOTOMIRKĻI

Foto: Ojārs Martinsons
un Jana Bunkus

KONGRESA REZOLŪCIJAS

PAR IZGLĪTĪBAS FINANSĒŠANAS
REFORMU

Valdības nespēja pildīt pedagogiem un sabiedrībai dotos solījumus izglītības finansējuma uzlabošanā strauji tuvina nozares krīzi, kas apdraud pozitīvu attīstību valstī kopumā. Vairāku gadu garumā valdības ir piedāvājušas dažādus finansēšanas modeļus, kas nespēja risināt sasāpējušās problēmas skopuma dēļ – neviena no valdībām neizšķīrās par vērā ņemamu papildu līdzekļu ieguldīšanu izglītībā, toties katrs no modeļiem maldināja sabiedrību, solot būtiski (no 1,6 līdz pat 2 reizēm) palielināt pedagogu atalgojumu.

Sabiedrībā un valsts pārvaldē arvien vairāk izpaužas zināšanu trūkums par valsts un pašvaldības kompetencēm, par iespējām līdzdarboties politiskajos un pārvaldes procesos, jo šādi jautājumi nav iekļauti ne pamatskolas, ne vidusskolas programmās.

Vērtējot pēdējo Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) piedāvāto modeli, **Latvijas Pašvaldību savienības kongress konstatē**, ka:

- atalgojuma reforma nav saistīta ar izglītības satura uzlabojumu, tā neveicinās darbaspēka kvalitātes uzlabojumu, bet var samazināt pedagogu motivāciju turpināt darbu skolās;
- katru gadu pieaug vidējais atalgojums tautsaimniecībā, bet pedagogu atalgojums proporcionāli neaug līdzī, papildu nodokļu pieaugums no darba ražīguma pieauguma netiek izmantots izglītībai – piedāvātais finansējuma palielinājums 9 miljonu eiro apmērā nav pietiekams pat piecgadīgo un sešgadīgo apmācības izmaksu palielinājumam;
- nespējot finansēt piedāvātās izmaiņas, IZM piedāvā iegūt papildu līdzekļus uz pašvaldību rēķina, pārkāpjot subsidiaritātes un tiesiskās paļāvības principus un atsakoties turpmāk finansēt līdz šim valdības atbildībā esošos pasākumus;
- prettiesisks pašvaldību izdevumu pieaugums (vērtējums – vairāk nekā 92,7 miljoni eiro) dažādos modeļa variantos veidojas daudzās jomās, tajā skaitā:
  - pirmsskolas pedagogiem 1,5–4 gadus veco bērnu apmācībai (pieaugums – 24 milj. eiro, līdzšinējais finansējums – 40 milj. eiro),
  - pagarinātās dienas grupas pedagogu finansējumam (vērtējums – līdz 5,5 milj. eiro),
  - bibliotekāriem (vērtējums – līdz 1 milj. eiro),
  - interešu izglītības pedagogiem (vērtējums – līdz 3,2 milj. eiro),
  - profesionālās ievirzes pedagogiem (vērtē-

jums – līdz 32,5 milj. eiro, tajā skaitā mūzikas un mākslas skolām 15 milj.),

- internātskolu uzturēšanai (vērtējums – 5 milj. eiro),
- 1.–4. klašu skolēnu ēdināšanai (vērtējums – 20 milj. eiro),
- pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu uzturēšanai (vērtējums – 1,5 milj. eiro) un audzēkņu stipendijām,
- nododot 40 speciālās pirmsskolas izglītības iestādes pašvaldību finansējumā;
- piedāvātās normatīvās skolēnu skaita/pedagogu skaita attiecības neņem vērā iedzīvotāju blīvumu, daļai pašvaldību šo normatīvu lietošana novedtu pie krasa valsts mērķdotāciju samazinājuma pedagogu atalgojumam (pedagogi ir informēti par gaidāmo algu pieaugumu);
- saskaņā ar normatīviem aprēķinātais slodžu skaits lielā daļā skolu neļauj turpināt mācību procesu, jo nebūs iespējams nodrošināt mācību programmās paredzēto stundu skaitu, citos gadījumos – nebūs iespējams apmaksāt izdevumus kontaktstundu gatavošanai un audzināšanai, citos gadījumos novedīs pie aprēķinātā atalgojuma samazinājuma, salīdzinot ar pašreizējo situāciju;
- uz īsu pārejas laiku paredzētie pasākumi (papildu koeficienti mazajām skolām līdz 6. klasei, iespēja veidot apvienotās nodarbības vairākām klasēm u.c.) tikai daļēji atliek piedāvātās reformas sekas – lauku un mazpilsētu depopulācijas paaugstināšanu.

Iepriekš minētais izraisa pamatotas bažas par notikumu attīstību tuvākā gada laikā un turpmākajām sekām.

Latvijas Pašvaldību savienības kongress aicina valdību:

- neīstenot pedagogu atalgojuma reformu uz pašvaldību budžeta rēķina;
- uzņemties atbildību par mācību procesa nodrošināšanu 2016./2017. mācību gadā visos gadījumos, kad piedāvātajā reformā aprēķinātais slodžu skaits nebūs pietiekams, nodrošinot attiecīgu papildu finansējumu;
- nodrošināt, ka netiek samazināti mācību procesa atbalsta pasākumi, paredzot attiecīgu papildu finansējumu;
- budžeta ietvarā trim gadiem, ko pieņems kopā ar 2017. gada valsts budžetu, iestrādāt grafiku reālam vispārējās izglītības pedagogu algu pieaugumam;
- mūzikas un mākslas skolas pilnā mērā iekļaut atalgojuma reformā;
- nekavējoties, konsultējoties ar pašvaldībām, uzsākt darbu pie izglītības satura reformas, kas

- kļūtu par pamatu ekonomikas strukturālām pārmaiņām,
- integrētu mācību priekšmetu programmās vidusskolām zināšanas par pilsoņa līdzdalības formām publiskajā pārvaldē, mācot iemaņas, kā iesaistīties politikā un kā atšķirt ES, valsts un pašvaldību kompetencē esošus jautājumus, kā efektīvi organizējama publiskā pārvalde un publiskā sektora ekonomika;
- nekavējoties uzsākt darbu pie jauno pedagogu sagatavošanas programmu reorganizēšanas pedagogiskajās augstskolās un reģionālu pedagogu tālākizglītības metodiskā atbalsta centru izveidošanas.

PAR CEĻIEM

Ievērojot, ka

- likums paredz nacionālo finansējumu ceļiem ne mazāk kā 80% apmērā no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par naftas produktiem,
- ceļi iegūtu papildu 267 miljonus eiro, ja valdība, pieņemot šā gada budžetu, būtu ievērojusi likumu,
- Eiropas fondu finansējuma samazināšanās jau tuvākajos gados būs kritiska visai ceļu nozarei kopumā,
- izņēmums ir atļauts, nosakot gadskārtējā budžeta likumā citu likmi, taču pamatojums var būt tikai krīze vai ārkārtas situācija, citādi mazākas likmes piemērošana ir tiesiskais nihilisms,
- valsts vietējo ceļu sabrukums apdraud dzīvošanu reģionos un ir viens no uzņēmējdarbību bremzējošiem faktoriem un valsts depopulācijas cēloņiem,
- nacionālo līdzekļu zemā ieguldījuma pakāpe ceļos bija galvenais Eiropas Komisijas arguments pret līdz šim esošā ES fondu ieguldījuma saglabāšanu Latvijas ceļiem,

Latvijas Pašvaldību savienības kongress aicina valdību:

- pārtraukt līdz šim īstenojamo tiesisko nihilismu un ar nākamo budžeta gadu palielināt ceļu programmas finansējumu līdz 80% no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par naftas produktiem;
- no iegūtajiem līdzekļiem ik gadu vismaz:
  - papildus 150 miljonus eiro novirzīt pašvaldību ceļiem un tiltiem,
  - 100 miljonus eiro novirzīt valsts vietējiem ceļiem.

PAR VESELĪBAS APRŪPES PIEEJAMĪBU

Nemot vērā, ka

- ekonomisko un administratīvo likumsakarību

ignorēšana, kas tika pieļauta, centralizējot un koncentrējot veselības aprūpi, ir novedusi pie kritiskas situācijas veselības pakalpojumu pieejamībā;

- Eiropas Savienībā par sociālo uzņēmējdarbību atzīst tādu saimniecisko darbību, kurā peļņa nav galvenais motīvs,

Latvijas Pašvaldību savienības kongress aicina valdību:

- palielināt valsts pasūtījuma kvotas reģionālajām un lokālajām slimnīcām, pakāpeniski atslēdzot universitātes klīnikas no tām neraksturīgām funkcijām;
- diferencēt samaksu, veicinot speciālistu piesaisti lauku teritorijām un reģioniem;
- atteikties no idejām risināt veselības finansējuma problēmas uz pašvaldību rēķina;
- novērst ierobežojumus normatīvajos aktos, kas liedz pašvaldībām atbalstīt jaunus medicīnas speciālistus (stipendijas, dzīvokļa jautājuma risināšana, ārsta prakšu ierīkošana u.c.);
- atzīt, ka pašvaldībām piederošās slimnīcas un citas veselības iestādes var darboties kā sociālie uzņēmumi un tām piemērojams sociālās uzņēmējdarbības atbalsts.

PAR EKONOMIKAS ATTĪSTĪBU

Ievērojot, ka

- pašvaldības pārstāv visu pilsētu un visu novadu iedzīvotāju intereses, tāpēc nevar samierināties ar ieilgušo Latvijas atpalicību no citām ES valstīm,
- līdzšinējā valsts politika ekonomikas atbalstam ir nepietiekama, netiek novērsts depopulācijas galvenais cēlonis – nepietiekamas iespējas saņemt līdzvērtīgu atalgojumu par līdzvērtīgu darbu tāpat kā citās ES valstīs,

Latvijas Pašvaldību savienības kongress aicina valdību novērst šķēršļus ekonomikas attīstībai:

- apzināties, ka perspektīvā svarīgākais ekonomiskais faktors būs izglītības kvalitāte un iespēja šo izglītību pārvērst prasmēs, lai pēc izglītības iegūšanas strādātu augstas pievienotās vērtības un augsti apmaksātās profesijās;
- apzināties, ka banku sektora totāla privatizācija ir bijusi kļūda, jo netiek nodrošināts finansējums būtiskiem uzņēmējdarbības veidiem un reģioniem;
- apzināties, ka teritoriālās statistikas likvidēšana ir bijusi kļūda, jo datu vākšana tikai par sešiem Eiropas statistikas reģioniem nedod informāciju par vietējās ekonomikas panākumiem un neveiksmēm;
- ES fondu apgūšanas tālāka aizkavēšana samazina pozitīvo ietekmi uz ekonomiku;
- mazināt administratīvo slogu uzņēmējdarbībai un ierēdniecības aktivitāti kontrolējošā funkcijā (kontrolējošās darbības) pārcelt uz atbalstošu;
- līdzekļus, ko nozaru ministrijas nespēj efektīvi apgūt, lietderīgi novirzīt pašvaldību projektiem;
- paātrināt valdības deklarācijā apsolītā fonda izveidi uzņēmējdarbības veicināšanai pašvaldībās, izmantojot atskaitījumus no uzņēmumu ienākumu nodokļa.

PAR PAŠVALDĪBU DEMOKRĀTIJAS ATTĪSTĪBU

Ievērojot, ka

Latvijas Pašvaldību savienības 24. kongresā pieņemta "Pašvaldību autonomijas deklarācija" norāda virzienu, kādā jāattīsta pašvaldību iekārta, lai pašvaldības pilnvērtīgāk iesaistītos visas valsts ekonomikas attīstībā,

Latvijas Pašvaldību savienības kongress aicina valdību un Saeimu apzināties, ka

- laiks palielināt pašvaldību finanšu autonomiju un pievienoties Eiropas Vietējo pašvaldību hartai pilnībā;
- laiks novērst Valsts pārvaldes iekārtas likumā normas, kas ir pretrunā ar Eiropas Vietējo pašvaldību

hartu;

- laiks samazināt normatīvismu un atbilstoši Eiropas Vietējo pašvaldību harti atteikties no Ministru kabineta noteikumu izmantošanas pašvaldības autonomo funkciju regulēšanai;
- kontroles funkciju daudzkārhošana, kad vairākas institūcijas pēc iespējas izsmeljoši pārbauda vienus un tos pašus rādītājus (piemēram, Valsts kontroles un Konkurences padomes birokratizēšanās), ir nodokļu ieņēmumu izšķērdēšana, kā arī kavē ekonomikas attīstību un piespiež pašvaldības un privāto sektoru daudz laika izlietot nelietderīgi.

DEKLARĀCIJA

PAR IEDZĪVOTĀJU TIESĪBĀM SAŅEMT INFORMĀCIJU

Ievērojot, ka

- aiz šķietamām rūpēm par privātās reģionālās preses izdevumiem slēpjas centieni ierobežot informācijas brīvību, tajā skaitā ieviešot cenzūru pašvaldību informatīvajiem izdevumiem,
- katram iedzīvotājam (arī tiem, kas neabonē presi) ir tiesības saņemt no pirmavota informāciju, kā pašvaldība pilda priekšvēlēšanu solījumus, kā pašvaldība pamato savus patstāvīgos lēmumus un kā piemēro valsts politiku vietējiem apstākļiem,
- neatkarīgi preses izdevumi ir jāatbalsta, īpaši tad, ja tie spēj piedāvāt konstruktīvu kritiku esošajai politikai vai piedāvāt alternatīvu risinājumu,
- atteikšanās no pašvaldību informatīvajiem izdevumiem un reklāmas laukumu pirkšana nav likumīgs problēmas risinājums, jo tad daudzi iedzīvotāji vispār nesaņemtu informāciju, kā arī nesamērīgi pieaugtu budžets informēšanai un nāktos būtiski samazināt pakalpojumus iedzīvotājiem,

Latvijas Pašvaldību savienības kongress:

- nosoda centienus ierobežot pašvaldību informācijas tiesības, ieviešot tiešu vai aplēptu cenzūru pašvaldību izdevumiem;
- atgādina, ka katrai pašvaldībai ir tiesības patstāvīgi izvēlēties informēšanas formas, tajā skaitā viedokļu žurnālistiku, notikumu žurnālistiku un informēšanu par pašvaldības iedzīvotājiem domātiem pasākumiem un iedzīvotāju savstarpējās informācijas izplatīšanā;
- lai atbalstītu vietējās privātās preses izdevumus, aicina pašvaldības atturēties no patstāvīgi noteiktu komercreklāmas veidu izvietojuma pašvaldību izdevumos;
- aicina vietējos privātās preses izdevumus un pašvaldību preses izdevumus publicēt īpašniekus un tiem piederošo daļu vai akciju struktūru (kā arī privātajiem preses izdevumiem norādīt patiesā labuma guvējus).

www.lps.lv

LPS Valdē

Pašvaldību savienības Valde uz sēdēm sanāk reizi mēnesī – pirmajā otrdienā, bet maijā un jūnijā Valde kopā pulcējās trīs reizes.

• **5. maijā** LPS Valdes sēdes dalībnieki vienojās izveidot **darba grupu Pašvaldību savienības statūtu grozījumu izstrādei** un iekļaut tajā piecus pārstāvjus no pilsētām un piecus no novadu pašvaldībām, kā arī pa vienam pārstāvim no Rīgas domes un no LPS.

Valde arī nolēma aicināt pašvaldības pieteikt savus pārstāvjus **darba grupai**, kas gatavos **konceptuālo viedokli par nepieciešamajām izmaiņām kadastrālās vērtēšanas sistēmā un likumā “Par nekustamā īpašuma nodokli”**. Šajā darba grupā būs pārstāvji no lauku teritorijas, lielajām pilsētām, pilsētām ar lauku teritorijām, Pierīgas, Jūrmalas un Rīgas.

Vēl Valde apsprieda **LPS 27. kongresa dokumentu projektus** un nolēma nākamo sēdi sasaukt dienu pirms kongresa.

• **19. maijā** Valdes sēde notika Liepājā. Ar kongresa dokumentu projektiem iepazīstināja LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis**.

Valde nolēma rezolūciju “Par izglītības finansēšanas reformu” papildināt ar Ventpils pilsētas domes un Jūrmalas domes iesniegtajiem priekšlikumiem.

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** Valdes locekļus iepazīstināja ar sava ziņojuma saturu, kurā uzsvērtas vairākas tēmas – izglītība, pašvaldību finanses, uzņēmējdarbība, Eiropas Savienības struktūrfondi, veselības pieejamība, ceļu problēma, pašvaldību informatīvie izdevumi un Latvijas Pašvaldību savienības aktivitātes un attīstība.

Valde arī sagatavoja priekšlikumus LPS 27. kongresa darba komisijām – balsu skaitīšanas komisijai, mandātu komisijai un redakcijas komisijai.

• **7. jūnijā** Valdes sēdē tika apstiprināta **LPS statūtu grozījumu izstrādes darba grupa** šādā sastāvā:

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Novadu apvienības priekšsēdētājs un Auces novada pašvaldības vadītājs **Gints Kaminskis**, Rūjienas novada domes priekšsēdētājs **Guntis Gladkins**, Salaspils novada domes priekšsēdētājs **Raimonds Čudars**, Reģionālās attīstības centru apvienības priekšsēdētājs un Valkas novada pašvaldības vadītājs **Vents Armands Krauklis**, Siguldas novada domes priekšsēdētājs **Uģis Mitrevics**, Dobeles novada domes priekšsēdētājs **Andrejs Spridzāns**, LPS priekšsēža vietnieks un Jelgavas pilsētas domes priekšsēdētājs **Andris Rāviņš**, LPS ģenerālsekretāre **Mudīte Priede** un padomniece juridiskajos jautājumos **Vineta Reitere**. Uz pirmo sēdi darba grupa pulcēsies septembrī, bet līdz tam pašvaldības lūgtas iesūtīt priekšlikumus LPS statūtu grozījumiem.

Vēl Valde apsprieda Finanšu ministrijas ieceri no valsts budžeta nefinansēt **internetu pašvaldību publiskajās bibliotēkās**, pārceļot to uz pašvaldību budžetiem. Valde vienbalsīgi noraidīja šo ministrijas plānu, par ko arī nosūtīta vēstule Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (VARAM).

Valde arī uzklausa LPS Veselības un sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētāja **Aivara Lācarus** sniegto informāciju par sarunu norisi un aktuālajām problēmām, kas apspriestas sarunās ar Labklājības ministriju un Veselības ministriju, LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas priekšsēdētāja **Ginta Kaminska** ziņojumu par sarunām ar VARAM, LPS priekšsēža **Andra Jaunsleīņa** vērtējumu trīspusējām sarunām starp LPS, VARAM un Zemkopības ministriju un padomnieces **Ināras Dundures** informāciju par situāciju izglītības jomā.

Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa** izvirzīja jautājumu par Būvniecības informācijas sistēmu (BIS), kas esot sarežģīta un laikietilpīga, tāpēc nācies pieņemt atsevišķu darbinieku, kurš strādā ar šo sistēmu. Viņai piekrita arī kolēģi, tāpēc Valde nolēma rakstīt vēstuli Ekonomikas ministrijai par BIS lietderību.

Sarunas ar ministrijām

Ar Labklājības ministriju

• **5. maijā** Labklājības ministrijā (LM) notika ikgadējās sarunas starp Latvijas Pašvaldības savienību un LM,

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

kurās LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, labklājības ministrs **Jānis Reirs**, LM speciālisti un pašvaldību pārstāvji apsprieda aktuālos jautājumus labklājības nozarē.

Foto: **Viktorija Buraka**

Klātesošie vienojās, ka 2017. gadā garantētā minimālā ienākuma (**GMI**) līmenis paliks pašreizējā apmērā – **49,80 eiro**.

LM sadarbībā ar LPS un citām nevalstiskajām organizācijām turpinās darbu pie **minimālā ienākumu līmeņa koncepcijas** ieviešanas, kam nepieciešams gan valsts, gan pašvaldību ieguldījums.

Sarunās tika apspriests arī jautājums par **valsts mērķdotācijām sociālo darbinieku amatalgu paaugstināšanai**. Pašvaldību pārstāvji norādīja, ka mērķdotācijas sociālo darbinieku amatalgām, ko nodrošināja 2007.–2009. gadā, bet apturēja krīzes laikā, bija veiksmīgs instruments, lai motivētu labākos sociālos darbiniekus darbam ar ģimenēm un bērniem. LPS uzskata, ka mērķdotācijas būtu jāparedz visiem sociālajiem darbiniekiem neatkarīgi no mērķgrupas, ar kuru tie strādā. LM un LPS vienojās, ka finansējuma pieprasījumā 2017. gada budžetam ministrija iekļaus finansējumu mērķdotāciju atjaunošanai, vienlaikus arī LPS izvērtēs iespējamus finansējuma avotus un virzīs šo jautājumu iekļaušanai Ministru kabineta un LPS sarunās.

Apspriežot jautājumu par **valsts finansējumu sociālā darba studiju programmām un atbildību par strādāšanu nozarē pēc studiju pabeigšanas**, sarunās izskanēja, ka, neraugoties uz sociālā darba programmas absolventu skaitu, sociālo pakalpojumu sniedzēji (sociālie dienesti, pašvaldību pansionāti, bērnu nami u.c.) kā darba devēji saskaras ar darbinieku trūkumu un ilgstoši neaizpildītām vakancēm. Tāpēc vajadzīgs mehānisms, lai tie speciālisti, kuri ieguvuši izglītību par valsts budžeta līdzekļiem, strādātu atbilstoši iegūtajai izglītībai. LM iepazīstināja ar apkopoto informāciju par Nodarbinātības valsts aģentūras uzskaitē esošajiem cilvēkiem ar sociālā darba izglītību un plānošanas reģionos izsludinātajiem vakantajiem amatiem. Kā vienu no iespējamajiem risinājumiem situācijas uzlabošanai puses saskata iespēju Labklājības ministrijai pārņemt savā pārziņā valsts budžeta finansējuma administrēšanu sociālā darba studijām. LPS aktualizēja arī jautājumu par **finansiālo atbalstu personām, kuras no institūcijas pāriet uz patstāvīgu dzīvi sabiedrībā**. Valstī uzsāktās vērienīgās sociālās politikas reformas (deinstitutionalizācijas) uzsākšanai ir paredzēts Eiropas Sociālā fonda finansējums, bet nav norādīts finansējuma avots un apjoms pēc projekta īstenošanas attiecībā uz tiem cilvēkiem, kuri

pāries uz patstāvīgu dzīvi sabiedrībā. Līdz ar to nepieciešamas izmaiņas normatīvajos aktos, kas nodrošinātu principa “nauda seko klientam” īstenošanu no valsts budžeta.

Ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju

• **6. maijā** notika LPS un VARAM ikgadējās sarunas, ko vadīja ministrs **Kaspars Gerhards** un LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**. Sarunās piedalījās pašvaldību vadītāji, LPS amatpersonas un VARAM pārstāvji.

Foto: **Kristīne Volkoviča**

Pirmais diskusijas jautājums bija par vajadzību attīstīt **jaunus instrumentus uzņēmējdarbības veicināšanai reģionos**. Būtiska loma tajā ir dažādu finanšu resursu pieejamībai, tāpēc LPS uzsvēra, ka pēc iespējas drīzāk būtu jāuzsāk projektu realizācija stratēģiskā atbalsta mērķa (SAM) 3.3.1. un 5.6.2. aktivitātēs, kā arī VARAM vajadzētu virzīt uz Ministru kabineta prasību par papildu 27 miljonu eiro piešķiršanu tiem novadiem, kuru projektu idejas SAM 3.3.1. aktivitātes atlasē atbilda kritērijiem, bet nepietiekama finansējuma dēļ netika virzītas apstiprināšanai.

Pārrunājot **plānošanas reģionu lomu** Latvijas reģionālajā attīstībā, LPS atzinīgi vērtēja līdzšinējās iespējas saņemt atbalstu plānošanas reģionu kapacitātes celšanai no Norvēģijas Finanšu instrumenta 2009.–2014. gadā un aicināja turpināt līdzšinējo praksi.

Puses apmainījās ar viedokļiem par aktualitātēm **dabas un vides aizsardzības politikas īstenošanā** Latvijā. LPS vērsa ministrijas uzmanību uz vajadzību dabas un vides aizsardzības intereses līdzsvarot ar teritoriju sociāli ekonomisko attīstību, norādot, ka dabas aizsardzība nedrīkst radīt zaudējumus tautsaimniecībai. Vienlaikus tika atzīts, ka pārdomāta dabas aizsardzības politikas īstenošana ne tikai rada ierobežojumus, bet sniedz arī iespējas pašvaldībām un uzņēmējiem attīstīties.

Vienoti tika skatīts VARAM izvirzītais jautājums par **autotransporta pārvietošanās un stāvēšanas kontroles Baltijas jūras un Rīgas liča krasta kāpu aizsargjoslā** pilnīgu nodošanu piekrastes pašvaldību pārziņā un LPS rosinātais jautājums par **atbalstu piekrastes jūras teritorijas un pludmales apsaimniekošanai**. LPS uzsvēra, ka, pieņemot Zemes pārvaldības likumu, ar kuru piekrastes pašvaldības pārņēma piekrastes joslu savā pārvaldībā, tika solīts atbalsts, kā arī norādīja, ka autotransporta pārvietošanās un stāvēšanas kontroles jautājums vispirms ir jāizskata Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienībā.

Sarunās tika apspriests arī **informatīvais ziņojums "Par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas pasākumu ietekmi uz pašvaldību budžetiem, atbilstoši pašvaldību faktiskajiem izdevumiem"**. LPS uzsvēra, ka šajā plānā nav iekļauta rīcība ar tiem bēgļiem un patvēruma meklētājiem, kuri nevēlas integrēties. Pašvaldību savienība uzskata, ka kompensācija pašvaldībām no valsts budžeta līdzekļiem jāveic reizi ceturksnī atbilstoši atbildīgās iestādes noslēgtajam līgumam ar uzņemošo pašvaldību un pašvaldību faktiskajiem izdevumiem, turklāt kompensācija faktisko izdevumu segšanai veicama ne mazāk kā divu gadu periodā. Sarunās pozitīvi tika novērtēta VARAM iniciatīva, publisko pakalpojumu saņemšanā ieviešot vienas pieturas aģentūras principu – izveidojot **valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīklu**. Šajos klientu apkalpošanas centros iedzīvotāji un uzņēmēji var saņemt vairāku valsts iestāžu, kā arī pašvaldību sniegtos publiskos pakalpojumus klātienē. Apmeklētājiem tiek sniegtas arī konsultācijas par valsts un pašvaldību publisko pakalpojumu saņemšanu e-vidē. VARAM un LPS ir vienisprātis, ka šī iniciatīva noteikti jāturpina.

Ar Zemkopības ministriju un VARAM

- **24. maijā** notika Latvijas Pašvaldību savienības, Zemkopības ministrijas (ZM) un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas gadskārtējās sarunas. Tās vadīja LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, zemkopības ministrs **Jānis Dūklavs** un VARAM valsts sekretārs **Rinalds Muciņš**.

Sarunu pirmajā daļā Zemkopības ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvji apsprieda sadarbību lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības un lauku teritoriju attīstībā. ZM un LPS pārrunāja **finansu un lauku attīstības jautājumus** (lauku attīstības programmas, zivsaimniecības rīcības programmas un vietējo rīcības grupu stratēģiju projekti pašvaldībām), diskutēja par **vietējās produkcijas izplatīšanas veicināšanu un popularizēšanu** (zaļie iepirkumi, vietējo zīmolu attīstība, vietējo produktu un preču tirdziņi, kopdarbības iespējas), nepieciešamo **datu apmaiņu un pieeju** tiem (pieeja datiem lauksaimniecībā izmantojamo zemju komisijām, pašvaldību sociālajiem dienestiem, medību koordinācijas komisijām u.c.), kā arī par **Āfrikas cūku mēra (ĀCM) ierobežošanas pasākumiem**.

ZM un LPS vienojās, ka arī turpmāk sadarbosies Lauku attīstības programmā paredzētā atbalsta projektu īstenošanā, lai nodrošinātu efektīvāku piešķirtā finansējuma izmantošanu. Tāpat ZM atbalstīs vietējai attīstībai paredzēto LEADER programmu vietējām rīcības grupām, kuru sastāvā līdzvērtīgi sadarbojas vietējie iedzīvotāji, nevalstiskās organizācijas, pašvaldības, uzņēmēji un citi sadarbības partneri. ZM un LPS nolēma, ka jāturpina darbs pie vietējās produkcijas izplatības veicināšanas vietējā tirgū un jāsekmē Latvijas produktu iekļaušana publiskajos iepirkumos, izmantojot zaļā iepirkuma iespējas, tostarp realizējot programmas "Skolas piens" un "Skolas auglis". Tāpat puses vienojās par sadarbību vietējo zīmolu attīstībā, aicinot pašvaldības izvērtēt iespēju sagatavot pieteikumus produktu iekļaušanai Eiropas Savienības Aizsargāto produktu reģistros, tādējādi veicinot reģionālo attīstību un tūristu piesaisti, kā arī aicinot uzņēmējus pieteikt savu produkciju marķējumiem "Zaļā karotīte" un "Bordo karotīte". Savukārt, lai nodrošinātu efektīvāku Āfrikas cūku mēra apkarošanu un tālākas izplatīšanās ierobežošanu, ZM un LPS vienojās, ka pašvaldības nodrošinās nobeigušos mežacūku liķu savākšanu un iznīcināšanu. Vienošanās paredz arī turpināt pašvaldību un Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) sadarbību un pagarināt LPS un PVD noslēgto vienošanos par mežacūku liķu savākšanu un iznīcināšanu ĀCM riska zonās.

Sarunu otrajā daļā pirmo reizi notika **trīspušu sarunas** (ZM, VARAM un LPS), jo vairāki jautājumi ir starpministru un risināmi vienoti.

Sarunās pārrunāja **zemes politikas** (zemes reformas pabeigšana, MK noteikumu izstrādes gaita, LIZ komisijas u.c.), **publisko ūdeņu politikas** (pašvaldības – ūdeņu valdītājas, traucēkļi īstenot savas tiesības), **kopdarbības veicināšanas** (pašvaldību iespējas reāli atbalstīt uzņēmējdarbību), **meliorācijas** (pašvaldību un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas un vides ierobežojumu samērīgums) un **zemes dzīļu apsaimniekošanas jautājumus** (kūdra un purvu apsaimniekošana, grants, smilts un citi karjeri, to reaktivācija, pētījumi un dati, to pieejamība), kā arī tika uzsvērts, ka vairāk jāpievēršas izglītošanai un praksei (meliorācijas, zemes ierīcības, ūdeņu apsaimniekošanas speciālisti).

Ar Veselības ministriju

- **25. maijā** notika LPS un Veselības ministrijas (VM) ikgadējās sarunas, ko vadīja LPS priekšsēdis **Andris**

Jaunsleinis un veselības ministrs **Guntis Belēvičs**.

Vispirms puses apsprieda **valdības rīcības plāna projektā iekļautos pasākumus veselības jomā**. VM speciālisti iepazīstināja ar plānā iekļautajiem prioritārajiem virzieniem, plānotajiem pasākumiem un to īstenošanas termiņiem, tāpat informēja par **obligātās veselības aprūpes sistēmas modeļa** izstrādi un **valsts apmaksāto pakalpojumu grozu**. Valdībai plānots piedāvāt vairākus modeļus, un veselības ministrs Dr. Guntis Belēvičs uzsvēra, ka modeļu izstrādē notiks konsultācijas arī ar Pasaules Veselības organizācijas ekspertiem un izšķiršanās par turpmāko veselības nozares finansēšanas modeli būs nevis Veselības ministrijas, bet visas valdības kopīgs lēmums. VM uzskata, ka valsts apmaksāto pakalpojumu groza nodrošināšanai finansējums būtu jādubulto – no 713 764 303 uz 1 400 236 513 eiro. Savukārt LPS uzsvēra, ka pirmām kārtām jānodrošina veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība un kvalitāte – tas ir reģionu izdzīvošanas jautājums.

Sanāksmes laikā tika pārrunātas arī **Eiropas Savienības fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda aktualitātes**, kas ietver gan veselības veicināšanas un slimību profilakses aktivitātes, gan veselības infrastruktūras attīstību. VM informēja, ka pašvaldībām veselības veicināšanai līdz 2022. gadam būs pieejami 38,7 miljoni eiro un atlase sāksies jūlijā. Savukārt veselības infrastruktūras attīstībai paredzēti 178 983 828 eiro.

Tāpat sarunu dalībnieki diskutēja par **veselības aprūpes aktuāliem jautājumiem** – topošo ārstu un rezidentu apmācībām un darba iespējām reģionos, situāciju onkoloģisko saslimšanu jomā, ģimenes ārstu sistēmas finansējumu un problemātiku, kā arī par veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu deinstitutionalizācijas gaitā. Pašvaldību pārstāvji aktualizēja speciālistu pieejamības problēmu, tāpat viņus satrauc prakšu nodošana un atbalsts jauniešiem ģimenes ārstiem. Spraugas diskusijas izvērtās par veselības aprūpes pakalpojumu (īpaši psihiatrijas) nodrošināšanu deinstitutionalizācijas gaitā. Puses vienojās sarunām ar Ministru kabinetu virzīt jautājumu par deinstitutionalizācijas finansiālo ietekmi uz valsts un pašvaldību budžetiem.

Ar Tieslietu ministriju

• **6. jūnijā** notika LPS un Tieslietu ministrijas (TM) sarunas. No LPS puses tās vadīja priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, no TM – ministrs **Dzintars Rasnačs**.

LPS aktualizēja dažus iepriekšējos gados iesāktos jautājumus, piemēram, par **sabiedrisko darbu kā iespējamo administratīvā soda veidu**. Šeit svarīga gan iespējamā atbildīgā institūcija, gan aizstāšanas mehānisms, bez kura noteikšanas, ņemot vērā kriminālsoda un piespiedu darba pieredzi, tā jēga strauji mazinās. Pirms dažiem gadiem, apkopojot viedokļus no pašvaldībām, tie bija diametrāli pretēji.

Pašvaldību savienība aktualizēja arī jautājumu par **pašvaldību iestāžu atbrīvošanu no valsts nodevas**, kā arī par **pašvaldību atbrīvošanu no sprieduma izpildes izdevumu samaksas zvērinātam tiesu izpildītājam** (attiecīgi grozot Civilprocesa likumu). TM norādīja, ka tas ir Finanšu ministrijas kompetencē, bet LPS uzsvēra – nedrīkst būt situācija, ka pašvaldības ir iekļautas Valsts pārvaldes iekārtas likumā, bet normas par atbrīvojumiem (kā šajā gadījumā) attiecas tikai uz tiešo valsts pārvaldi. Šis jautājums palika atklāts, un notiks tikšanās, iesaistot Finanšu ministriju un VARAM.

No šāgada svarīgām tēmām LPS izvirzīja jautājumu par **darījumu apliecināšanas funkciju bāriņtiesām** (saisībā ar TM izveidoto darba grupu par iespēju ieviest obligātu notariālo formu visiem nekustamo īpašumu darījumiem). LPS atkārtoti uzsvēra, ka šos pakalpojumus nedrīkst attālināt no iedzīvotājiem un sadārdzināt, līdz ar to bāriņtiesām būtu jāsauglabā pašreizējā funkcija, kā arī kopumā nav atbalstāma obligāta notariālā forma visiem nekustamo īpašumu darījumiem.

Saisībā ar **Administratīvo pārkāpumu kodeksa 211.2 panta otrās daļas** (izskatot lietas par pašvaldības saistošo noteikumu pārkāpšanu, pārkāpuma izdarīšanas vietā bez protokola sastādīšanas izsniedzot noteikta parauga kvīti, var uzlikt naudas sodu līdz 30 eiro, ja pārkāpējs to neapstrīd) **izslēgšanu** ar šāgada 1. septembri Pašvaldību savienība izvirzīja priekšlikumu paplašināt noteiktu pakalpojumu liegumu (gadījumos, kad nav nomaksāts administratīvais naudas sods).

Šāgada sarunās tika izvirzīts arī jautājums par **finansējuma nodrošināšanu piespiedu dalītā īpašuma izbeigšanas jautājumu risināšanai** – funkcionāli nepieciešamā zemesgabala pārskatīšanai. TM norādīja, ka tas ir FM kompetencē, tomēr atbalstīšot LPS lūgumu pēc finansējuma piešķiršanas pašvaldībām. TM aicināja šo jautājumu pārrunāt plašākā institūciju lokā, iesaistot FM, VARAM un VZD, kā arī aktualizēt to tikai pēc tam, kad pašvaldībām būs skaidrība par pārskatāmo funkcionāli nepieciešamo zemesgabalu daudzumu. Sarunās izskanēja arī piedāvājums īstenot

pilotprojektu piespiedu dalītā īpašuma tiesisko attiecību izbeigšanai, tajā skaitā funkcionāli nepieciešamā zemesgabala pārskatīšanai.

LPS aicināja Tieslietu ministriju nodrošināt **datu sinhronizāciju** TM vai tās iestāžu pārraudzībā esošajās informācijas sistēmās, savukārt jautājumā par bezmantnieka un bezsaimnieka mantu vajadzīgas sarunas, piesaistot FM. TM solīja, ka atsauksies LPS aicinājumam informēt pašvaldības par jaunākajiem tiesību aktiem un to grozījumiem.

Viens no sarunu jautājumiem skāra **zemes reformas pabeigšanu**, kā arī zemes reformu regulējošo tiesību aktu pārskatīšanu un atzīšanu par spēku zaudējušiem, bet dzīvotspējīgo tiesību normu iekļaušanu Zemes pārvaldības likumā. TM informēja, ka Zemes pārvaldības likums ir VARAM kompetencē un, lai tajā ietvertu jebkādus grozījumus, jānotiek trīspusējām sarunām. Tika iztirzāts arī jautājums par zemes rezerves fonda zemju piederību pēc diviem gadiem, kad pašvaldības to būs izvērtējušas. Šeit TM norādīja, ka piederības noteikšana atlikušajām rezerves zemēm ir likumdevēja izšķiršanās jautājums.

Sarunās tika pārrunāti aptuveni puse no iepilnnotajiem jautājumiem. Sarunu turpinājums – 1. jūlijā.

Ar Satiksmes ministriju

• **8. jūnijā** notika LPS un Satiksmes ministrijas (SM) sarunas, kurās LPS priekšsēža **Andra Jaunsleiņa** un satiksmes ministra **Ulda Auguļa** vadībā izskatīja jautājumus, kas saistīti ar sabiedriskā transporta pakalpojumiem, autoceļu uzturēšanu un finansējumu un optiskā tīkla ierīkošanu.

Puses atzina, ka **sabiedriskā transporta pakalpojumu segšanai 2016. gadā papildus no valsts budžeta vajadzēs 3,4 miljonus eiro**, kas saistīts ar peļņas apjoma regulāciju sabiedriskajā transportā, tarifu pieaugumu republikas pilsētās, zaudējumu kompensāciju personām ar invaliditāti un pārvadājamo iedzīvotāju skaita samazināšanos par 8,4% reģionālajos maršrutos, un ka sadarbībā ar Autotransporta direkciju un plānošanas reģioniem jāvienojas par jaunu maršrutu atvēršanas un slēgšanas principiem.

Sarunās tika izvērtēta arī **skolēnu pārvadājumu problemātika**. LPS uzskata, ka nav nepieciešams speciāls valsts regulējums pašvaldībām, lai definētu minimālos attālumus skolēnam līdz skolai vai iekāpšanas vietai autobusā, jo pašvaldības savu politiku var realizēt, pieņemot saistošos noteikumus. Puses uzsvēra, ka vienlaikus ar skolēnu pārvadājumiem jārisina iedzīvotāju pārvietošanās nodrošinājums teritorijās ar zemu

iedzīvotāju blīvumu, tādēļ Autotransporta direkcijai uzdots sagatavot priekšlikumus par iespēju ieviest sabiedriskā transporta pakalpojumus, kas tiek izpildīti pēc pasažiera pieprasījuma vietās, kur sabiedriskā transporta pakalpojumi netiek nodrošināti.

Par **atvieglājumu administrēšanas kārtības precizēšanu** sabiedriskajā transportā pārvadāto personu uzskaites un identificēšanas problēmu risināšanai puses vienojās, ka VSIA "Autotransporta direkcija" jābūt koordinējošajai iestādei, kas nodrošina visu MK noteikumu prasību izpildi, tajā skaitā datubāzu administrēšanu attiecībā uz valsts noteiktajiem braukšanas maksas atvieglājumiem. Puses vienojās, ka Satiksmes ministrijai sadarbībā ar LPS jāizvērtē iespēja izstrādāt normatīvo regulējumu personificēto datu sistēmas ieviešanai par fiziskām personām, kuras saņem pašvaldību noteiktos braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportā.

Jautājumā par **taksometru nozares** sakārtošanu LPS un SM vienojās, ka taksometru pārvadājumu licencēšana tiek deleģēta deviņām republikas pilsētām un pieciem plānošanas reģioniem, kā arī tiks stiprināta pašvaldību kontroles dienestu kapacitāte un paredzētas tiesības tiem veikt kontrolpirkumus bez policijas klātbūtnes.

Vissmagākais jautājums sarunās – **autoceļu uzturēšana un finansējums**. Par pašvaldību mērķdotāciju apjomu 2017., 2018. un 2019. gadam puses nevienojās, jo LPS un pašvaldības iebilst pret to, ka līdz 2019. gadam mērķdotācijas netiek palielinātas. LPS uztur prasību, ka, sākot ar 2017. gadu, jāparedz konkrēts finansējums, piesaistot noteiktu procentu no akcīzes nodokļa par naftas produktiem, 100% no transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa un 100% no autoceļu lietošanas nodevas. Tāpat jau nākamgad valsts autoceļu programmā būtu jāparedz vismaz 30% no iekasētā akcīzes nodokļa par naftas produktiem un 100% no transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa, tādējādi paredzot finansējumu valsts autoceļu fonda programmai 217,6 miljonu apjomā, tajā skaitā pašvaldību autoceļiem un ielām – 54,4 milj. eiro, kas atbilst proporcijai 25%:75%. Alternatīvs risinājums varētu būt proporcijas pārdale starp valsti un pašvaldībām vismaz 27,3% apmērā.

Sarunās **LPS ierosināja**: līdz 2019. gadam jāpanāk pakāpenisks pieaugums akcīzes nodokļa piesaistē: 2017. gadā – 30%, 2018. gadā – 40% un 2019. gadā – 50%; valstij jārada alternatīvs finansējuma modelis valsts un pašvaldību autoceļiem, jo pēc 2018. gada finansējums no ES Kohēzijas un struktūrfondiem tiks pārtraukts; sākot ar 2019. gadu, valsts autoceļu sakārtošanas programmas ikgadējais finansējums jānodrošina ievērojami lielākā apjomā, lai varētu sasniegt Nacionālā attīstības plāna transporta pamatnostādnes 2014.–2020. gadam definētos mērķus. Puses vienojās, ka LPS priekšlikumi tiks izvērtēti Satiksmes ministrijas izveidotajā ekspertu grupā līdz 30. jūlijam. Sarunās diskutēja arī par pašvaldību mērķdotāciju apjomu un sadalījumu saistībā ar **Valsts kontroles 2016. gada revīzijas ziņojumu** "Vai īstenotā valsts un pašvaldību politika ir veicinājusi pašvaldību ceļu un ielu attīstību, autoceļu un ielu uzturēšanu". LPS uzskata, ka Valsts kontrole, aicinot sadalīt mērķdotācijas

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

atbilstoši noteikumos Nr. 173 paredzētajam algoritmam, ņemot vērā aktuālo pašvaldības teritorijā reģistrēto transportlīdzekļu skaitu, pašvaldības īpašumā esošo ielu, tiltu, laukumu un ceļu garumu, nav analizējusi, kādu ietekmi tas atstāj uz pašvaldību budžetiem. Šajos noteikumos paredzēto algoritmu nevar piemērot, jo pašvaldības nesāņem finansējumu atbilstoši likumam "Par autoceļiem".

LPS un SM vienojās: izvērtēt iespēju pašvaldībām, pārņemot valsts autoceļus, piešķirt papildu finansējumu; pieņemt zināšanai, ka Satiksmes ministrija, lai ieviestu Valsts kontroles ieteikumus, izstrādās un līdz 2017. gada 13. janvārim iesniegs Ministru kabinetā grozījumus MK 2008. gada 8. janvāra noteikumos Nr. 10 "Kārtība, kādā tiek pārraudzīta pašvaldību ceļu, komersantu ceļu un māju ceļu būvniecība, rekonstrukcija un uzturēšana" un MK 2009. gada 15. septembra noteikumos Nr. 1052 "Pašvaldību ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība"; VAS "Latvijas Valsts ceļi" regulāri apmācīs pašvaldību darbiniekus par mērķdotācijas izlietošanu un pašvaldību ceļu pārvaldīšanu, kā arī ierosinās Valsts kontroles ekspertiem iesaistīties apmācībās; kad ekspertu grupa būs sniegusi priekšlikumus prognozējama un ilgtspējīga transporta infrastruktūras finansējuma modeļa radīšanai, izveidot kopīgu darba grupu noteikumu Nr. 173 pārskatīšanai par pašvaldību autoceļu un ielu finansēšanai paredzētās valsts budžeta mērķdotācijas sadalījumu starp pašvaldībām un šā sadalījuma noteikšanas kritērijiem. Puses konstatēja, ka atpalcība no valsts autoceļu sakārtošanas programmā 2014.–2020. gadam noteiktajiem rezultativajiem rādītājiem šāgada sākumā ir ievērojama – 120 milj. eiro, un, ņemot vērā turpmāko divu gadu valsts budžeta finansējuma plānu, tā kļūs vēl lielāka – 330 milj. eiro. Lai risinātu problēmu, sākot ar 2019. gadu, ir jānodrošina valsts autoceļu sakārtošanas programmas 2014.–2020. gadam ikgadējais finansējums ievērojami lielākā apmērā.

Puses vienojās atbalstīt Satiksmes ministrijas JPI pieprasījumu; izstrādāt valsts autoceļu sakārtošanas plānu 2017.–2023. gadam un prognozējamu finansējuma plānu autoceļu nozarei vidējā termiņā atbilstoši Nacionālā attīstības plāna transporta pamatnostādnes 2014.–2020. gadam definētajiem mērķiem, kā arī valsts autoceļu programmas finansējumam. Izstrādājot valsts autoceļu sakārtošanas plānu 2017.–2023. gadam, sadarboties ar plānošanas reģioniem, izvērtējot nepieciešamību sakārtot tos autoceļus, kas funkcionāli ir saistīti ar izglītības iestāžu reorganizācijas rezultātā mainīto transporta plūsmu.

LPS komitejās

Finanšu un ekonomikas jautājumu komitejā

• **31. maijā** notika Latvijas Pašvaldību savienības Finanšu un ekonomikas komitejas sēde, kurā tika skatīti šādi jautājumi: par Finanšu ministrijas (FM) konstatētajām problēmām pašvaldību budžeta plānošanā

un izpildē; par iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) izpildi 2016. gada piecos mēnešos; par VID statistikas datu nodošanu pašvaldībām un par aktuālajiem datiem par iedzīvotāju ienākuma nodokļa parādiem budžetam, to struktūru, rašanās iemesliem un VID veiktajām darbībām nodokļa parādu piedziņā.

FM Pašvaldību finansiālās darbības uzraudzības un finansēšanas departamenta direktores vietniece **Baiba Tisenkopfa**, stāstot par konstatētajām problēmām pašvaldību budžeta plānošanā un izpildē, vērsa uzmanību uz to, ka ministrija, izmantojot Valsts kasē iesniegtos oficiālos mēneša pārskatus, analizē pašvaldību finansiālo darbību un rezultātā tiek sagatavoti analītiskie materiāli gan par katras atsevišķas pašvaldības finanšu situāciju, gan par pašvaldību finanšu situāciju kopumā.

Pašvaldībām **pārkāpumi budžeta plānošanā un izpildē** galvenokārt ir saistīti ar to, ka pārskatos uzrādītie budžeta faktiskie izdevumi pārsniedz plānotos izdevumus. Taču lielākajā daļā gadījumu faktiskie izdevumi reāli nav pārsnieguši pašvaldības domes budžetā apstiprinātos izdevumus, bet ir radusies kļūda – piemēram, gatavojot pārskatus, pašvaldības iestādes izdevumus budžeta plānā uzrāda dažādās detalizācijas pakāpēs, kā rezultātā, automātiski summējot izdevumus pa līmeņiem, apakšlīmeņos faktiskie izdevumi pārsniedz plānotos. FM pārstāvji komitejas sēdē izteica vēlmi, lai Valsts kasē iesniedzamajos pārskatos visas pašvaldības budžeta plānu uzrādītu vienādā detalizācijas pakāpē – divās koda zīmēs. Tika norādīts, ka dažādās detalizācijas pakāpes pārskatos plāna daļā neļauj kvalitatīvi analizēt pašvaldību finansiālo darbību. 2% pašvaldību ieņēmumu plānu un 12% pašvaldību izdevumu plānu uzrāda vienā zīmē. FM pārstāvji aicināja pašvaldības izteikt viedokli par optimālo budžeta plāna detalizācijas pakāpi. Vienlaikus gan tika norādīts, ka, pārskatos budžeta plānu uzrādot divās koda zīmēs, ministrija uzskatīs par pārkāpumu faktisko izdevumu pārsniegumu pār plānu jebkurā līmenī, un šādā situācijā pašvaldībai var rasties problēmas iegūt atļauju ņemt aizņēmumu un sniegt galvojumu.

Ministrijas pārstāvji arī vēlējās dzirdēt pašvaldību viedokli par **pamatbudžeta un speciālā budžeta apvienošanu** – proti, ministrija izteica priekšlikumu pašvaldībām atteikties no speciālā budžeta. Šobrīd sešas pašvaldības speciālā budžeta pārskatu daļēji ir iekļāvušas pamatbudžeta pārskatā, saglabājot tikai ziedojuma un dāvinājuma pārskatu. Komiteja vie-

nojās, ka LPS apkopos pašvaldību viedokļus par FM uzdotajiem jautājumiem.

FM Pašvaldību finansiālās darbības uzraudzības un finansēšanas departamenta direktore **Inta Komisare** informēja par iedzīvotāju ienākuma nodokļa izpildi šāgada piecos mēnešos. Pagaidām IIN ieņēmumu plāns pildās "līdz ar nagiem", taču tas nav saistīts ar mazākiem IIN ieņēmumiem, bet gan ar **būtiski lielākām IIN atmaksām par attaisnotajiem izdevumiem**. Atmaksu apjoms šāgada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar 2015. gada 1. ceturksni ir palielinājies gandrīz divas reizes. I. Komisare uzsvēra, ka prognozētie IIN ieņēmumi pašvaldību budžetos ir 100% garantēti un, ja tiks konstatēta IIN ieņēmumu neizpilde (no gada sākuma), tad pašvaldībām to kompensēs no valsts pamatbudžetā ieskaitāmās IIN daļas.

Valsts ieņēmumu dienesta (VID) Nodokļu pārvaldes direktors **Juris Gaiķis** informēja, ka maijā ir noslēgusies VID un LPS sarunas par **pašvaldībām sākotnēji nododamajiem statistikas datiem**, un tie pašvaldībām būs pieejami jau **2017. gadā**. Pašvaldībām tiks nodoti dati par iedzīvotāju ienākumiem, IIN, IIN atmaksām dažādos griezumos gan konkrētajā pašvaldībā, gan valstī kopumā.

VARAM Elektroniskās pārvaldes departamenta direktors **Uģis Bisenieks** vēl norādīja, ka VARAM uzdots sagatavot grozījumus likumā "Par pašvaldībām", paredzot Ministru kabinetam noteikt datu apjomu, ko pašvaldības iegūst no valsts informācijas sistēmām pašvaldību funkciju nodrošināšanai, un datu aprites kārtību. Šo datu nodošanai pašvaldībām VARAM plāno izmantot inovatīvu pieeju, kas līdz šim Latvijā nav bijusi, – personificēto datu anonimizēšanu, ko nodrošinās VRAA, un šo datu centralizētu nodošanu pašvaldībām.

Sēdes videoieraksts pieejams LPS mājaslapā, sadaļā *Semināri un video/Videoarhīvs*.

Izglītības un kultūras jautājumu komitejā

• **17. maijā** LPS Izglītības un kultūras komitejas sēdē tika skatīts jautājums par **internātskolu turpmāko darbību**, jo Izglītības un zinātnes ministrija virza ieceri par internātskolu nodošanu pašvaldību pārziņā.

Patlaban 16 internātskolām, kurās mācās ap 2500 audzēkņus, 2016. gadā finansējums kopumā ir 11,7 miljoni eiro (uzturēšanai – 4,8 miljoni, pedagogu darba samaksai – 6,9 miljoni). Ja IZM nākamgad pārtrauks pārskaitīt naudu pašvaldībām, tad daļai vietvaru var nākties lemt par šo skolu slēgšanu.

LPS pastāv uz to, ka internātskolu uzturēšanai jāsiglabā valsts finansējums; speciālo programmu finansējums jānodrošina vienāds neatkarīgi no skolas tipa; jāizstrādā visām internātskolām vienota normatīvo aktu bāze; jāaptur MK noteikumu projektu Nr. 1616 un Nr. 836 virzība līdz turpmāko finansējuma avotu noskaidrošanai.

• **14. jūnijā** notika LPS Izglītības un kultūras komitejas sēde, kurā piedalījās Valsts izglītības satura centra (VISC) vadītājs **Guntars Catlaks**, VISC Tālākizglītības

un projektu nodaļas vadītāja **Guntra Kaufmane**, Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) Informācijas un karjeras atbalsta departamenta Profesionālās meistarības konkursu nodaļas vadītāja **Aleksandra Joma**, Karjeras atbalsta nodaļas vadītāja **Nora Kalēja** un Struktūrfondu pēcuuzraudzības departamenta Izglītības un zinātnes projektu pēcuuzraudzības nodaļas projektu vadītāja **Kristīne Logina**, Izglītības un zinātnes ministrijas Struktūrfondu departamenta direktora vietniece vispārējās izglītības attīstības jomā **Santa Feifere** un Struktūrfondu departamenta vadītāja **Inga Misiņa**. Sēdi vadīja LPS padomniece izglītības, bērnu, jaunatnes un ģimenes jautājumos **Ināra Dundure**.

Komitejas darba kārtībā bija divu noteikumu projekti – "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt atbalstu vispārējās izglītības iestādēm izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai" 8.3.2.1. pasākuma "Atbalsts nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošanai izglītojamo talantu attīstībai" īstenošana" un "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" īstenošanas noteikumi". Visu speciālistu viedokļus var noskatīties un noklausīties LPS interneta vietnē. Turpat pieejamas arī sēdes prezentācijas.

• **21. jūnijā** komitejas darba kārtībā atkal bija jautājums par **internātskolu turpmāko darbību**. Arī šīs sēdes videoierakstu meklējiet LPS mājaslapā!

Komitejas sēdē ar viedokļiem par internātskolu darbību apmainījās pašvaldību vadītāji un pašvaldību deleģētie pārstāvji.

Šobrīd Ministru kabineta noteikumos par internātskolu finansēšanu ir noteikts, ka izglītības iestādes izdevumus finansē no valsts budžeta mērķdotācijas, bet, izstrādājot pedagogu atalgojuma modeli, Izglītības un zinātnes ministrija plāno iegūt finanšu resursu, nododot internātskolu finansēšanu pašvaldību pārziņā.

Likuma grozījumu pamatojumā norādīts, ka šāda rīcība būtiski apdraud internātskolu pastāvēšanu un attīstību. Turklāt tā var veicināt internātskolu bērnu izkrišanu no izglītības sistēmas, tādā veidā radot sociālās atstumtības risku. Tāpat uzsvērts, ka liela daļa internātskolu ēku ir renovētas un tajās ieguldīti ievērojami līdzekļi. Turklāt internātskolās mācās bērni no visas Latvijas, nevis no vienas pašvaldības, tāpēc to finansēšana ir visas valsts jautājums. Likuma

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

grozījumu pamatojumā norādīts, ka ir vajadzīgs stiprināt likumā normu, kas nosaka skaidru internātskolu finansēšanas kārtību, lai novērstu šo izglītības iestāžu apdraudējumu.

Informātikas jautājumu apakškomitejā

• **24. maijā** LPS Tehnisko problēmu komitejas Informātikas jautājumu apakškomitejas sēde notika **Ādažu novada domē**.

Sanāksmes dalībnieki kopā ar Ekonomikas ministrijas Administratīvā departamenta Būvniecības informācijas sistēmas projekta nodaļas vadītāju **Andriānu Jankovski** apsprieda jautājumu par būvniecības informācijas sistēmu un iepazīnās ar Ādažu novada pieredzi. Paši ādažnieki pastāstīja par Ādažu novada domes pieredzi TAPIS un ĢIS izmantošanā.

Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā un Piekastes apvienībā

• **13. jūnijā** Latvijas Pašvaldību savienībā notika Latvijas Piekastes pašvaldību apvienības un LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas kopīgā sēde, kurā tika prezentēts **tematiskais plānojums par Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstību** un tā īstenošanas iespējas.

Sēdē tika atzīts, ka šāds kādai valsts teritorijas daļai speciāli izstrādāts nacionālā līmeņa tematiskais plānojums ir liels solis uz priekšu piekrastes attīstībā.

LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas priekšsēdētājs **Gints Kaminskis** uzsvēra, cik nozīmīgs ir gan pats plānojums, gan šāda kopīga sēde, kurā tiek celts priekšā paveiktais apjomīgais darbs. *“Tas ir pirmais nacionālā līmeņa tematiskais plānojums, un tas vienā dokumentā aptver 17 piekrastes pašvaldības un pierāda, ka visa piekraste var attīstīties.”*

Atzinīgus vārdus plānojumam un paveiktajam darbam veltīja arī Latvijas Piekastes pašvaldību apvienības priekšsēdētājs **Māris Dadzis**, uzsverot, ka viņš priecājas par šo plānošanas dokumentu, kas veltīts piekrastei: *“Šādiem dokumentiem ir jābūt ļoti izsvērtiem un vispusīgi izvērtētiem. Pats svarīgākais, lai tie neieguntu amatpersonu atvilktnēs un nenoklātos ar putekļu kārtu. Tāpēc es ļoti ceru, ka šim dokumentam sekos arī finansējums.”*

Saeimas deputāte un Ilgtspējīgas attīstības komisijas vadītāja **Laimdota Straujuma** uzsvēra, ka darbs pie plānojuma izstrādes sācies pirms vairākiem gadiem, tāpēc ir patiens prieks, ka lielais ieguldījums vainagojies ar rezultātu. *“Plānojums atkal un atkal pierāda,*

ka piekraste ir nozīmīgs mūsu valsts resurss, kas ir ļoti pievilcīgs gan mums pašiem, gan ārvalstu tūristiem,” piebilda Saeimas deputāte.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs **Jānis Eglīts** atzinīgi novērtēja plānojuma laikā paveikto kopīgo darbu, kura pamatā bija veiksmīga visu pušu sadarbība.

“Jācer, ka šim plānam būs arī finansējums brīdī, kad tiks spriests par valsts ilgtermiņa attīstību, tāpēc uzskatu, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai tam jā sagatavo tehniski ekonomiskais pamatojums,” savu viedokli sēdē pauda LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**.

Visus izteiktos viedokļus varat noskatīties ierakstā LPS interneta vietnē. Turpat pieejama arī **Kristīnes Kedo** sagatavotā prezentācija “Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskajai infrastruktūrai”.

Valsts ilgtermiņa tematiskā plānojuma Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai (piekrastes plānojums) **izstrāde** ir viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas “Latvija 2030” ieviešanas soļiem, kurā piekraste definēta kā nacionālo interešu telpa – viena no Latvijas lielākajām vērtībām.

Plānojuma izstrādes mērķis ir veicināt Baltijas jūras Latvijas piekrastes kā saimnieciski aktīvas un kvalitatīvas dzīves, kultūrvides un rekreācijas telpas attīstību, attīstības intereses līdzsvarojot ar dabas un vides aizsardzības prasībām.

Piekastes plānojums ir vadlīnijas vienota piekrastes publiskās infrastruktūras tīkla attīstībai ilgtermiņā, fokusējoties uz vienu no piekrastē būtiskākajām ekonomiskās attīstības jomām – tūrisma un rekreācijas attīstību. Piekastes plānojuma aptvertā teritorija ir pagasti un pilsētas, kas robežojas ar Baltijas jūru. Taču daudzveidīga tūrisma piedāvājuma veidošanā svarīga ir arī no jūras attālāku tūristu piesaistes objektu attīstīšana, tāpēc piekrastes plānojumā uzsvērta sadarbības loma visu iesaistīto starpā un koordinēta investīciju piesaiste pāri pašvaldību robežām.

Plānojuma galvenais rezultāts ir vienota piekrastes publiskās infrastruktūras tīkla attīstības koncepcija, kas ietver kompleksi attīstāmo vietu sarakstu ar priekšlikumiem to attīstīšanai un uzdevumus un kompetenču sadalījumu piekrastes publiskās infrastruktūras tīkla attīstībai.

Vienots piekrastes publiskās infrastruktūras tīkls ir vajadzīgs, lai uzlabotu sabiedrības piekļuvi piekrastes dabas un kultūras mantojumam, mazinot slodzi uz piekrastes ekosistēmām un veicinot vienotā piekrastes dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu un potenciāla izmantošanu.

Piekastes plānojums izstrādāts sadarbības un diskusiju gaitā ar visām 17 piekrastes pašvaldībām, kā arī ar piekrastes jautājumiem saistītām institūcijām un organizācijām.

Piekastes plānojuma vadlīniju raksturs ļauj precizēt tā risinājumus, finansiālā atbalsta iespējas, kā arī pašvaldību un institūciju sadarbības mērogu. Aktīva sadarbība un saskaņota lēmumu pieņemšana paš-

valdībās, institūcijās un sabiedriskajās organizācijās ir piekrastes plānojuma veiksmīgas ieviešanas atslēga. Plānojums tapis, pateicoties Norvēģijas Finanšu instrumenta atbalstam.

Videokonferences un semināri

• **3. maijā** Pašvaldību savienība sadarbībā ar Jelgavas Sociālo lietu pārvaldi un Latvijas Autisma apvienību rīkoja videokonferenci par **sociālo darbu ar ģimenēm, kurās ir bērns ar īpašām vajadzībām, un uzvedības sociālo korekciju**.

• **11. maijā** LPS translēja videotiešraidi par IT risinājumu, kas varētu noderēt pašvaldībām, kurām ir interese par mākoņplatformu pakalpojumiem, – “Komercentrs Dati grupa” demonstrēja **atvērtā koda IKT mākoņplatformas pielietošanas priekšrocības** publisko personu elektronisko pakalpojumu attīstīšanā.

• **12. maijā** LPS sadarbībā ar Rīgas domes Labklājības departamentu un Slimību profilakses un kontroles centru rīkoja videokonferenci par **pieredzi un labo praksi veselības veicināšanas jomā**. Videokonferencē aplūkoti jautājumi ir īpaši aktuāli tām pašvaldībām, kuras ir Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla dalībnieces un plāno piesaistīt ESF finansējumu veselības veicināšanas aktivitātēm.

• **17. maijā** Latvijas Pašvaldību savienībā ar Lielbritānijas ekspertu “Caledonian Economics” līdzdalību notika seminārs par **publiskās un privātās partnerības (PPP) veicināšanu** izglītības, mājokļu un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā.

• **19. maijā** LPS aicināja uz diskusiju par **3.3.1. SAM** jeb specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” **projekta iesnieguma veidlapu** (ar pielikumiem) un **projekta rādītāju uzskaiti**. Diskusija notika sadarbībā ar VARAM un Centrālās finanšu un līgumu aģentūras ekspertiem.

• **7. jūnijā** LPS sadarbībā ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru rīkoja videokonferenci – semināru “**ES fondu projektu e-veid un tās lietošana**”.

• **9. jūnijā** Latvijas Pašvaldību savienībā notika diskusija par **pašvaldības lomu uzņēmējdarbības attīstībā un investīciju piesaistes veicināšanā** un kā Lielbritānijas pašvaldības veido savus atbalsta instrumentus un izmanto sabiedriskās attiecības un mārketingu tās tēla pilnveidošanā. Diskusijā piedalījās arī Latvijas – Lielbritānijas Tirdzniecības kameras ģenerāldirektors **Mārcis Liors Skadmanis**.

• **16. jūnijā** LPS videokonferences veidā rīkoja Uzņēmējdarbības atbalsta tīkla diskusiju par **publisko iepirkumu organizēšanu**. Ar grozījumiem Publisko iepirkumu likumā un tā piemērošanu iepazīstināja Iepirkumu uzraudzības biroja (IeUB) vadītāja **Dace Gaile**, bet par administratīvo sodu piemērošanas praksi iepirkumu jomā pastāstīja IeUB Administratīvo sodu departamenta direktore **Arita Ūdre**.

• **21. jūnijā** videokonferenci Pašvaldību savienībā rīkoja **AS “Latvenergo”**, lai iepazīstinātu pašvaldības ar sava koncerna **vidēja termiņa darbības stratēģiju 2017.–2022. gadam**. Sanāksmē piedalījās AS “Latvenergo” valdes un AS “Sadales tīkls” valdes locekļi.

• **27. jūnijā** no LPS translētās videotiešraides temats bija **pašvaldību e-pakalpojumu nodrošināšanas iespējas**.

• **30. jūnijā** LPS telpās notika Centrālās finanšu un līgumu aģentūras informatīvais seminārs – videokonference par darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” **3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībā atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” un 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” otrās un trešās atlases kārtas** projektu iesniegumu atlases jautājumiem.

Vizītes un tikšanās

• **Vairākas Latvijas pašvaldības parakstījušas nodomu protokolus ar Gruzijas pašvaldībām No 1. līdz 4. maijam** oficiālās vizītes laikā Gruzijā Vidzemes plānošanas reģions un Imeretijas reģions,

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

Saldus novads un Ckaltubo, Rūjienas novads un Terdžolas, Vecumnieku novads un Sačheres, Tukuma novads un Honi pašvaldības parakstījušas nodomu protokolus. Sadarbības līgumu noslēguši arī Valkas novads un Kutaisi pilsēta. Pasākumā piedalījās arī Latvijas vēstniece **Elita Gavele**.

• LPS pieredzes apmaiņas vizīte Norvēģijā

No 10. līdz 13. maijam notika LPS un Norvēģijas Vietējo un reģionālo varas iestāžu asociācijas KS organizētā pieredzes apmaiņas vizīte Norvēģijā par patvēruma meklētāju pārvietošanas, uzņemšanas un sociālekonomiskās iekļaušanas risinājumiem.

Delegācijas sastāvā bija LPS padomnieki **Aino Salmiņš**, **Ināra Dundure** un **Ligita Pudža**, Ropažu novada pašvaldības administrācijas vadītāja **Signe Grūbe** un Multifunkcionālā centra vadītāja **Daiga Jokste**, Pilsotības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma meklētāju izmitināšanas nodaļas vadītājs **Pēteris Grūbe** un Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta Politikas izstrādes nodaļas vecākais referents **Sandis Barks**.

Delegācija guva vērtīgu informāciju un daudzpusīgu pieredzi, tiekoties ar Norvēģijas Tieslietu ministrijas, Integrācijas direktorāta, nevalstisko organizāciju asociācijas *Frivillighet*, izglītības kvalitātes nodrošināšanas aģentūras NOKUT un KS pārstāvjiem, kā arī apmeklējot Jēvikas (*Gjøvik*) pašvaldību. Jēvikā Latvijas pārstāvjiem bija iespēja tikties ar Norvēģijas Nodarbinātības un labklājības pārvaldes NAV pārstāvjiem, apmeklēt nepilngadīgo bēgļu centru, patvēruma meklētāju uzņemšanas centru un pilsētas brīvprātīgo organizāciju centru. Vizīte notika ar Norvēģijas Finanšu instrumenta Divpusējās sadarbības fonda atbalstu.

• Latvijas Pašvaldību savienībā delegācija no Ķīnas

13. maijā LPS viesojās delegācija no Hebejas provinces (Ķīnā), kuras sastāvā bija vadošo Ķīnas Tautas Republikas (ĶTR) tūrisma asociāciju vadītāji. Sanāsmē tika apspriestas Latvijas un Ķīnas savstarpējā tūrisma veicināšanas iespējas, tāpēc tajā piedalījās arī uzņēmuma "Baltic Travel Group" pārstāvji.

Hebejas delegācijas vizītes mērķis bija pārrunāt sadarbības veicināšanu starp ĶTR un 16 Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm, strādājot pie 21. gadsimta Zīda ceļa izveides, veicināt abu valstu pašvaldību sadarbību, kā arī plānot pasākumus uzņēmējdarbības saišu stiprināšanai.

• LPS viesos delegācija no Azerbaidžānas Republikas

24. maijā LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** tikās ar viesiem no Azerbaidžānas Republikas – Azerbaidžānas parlamenta deputātu **Kamranu Bairamovu**, Azerbaidžānas Pilsētu asociācijas izpilddirektoru **Tofiku Hasanovu**, Mardakanas pašvaldības vadītāju **Mirbabu Huseinovu** un Sabailas pašvaldības vadītāju **Firdovski Džabraļovu**. Tikšanās laikā tika pārrunāti ar

Latvijas pašvaldību darbību saistīti jautājumi un turpmākās sadarbības iespējas.

• Reģionu komitejas Baltijas valstu delegātu tikšanās Panevēžā

26. maijā LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, LPS ģenerālsēdētāre **Mudīte Priede** un vairāki pašvaldību vadītāji devās uz Lietuvas pilsētu Panevēžu, kur notika Reģionu komitejas (RK) Baltijas valstu delegāciju tikšanās.

Pasākuma dalībnieki iepazinās ar pašvaldību sistēmu un reģionālo politiku Lietuvā, Panevēžas rajona pieredzi, risinot teritorijas attīstības un ES fondu apguves jautājumus, un diskutēja par lauku ekonomikas attīstību un pašvaldību lomu tās veicināšanā.

Pēc diskusijas delegācijas apmeklēja Naujamiesti, kur iepazinās ar ciema bērnudārzu, slimnīcu un citām iestādēm.

• Tikšanās ar Norvēģijas vēstnieku Latvijā

7. jūnijā LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** un Ropažu novada domes priekšsēdētājs **Zigurds Blaus** tikās ar Norvēģijas vēstnieku Latvijā **Steinaru Ēgilu Hāgeņu**, lai pārrunātu vairākus sadarbības jautājumus. Tikšanās laikā tika apspriesti patvēruma meklētāju un

bēgļu integrācijas jautājumi, kā arī Latvijas un Norvēģijas pašvaldību sadarbības tālākā attīstība.

• LPIA delegācija starptautiskā konferencē Prāgā

14. jūnijā Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) delegācija – LPIA priekšsēdētājs **Guntis Kalniņš**, Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektors **Guntars Gogulis**, Krustpils novada pašvaldības izpilddirektors **Raivis Ragainis** un LPS padomniece **Sniedze Sprōģe** – devās uz Čehijas galvaspilsētu Prāgu, lai piedalītos Starptautiskās pilsētu menedžeru asociācijas konferencē.

LPIA priekšsēdētājs G. Kalniņš, uzrunājot kolēģus no Čehijas, Slovākijas, Nīderlandes, Dānijas, Lielbritānijas, Norvēģijas, ASV, Zviedrijas, Kanādas un Austrālijas, pateicās ilglaicīgajiem sadarbības partneriem *STMOU ČR* par labo konferences organizāciju un iepazīstināja ar LPIA darbību.

• Pašvaldību vadītāju konferencē Hebejā – arī latvieši

No 16. līdz 18. jūnijam Ķīnā, Hebejas provincē, notika 3. Pašvaldību vadītāju konference, kurā piedalījās arī delegācija no Latvijas.

Konference “Sadarbība starp Ķīnas, Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm. Jauna telpa – jaunas iespējas” tika rīkota ar mērķi uzlabot 16 + 1 valstu sadarbības mehānismu, padziļināt pašvaldību sadarbību ekonomikā, tehnoloģijās, izglītībā, kultūrā u.c., padziļināt izpratni, lai stiprinātu draudzību, bet pats galvenais – veicinātu sadarbību starp Ķīnu un Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm.

Konferencē uzstājās arī LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, kurš savā runā apliecināja Ķīnas Jaunā zīda ceļa “One Belt and Road” iniciatīvas. “Mūsu kopīgais mērķis ir cilvēku labklājība un valstu ekonomiskā attīstība, ko veicina augstas kvalitātes ieguldījumi infrastruktūrā un ražošanā, kā arī Ķīnas kravu tranzīts caur

Latviju. Vēlos atzīmēt veiksmīgo sadarbību, kas attīstās starp mūsu valstu pašvaldībām. Lai nodrošinātu sekmīgu sadarbību starp Ķīnas Tautas Republiku un Latvijas Republiku, mums ir jāveicina ekonomiskā sadarbība starp abām valstīm un jāattīsta tieši divpusēji kontakti, kas palīdzēs īstenot kopīgus projektus, veicinās eksportu un investīciju piesaisti,” uzsvēra A. Jaunsleinis.

Citi notikumi

Latvijas Universitātes un LPS sadarbības līgums

14. jūnijā Latvijas Universitātes (LU) rektors **Indriķis Muižnieks** un LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** parakstīja sadarbības līgumu, kurā iezīmēti deviņi sadarbības virzieni, lai kopā strādātu visai Latvijai un harmoniski to attīstītu par izglītotu valsti.

Parakstot sadarbības līgumu, gan LU rektors, gan LPS priekšsēdis atzina, ka abām pusēm ir daudz kopīgu interešu un ka daudz kopā darīts jau līdz šim.

“Nākamajos piecos sešos gados ļoti daudz veicamo darbu ir gan Latvijas Universitātei, gan pašvaldībām,” uzsvēra LU rektors Indriķis Muižnieks. *“Universitāti ne velti sauc par Latvijas Universitāti – jūtamies līdzatbildīgi par visām Latvijas problēmām un perspektīvu. Ļoti labprāt strādāsim kopā un meklēsim piemērotākos variantus, lai Latvijas labākie ļaudis būtu ieinteresēti šeit palikt, mācīties un strādāt. Un lai arī tie, kuri viņus māca, saprastu, kas ir viņiem nepieciešams, un varētu savus spēkus koncentrēt virzienos, ko kopīgi esam definējuši, – lai harmoniski attīstītu Latviju par izglītotu valsti, kur gan Rīga, gan reģioni attīstās uz zināšanu bāzes un kur zināšanas nav vis kaut kur ekskluzīvi noslēptas ziloņkaula torņos, bet iet pie tautas un tiek izmantotas tur, kur ir jāstrādā,”* sacīja rektors.

I. Muižnieks informēja, ka līgumā iezīmēti deviņi galvenie virzieni, kuros abas puses sadarbosies, veidojot gan LU piedāvājumu, gan to, ko var dot pašvaldības, *“lai labāk saprastu, kādas ir Latvijas reģionu vajadzības, un lai mēs strādātu visai Latvijai”.*

“Latvijas Universitātes nozīme izglītības procesā ir milzīga, ņemot vērā tās plašo jomu spektru. Galvenais ieguvējs no mūsu noslēgtā sadarbības līguma būs sabiedrība,” parakstīdams sadarbības līgumu, uzsvēra

PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**. *“Pašvaldību jomā būtiski vajadzīga ir zināšanu ekonomika. Nav iespējams attīstīt valsti, ja katrs savā teritorijā dzīvojošais nav iesaistīts šajā procesā. Pašvaldības ir mums katram tas vistuvākais, un esam abpusēji ieinteresēti, lai mums būtu izglītotas, zinošas pašvaldības, lai tur strādātu profesionāli izglītoti cilvēki,”* sacīja LPS vadītājs.

LU rektors atzinīgi vērtē Latvijas Pašvaldību mācību centra darbību un tā profesionālās programmas. *“Mēs varam piedāvāt izglītošanās iespējas pašvaldību darbiniekiem,”* pēc līguma parakstīšanas teica LU rektors I. Muižnieks. *“Mēs varam palīdzēt veidot un vērtēt pašvaldību attīstības plānus un politiku, kas saistīta ar šo plānu īstenošanu. Tas ir virziens, kur attīstīties gan LU studiju, gan zinātnes jomā – kā novērtēt saimniecisko darbību, kā novērtēt sociālo efektivitāti un, balstoties nevis tikai uz tīri aritmētiskiem rādītājiem, bet uz saturiskiem rādītājiem, spriest par izglītības sistēmas vai skolu tīkla attīstību pašvaldībās, kā novērtēt ekonomiskās aktivitātes indeksu.”*

Līguma parakstīšanā piedalījās arī Latvijas Pašvaldību mācību centra direktore **Gunta Liepa** un LPS vecākais padomnieks **Māris Pūķis**. Latvijas Universitāti pārstāvēja arī LU prorektors sociālo un tiesību zinātņu jomā prof. **Jānis Ikstens**, LU prorektors eksakto, dzīvības un medicīnas zinātņu jomā prof. **Valdis Segliņš**, LU Zinātniskās darbības un projektu departamenta grupas vadītāja **Gunta Rača** un Studiju departamenta direktore **Jūlija Stare**.

Pētījums par demogrāfiju Ventspils novadā

5. maijā Pašvaldību savienībā notika preses konference, kurā tika prezentēts SKDS veiktais pētījums par demogrāfiju Ventspils novadā.

Pirmo reizi šāds pētījums Ventspils novadā tika veikts 2012. gadā, kad noskaidroja Ances un Jūrkalnes pagastā dzīvojošo sieviešu attieksmi pret iespēju laist pasaulē trešo bērniņu. Pamatojoties uz iegūtajiem rezultātiem, Ventspils novada dome pēdējos gados veidojusi arī atbilstošu politiku ģimenēm ar bērniem. 2012. gada un šāgada aptauju rezultāti pierāda, ka pieaudzis to sieviešu skaits, kuras tuvākajos trīs gados vēlas dzemdēt vēl vienu bērnu. 2012. gada aptaujā šādu vēlmi izteica 18% sieviešu, bet šogad – jau 27%.

Ventspils novada domes priekšsēdētājs **Aivars Mucenieks** atzinīgi vērtē biedrības “J3” darbību, kas nāca ar

ideju par šādu aptauju. *“Veiktais pētījums sniedza reālus skaitļus par to, ko vēlas ģimenes un ko mēs kā pašvaldība varam darīt dzimstības veicināšanai. Pēc sieviešu sniegtajām atbildēm aptaujā šos gadus esam vadījušies un strādājuši. Galvenās lietas, kuras aptaujā uzsvēra sievietes: pabalsti par bērnu piedzimšanu, bezmaksas bērnu dārzus un skolēnu nodarbināšana vasarā. Šo gadu laikā piedzimšanas pabalstus esam palielinājuši, šogad esam noteikuši, ka par katru trešo piedimušo bērnu maksājam 300 eiro, par katru ceturto – 400 eiro, par piekto – 500 eiro un par katru nākamo – 100 eiro klāt. Pie mums bērnu dārzā ir jāmaksā tikai par brokastīm un launagu. Tāpat vasarā rodam skolēniem iespējas strādāt. Tā visa rezultātā šo gadu laikā bērnu dzimstība ir pieaugusi par 30 procentiem – 2013. gadā piedzima 110 bērnu, 2014. gadā – 124, 2015. gadā – 144, bet šogad, aprīli ieskaitot, jau piedzimuši 50 bērniņi,”* uzsvēra A. Mucenieks.

SKDS valdes loceklis **Arnis Kaktiņš** savukārt pastāstīja, ka aptaujā sievietes pozitīvi novērtējušas pašvaldības un biedrības “J3” aktivitātes ģimeņu ar bērniem atbalstam. *“No piedāvāto īpašo atvieglojumu un pabalstu saraksta, kas varētu veicināt bērnu laišanu pasaulē, Ances un Jūrkalnes pagasta sievietes kā sev personīgi ļoti motivējošus visbiežāk atzīmējušas: biedrības “J3” vienreizējais pabalsts 1000 eiro apjomā par trešo un katru nākamo bērnu (61 procents aptaujāto); ģimenēm ar bērniem pašvaldība piedāvā irēt mājokli no pašvaldības dzīvojamā fonda, un, ja ģimenē ir trīs vai vairāk bērnu, tad pašvaldības mājoklim tiek samazināti komunālie maksājumi (51 procents aptaujāto); trūcīgu ģimeņu bērniem pašvaldība sedz kopmītnes vai viesnīcas īres maksu, ja tie pēc vidusskolas dodas mācīties tehnikumā vai augstskolā (48 procenti aptaujāto).”*

LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** atzinīgi novērtēja veikto pētījumu, jo tas dod iespēju arī citām pašvaldībām gūt vērtīgu pieredzi un, iespējams, kaut ko mainīt savā ģimeņu atbalsta politikā.

Savukārt biedrības “J3” pārstāvji **Andris Kreislers** un **Māris Dadzis** atzīmēja, ka biedrības galvenā ideja bija sākumā noskaidrot, kas vajadzīgs, lai Latvijā dzimtu vairāk bērnu. Tā kā 2012. gada aptaujā atklājās, ka galvenais motivējošais faktors ir pabalsts par bērna piedzimšanu, biedrība lūdza uzņēmējiem ziedot naudu vienreizēju pabalstu izmaksai par trešo vai nākamā bērna nākšanu pasaulē Ances, Jūrkalnes, Puzes un Užavas ģimenēm. Tāpat biedrība ir organizējusi vairākas aktivitātes, lai uzlabotu sabiedrības attieksmi pret daudz bērnu ģimenēm, piemēram, daudz bērnu ģimeņu fotografēšanos par godu valsts dibināšanas svētkiem 18. novembrī, daudz bērnu ģimeņu gleznošanu un citus pasākumus.

Informāciju sagatavojuši LPS padomnieki **Olga Kokāne, Ilze Rudzīte, Lāsma Ūbele, Ivīta Peipiņa, Ināra Dundure, Gunta Lukstiņa, Sniedze Sproģe, Vineta Reitere, Kristīne Kinča, Andra Feldmane, Līgita Pudža, Mudīte Priede, Aino Salmiņš un Jana Bunkus**

LANGERVALDES MEŽA STĀSTI

Daina Oliņa

Pulciņš talcinieku **11. maijā** atstāja vēl vienu skaistu 2016. gada Meža dienu "zīmi" Jelgavas Langervaldes mežā, kas pamazām atgūst savu pirmskara godību, lai atkal kļūtu par jelgavnieku iecienītu atpūtas vietu. Eiropas Savienības projekta atbalsts meža problēmu risinātājiem no LLU Meža fakultātes, Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūta, mežzinātnes institūta "Silava" un citiem atbalstītājiem palīdz Langervaldes mežu no brikšņainas nekoptības pārvērst mežaparkā ar pastaigu celiņiem, koka tiltiem, vides instalāciju objektiem un vides izglītības taku.

Talkā piedalījās pašvaldībām un mežam pietuvināti jaudis: AS "Latvijas valsts meži" pārstāvēja valdes loceklis **Edvīns Zakovics**; Latvijas Lauksaimniecības

universitāti – rektore **Irina Pilvere** un Meža fakultātes dekāns **Dagnis Dubrovskis**; Jelgavas pilsētas domi – izpilddirektore **Irēna Škutāne**; Latvijas pašvaldības –

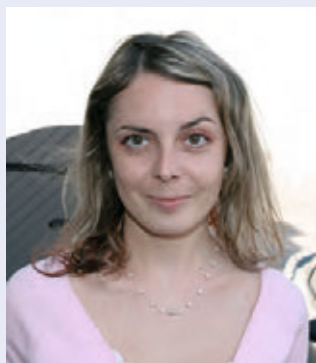

Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas valdes locekļi (Sergejs Jakovļevs pat speciāli atbrauca no Ludzas!), pārstāves no Latvijas Pašvaldību savienības,

kā arī citi meža draugi. **11. maijā** visi uz laiku kļuva par racējiem, saitētājiem un laistītājiem.

Pāraugušo baltalkšņu vietā klajumā tika iestādīti Latvijā reti sastopamie dižskābarži un ozoli, kas raksturīgi Langervaldes senajam mežam, bet talcinieki tika godalgoti ar gardu zupu.

Agita Kaupuža,
LPS Pārstāvniecības
Briselē vadītāja

“Sezam, atveries!” jeb Pareizā atslēga decentralizācijas durvīm

Reģionu komitejas (RK) Latvijas delegācijas vadītājs **Andris Jaunsleinis** 12. maijā piedalījās **Reģionu komitejas Austrumu partnerības reģionālo un vietējo pašvaldību konferences (CORLEAP) sanāksmē** Briselē (Beļģijā), kur pauda viedokli par decentralizācijas lomu Austrumu partnerības valstu pašvaldību attīstībā.

CORLEAP rīkotajā konferencē “Fiskālā decentralizācija: nosacījumi veiksmēi” A. Jaunsleinis uzsvēra, ka demokrātijas priekšnoteikums ir iedzīvotāju vēlme uzņemties atbildību un dzīvot demokrātiskā valstī.

“Neatkarības pirmsākumos, kad centrālā vara bija vāja, Latvijas pašvaldības no valsts pārņēma vairākas funkcijas. Decentralizācija var atrisināt visus jautājumus, taču jāsaprot arī, ka decentralizācijā mēs atdodam ne tikai naudu, bet arī uzticību,” uzsvēra Latvijas delegācijas vadītājs. Viņš arī aicināja partnervalstis ieklausīties Eiropas Savienības dalībvalstu pašvaldību pieredzē decentralizācijas jomā, to pielāgojot savām vajadzībām, nevis tiešā veidā pārņemot.

Konferencē Ukrainas, Polijas un Dānijas vietējo un reģionālo pašvaldību politiķi un pārstāvji dalījās pieredzē par paveikto decentralizācijas jomā un veidiem, kā vietējās un reģionālās pašvaldības nodrošina kvalitatīvus pakalpojumus iedzīvotājiem.

Pelēko toņu dominance Eiropas Komisijas secinājumos par situāciju Latvijā

Eiropas Komisija 18. maijā publicējusi 2016. gada ieteikumus konkrētām valstīm, kuros izklāstītas **ekonomikas politikas norādes turpmākajiem 12-18 mēnešiem**. Lai gan Latvijai veltītajā dokumentā secināts, ka Latvijas budžets atbilst Eiropas Savienības fiskālās disciplīnas noteikumiem, tomēr atzinumi par situāciju sociālajā un veselības aprūpes jomā nav iepriecinoši.

Komisija secinājusi, ka Latvijā joprojām ir viens no augstākajiem nabadzības riskiem un sociālās atstumtības līmeņiem Eiropas Savienībā, un norāda, ka aizvien nav skaidra 2017. gadā plānotā garantētā minimālā ienākumu sliekšņa ieviešana un finansēšana. Tāpat Komisija vērs uzmanību, ka sociālās palīdzības pabalstu līmenis nav uzlabojies kopš 2009. gada un bezdarbnieku, jo īpaši ilgstošo, aktivizācijas pasākumu tvērums nav pietiekams. Negatīvi vērtēta arī iedzīvotāju piekļuve veselības aprūpes pakalpojumiem un tas, ka iedzīvotājiem pašiem jāveic lieli tiešie maksājumi, ņemot vērā mazo publisko finansējumu veselības aprūpei. Vērtējot ieguldījumus un uzņēmējdarbības attīstību, secināts, ka to kavē nepietiekamas inovācijas, uzņēmējdarbības vides trūkumi un darbaspēka apjoma samazināšanās. Tāpat kā ieguldījumus kavējošs faktors novērtēta valsts pārvaldes neefektivitāte, proti, liela kadru mainība un vāja projektu vadība.

Šogad **ieteikumos Latvijai** Eiropas Komisija rosina samazināt nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās zemu atalgojamiem darba ņēmējiem, veicot izaugsmei labvēlīgas pārmaiņas nodokļu jomā – novirzot uzsvāru uz vides un īpašuma nodokļiem un uzlabojot nodokļu iekasēšanu. Tāpat ieteikts uzlabot sociālās palīdzības pabalstu līmeni un pastiprināt pasākumus, kas palīdz atbalsta saņēmējiem atrast un saglabāt darbu. Aicināts arī paātrināt profesionālās izglītības programmu reformu un palielināt mācekļības shēmu piedāvājumu. Komisija iesaka arī uzlabot veselības aprūpes pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību. Izaugsmes veicināšanai aicināts stiprināt pētniecības iestādes un stimulēt privātos ieguldījumus inovācijās.

Reģionu komiteja atzinīgi vērtē panākto vienošanos par Amsterdamas paktu

30. maijā Amsterdamā (Nīderlandē) **Reģionu komitejas forumā “ES pilsētvides attīstības programma”** Eiropas Savienības dalībvalstu vietējo un reģionālo pašvaldību politiķi atzinīgi novērtēja šajā dienā ES ministru sanāksmē panākto vienošanos par Amsterdamas paktu, ar ko izveido Pilsētvides attīstības programmu Eiropas Savienībai.

Darbs pie Pilsētvides attīstības programmas un Amsterdamas pakta aizsākās jau Latvijas prezidentūras laikā Eiropas Savienības Padomē, un Latvijas delegācija un Pašvaldību savienība programmas izveidei sekojusi īpaši rūpīgi.

“Esam gandarīti, ka Amsterdamas paktā izdelves ietvert atsauci uz visu veidu urbānajām teritorijām – gan dažāda lieluma pilsētām un piepilsētām, gan blīvi un reti apdzīvotām teritorijām. Pilsētvides attīstības programmas mērķis ir uzlabot Eiropas Savienības pilsētu izaugsmi ietekmējošo politiku efektivitāti. Tāpēc mums ir svarīgi, lai šajā politikas veidošanas procesā iekļautu ne tikai lielās, bet arī mazās un vidēji lielās pilsētas un urbānās teritorijas,” uzsvēra Reģionu komitejas Latvijas delegācijas vadītājs **Andris Jaunsleinis**.

Savukārt nepieciešamību pašvaldībām aktīvi iesaistīties Pilsētvides attīstības programmas reālā īstenošanā savā uzrunā uzsvēra Reģionu komitejas prezidents **Marku Markula**: *“Integrējot svarīgu Eiropas Savienības likumdošanu, iesaistot visus pārvaldes līmeņus, likumdošana un politika var labāk atspoguļot mūsu arvien augošo pilsētu vajadzības. Esam pašā sākumā, un veiksmē atkarīga no pastāvīga ieguldījuma visos lēmumu pieņemšanas līmeņos, ietverot gan Eiropas Savienības institūcijas un dalībvalstis, gan arī pilsētas un reģionus. Aicinu aktīvākās pilsētas uzņemt vadību!”*

Pilsētvides attīstības programmas Eiropas Savienībai nolūks ir nodrošināt mērķtiecīgāku atbalstu pilsētām, koordinēt daudzās ES līmeņa politikas, kas ietekmē pilsētu izaugsmi, un pilnveidot teritoriālās ietekmes izvērtējumu. Savukārt Amsterdamas pakts nosaka Pilsētvides attīstības programmas mērķus, prioritātes, kā arī aicina dalībvalstis, urbānās teritorijas, Eiropas Komisiju, Eiropas Parlamentu un citas iesaistītās puses veikt konkrētas darbības, lai programmu īstenotu.

Programma paredz 12 tematiskās prioritātes, un par katru no šiem jautājumiem izveidota partnerība, kuras uzdevums ir izpētīt aktuālākās problēmas un risinājumu iespējas, sniedzot konkrētus priekšlikumus labākam regulējumam, finansējumam, kā arī labākai zināšanu un pieredzes apmaiņai. Latvija jau iesaistījusies divās partnerībās – Rīgas dome darbojas

mājokļu partnerībā, un Daugavpils pilsētas dome strādā partnerībā par nabadzības jautājumiem.

RK forumā, ko Reģionu komiteja rīkoja sadarbībā ar Nīderlandes Pašvaldību asociāciju, Nīderlandes Provinču asociāciju, Amsterdamas pilsētu un Ziemeļholandes provinci, no Latvijas piedalījās delegācijas vadītājs LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Liepājas pilsētas domes priekšsēdētāja vietnieks pilsētas attīstības un sadarbības jautājumos **Gunārs Ansiņš**, Jēkabpils pilsētas domes priekšsēdētājs **Leonīds Salcevičs** un Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais**.

Jaunsleinis: birokrātiju veido ES fondu projektus kontrolējošās institūcijas

“Birokrātiju veido kontrolējošās institūcijas, kas nespēj novērtēt projektu rezultātus, tāpēc koncentrējas uz procedūrām, ko var pārbaudīt,” vērtējot nepieciešamās izmaiņas Eiropas Savienības kohēzijas politikā nākamajā plānošanas periodā, **Reģionu komitejas un Eiropas Parlamenta Reģionālās attīstības komitejas Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības grupas pārstāvju sanāksmē** 3. jūnijā Klaipēdā (Lietuvā) norādīja Latvijas delegācijas Reģionu komitejā vadītājs **Andris Jaunsleinis**.

“Attiecībā uz pārvaldes vienkāršošanu – lielākiem soļiem būtu jāvirzās uz priekšu e-pārvaldes ieviešanā ne tikai valstiskā mērogā, bet arī Eiropas Savienības institūcijās. Tāpat būtu jādomā par efektīvāku un labāku sadarbību starp institūcijām datu apmaiņā dažādās jomās. Tā, piemēram, Latvijā tiek pārprasta datu aizsardzības būtība, pašvaldības saskaras ar problēmām, cenšoties iegūt datus no valsts reģistriem. No otras puses, privātais sektors šos datus drīkst nopirkt. Negatīvi vērtējams arī tas, ka Eiropas Savienības fondu un ieguldījumu plānošanā un novērtēšanā valsts nespēj lietot pašas rīcībā esošos datus, jo to traucē datu turētāju institucionālā nošķirtība,” uzsvēra A. Jaunsleinis.

Sanāksmi rīkoja Reģionu komitejas un Eiropas Parlamenta Reģionālās attīstības komitejas Eiropas Liberāļu un demokrātu apvienības grupa sadarbībā ar Eiropas Parlamenta Informācijas biroju Lietuvā. Tajā piedalījās vietējo un reģionālo pašvaldību politiķi, akadēmiķi, pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un uzņēmēji.

Latvijas delegāciju sanāksmē pārstāvēja delegācijas vadītājs LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**, Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**, Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs**, Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais** un Viļakas novada domes priekšsēdētājs **Sergejs Maksimovs**.

Tumši mākoņi pār Eiropas debesīm

“Pirmo reizi desmit gadu laikā pāris cilvēku ar vardarbīgiem nolūkiem uzbrūk mūsu sabiedrībai, tiesiskumam, un tie ir gatavi izmantot ārkārtējus līdzekļus, lai mūs iznīcinātu,” tā 15. un 16. jūnijā Briselē notikušajā **Reģionu komitejas plenārsesijā** norādīja atzinuma par vardarbības radikalizāciju un ekstrēmisma apkarošanu sagatavotājs Mehelenas pilsētas (Beļģijā) mērs **Barts Somerss**.

Somersa vadītā Mehelena ir viena no desmit Beļģijas municipalitātēm, ko visvairāk skārusi vardarbīga radikalizācija. Valdība tām pagājušā gada nogalē piešķīrusi 60 000 eiro subsīdiju, lai veiktu preventīvus pasākumus un novērstu radikālismu.

“Esmu pilnīgi pārliecināts, ka vietējam līmenim ir ļoti liela loma, jo tieši tajā visagrīnāk var gan diagnosticēt, gan arī kavēt radikalizāciju, integrējot šos cilvēkus demokrātiskā sabiedrībā. Ļoti daudzās pilsētās ir veseli rajoni, kuros jauniešu vienīgā nodarbošanās ir narkotiku tirdzniecība. Ja kāds jūtas izstumts no sabiedrības, tā ir ļoti laba augsne ekstrēmismam,” uzsvēra Mehelenas mērs.

Viņš arī aicināja pašvaldības dalīties informācijā un apmainīties ar paraugpraksi, kā arī aktivitātēs vairāk iesaistīt ģimenes, kas visbiežāk pirmās pamana izmaiņas kāda radnieka uzvedībā. B. Somerss tāpat brīdināja neizdarīt pārsteidzīgus secinājumus un nepadarīt visus musulmaņus par ienaidniekiem: *“Ja mēs musulmaņus padarīsim par ienaidniekiem, tad mums tādu būs miljoniem, un tā būs Dāiš lielākā uzvara.”*

Ģimenes lomu vardarbīgas radikalizācijas novēršanā uzsvēra arī Latvijas delegācijas pārstāvis Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais**. *“Radikalizācija bieži vien sākas ģimenēs, tāpēc ir svarīgi atbalstīt tradicionālo ģimeni un tās vērtības, izglītību, kas balstās uz kristīgām vērtībām, tad arī tiks panākts rezultāts,”* norādīja D. Turlais.

Viņš arī atzīmēja, ka ir kļūda reliģiju pielīdzināt ideoloģijai, un uzsvēra, ka ideoloģija ir varas instruments un vērsta uz kāda varas nostiprināšanu. *“Reliģijas postulāts ir kalpot visiem, ja gribi būt pirmais. Reliģija ir pret jebkādu ideoloģiju, un reliģijā cilvēks nekad neuzurpēs varu pār otru cilvēku,”* savu viedokli skaidroja Dainis Turlais.

Savu uzskatu pauda arī Beļģijas delegācijas pārstāvis **Karls Vanlauve**, kuru joprojām vienaldzīgu neatstāj 22. martā Briselē notikušie terora akti: *“Tas, ka manā pilsētā Briselē notiek teroristu uzbrukumi, liek man aizdomāties. Mēs nedrīkstam pievērt acis! Esmu pārliecināts, ka mums jābūt daudz represīvākiem, mums jāpasaaka, ka Rietumu vērtības mūsu sabiedrībā ir pirmajā vietā, un arī iebraucēji to nedrīkst aizmirst.”*

K. Vanlauve arī uzsvēra, ka īpaša uzmanība jāpievērš jauniešiem, kuri nostājušies pret Rietumu sabiedrību, un ieslodzītajiem cietumos, kas kļuvuši par radikalizācijas kalvē. *“Daudziem ieslodzītajiem derdzas mūsu sabiedrība, un riebiamam pret Rietumu vērtībām viņi piekabina klāt reliģiozas vērtības. Tieši jaunieši nostājušies pret mums. Mums jāaizdomājas, kāpēc, un jārikojas saskaņā ar atzinumā rakstīto. Mums beidzot jāsaprot, ka par Rietumu vērtībām jāiestājas! Bīstamas ideoloģijas šobrīd sadodas rokās, un tumši mākoņi savelkas pār Eiropas debesīm,”* secināja Beļģijas delegācijas pārstāvis.

Reģionu komitejas 118. plenārsesijā Latvijas delegāciju pārstāvēja Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja **Inga Bērziņa**, Jaunpils novada domes priekšsēdētāja **Ligita Gintere**, Auces novada domes priekšsēdētājs **Gints Kaminskis**, Mālpils novada domes priekšsēdētājs **Aleksandrs Lielmežs**, Jēkabpils pilsētas domes priekšsēdētājs **Leonīds Salcevičs**, Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs **Dainis Turlais** un Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks infrastruktūras jautājumos **Jānis Vītolīņš**.

Dainis Turlais: PVN sistēma jāpiemēro 21. gadsimta prasībām

“Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) sistēmai Eiropas Savienības dalībvalstīs un Eiropas Savienībā kopumā nepieciešamas neatliekamas izmaiņas un tūlītēja rīcība. PVN sistēmai jākļūst atbilstoši globālās, digitālās un mobilās ekonomikas 21. gadsimta prasībām, lai atbalstītu taisnīgāku vienoto tirgu, jaunas darbavietas, kā arī veicinātu izaugsmi, konkurētspēju un ieguldījumu,” uzsvēra Reģionu komitejas Latvijas delegācijas pārstāvis **Dainis Turlais**, iepazīstinot ar savu sagatavoto atzinumu par rīcības plānu PVN jomā **Reģionu komitejas Ekonomikas politikas komisijas** 21. jūnijā Krakovā (Polijā) notikušās **sanāksmes** dalībniekus.

Atzinums tapis, vērtējot Eiropas Komisijas paziņojumu par rīcības plānu PVN jomā “Ceļā uz vienotu ES PVN zonu – laiks pieņemt lēmumu” no vietējo un reģionālo pašvaldību perspektīvas. Tajā secināts, ka pašreizējās PVN sistēmas trūkumi rada būtiskus zaudējumus Eiropas Savienības ekonomikai, un kā viena no prioritātēm izvirzīta krāpniecības novēršana PVN jomā. D. Turlais, kurš ir arī Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas priekšsēdētājs, nācis klajā ar vairākiem priekšlikumiem krāpniecības mazināšanai PVN jomā. *“Mēs visi zinām, ka katrs iedzīvotājs maksā PVN par jebkuru pirkumu vai*

pakalpojumu un vēlētos būt pārliecināts, ka samaksātais nodoklis patiešām nonāk valsts rīcībā. Tāpēc, ņemot vērā digitālo iespēju straujo attīstību, rosinu izvērtēt iespēju ieviest brīvprātīgu elektronisko norēķinu sistēmu, kas iedzīvotāju pirkumos norādīto PVN ieskaitītu valsts budžetā, bet pirkuma summas bez PVN, kā līdz šim – pārdevēja kontā,” aicināja atzinuma autors.

Tāpat Dainis Turlais uzsvēra, ka cīņā pret PVN izkrāpšanu būtu jāsaņem lielāks atbalsts no bankām: *“21. gadsimtā, kad norēķini galvenokārt notiek elektroniski un uzņēmumiem ir konti bankās, šajā cīņā būtu jāapvienojas ne tikai nodokļu administrācijām. Tāpēc aicinu bankas gadījumos, kad ir aizdomas par krāpniecību PVN jomā, pilnībā sadarboties ar nodokļu iestādēm, protams, ievērojot piemērojamos tiesību aktus par datu aizsardzību.”* Vienlaikus viņš norādīja arī uz mazo un vidējo uzņēmumu lomu pašvaldību attīstībā un nepieciešamību valstij pārdomāt aktivitātes, lai mazināto fiktīvu uzņēmumu vieglu un ātru dibināšanu. *“Uzskatu, ka par tāda uzņēmuma darbības kontroli, kas darbojas legāli, atbildība jāuzņemas attiecīgajām valsts institūcijām, tostarp nodokļu administrācijām, nepārliekot atbildību uz darījumu partneriem, citiem uzņēmumiem, kā to vairākkārt savos spriedumos par PVN norādījusi ES Tiesa,”* uzsvēra Latvijas delegācijas pārstāvis.

Pievēršoties jautājumam par PVN likmēm, D. Turlais uzsvēra, ka nav pietiekamu pierādījumu par konkurences izkropļošanu saistībā ar PVN nepiemērošanu konkrētām publiskā sektora iestāžu darbībām vai darbībām, kuras uzskata par sabiedriskas nozīmes darbībām. Viņš vienlaikus izteica cerību, ka Komisijas gatavotajā ietekmes novērtējumā, ar ko plānots nākt klajā 2017. gadā, tiks ņemtas vērā vietējo un reģionālo pašvaldību intereses.

Latvijas Pašvaldību savienības padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Sanita Šķiltere**, kura līdzdarbojās atzinuma sagatavošanā, kā vienu no būtiskākajiem atzinumā aktualizētajiem jautājumiem akcentēja valstu tiesības patstāvīgi noteikt PVN likmes. *“Atzinumā esam iekļāvuši aicinājumu dalībvalstīm pieņemt konkrētus lēmumus attiecībā uz PVN regulējumu Eiropas Savienībā, jo īpaši novēršot līdzšinējo nevienlīdzību dalībvalstu starpā, kas saistīta ar konkrētām dalībvalstīm adresētām atkāpēm no PVN direktīvas, tās rosinot atļaut piemērot jebkurai no dalībvalstīm,”* skaidroja S. Šķiltere.

Gatavojot Reģionu komitejas atzinumu, Dainis Turlais ņēmis vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas sagatavotos atzinuma projektus par rīcības plānu PVN jomā, kā arī Eiropas Padomes 25. maijā pieņemtos secinājumus par PVN rīcības plānu un krāpšanu PVN jomā. Tāpat, lai gūtu pēc iespējas plašāku izpratni par nepieciešamajām izmaiņām PVN jomā, atzinuma gatavotāji tikusies ar Eiropas Komisijas, Eiropas Vietējo un reģionālo pašvaldību padomes (CEMR) un uzņēmēju organizācijas “Eurochambres” pārstāvjiem. Vienlaikus arī neatsveramas bijušas konsultācijas ar vairāku valstu vietējo un reģionālo pašvaldību asociāciju pārstāvjiem gan atzinuma gatavošanas laikā, gan izvērtējot Reģionu komitejas pārstāvju iesniegtos grozījumus. *“Darba gaitā man ir bijusi iespēja arī diskutēt par iespējamajām izmaiņām PVN jomā ar Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pārstāvjiem, un priecājos, ka dažas idejas rezonē jaunās politikas iniciatīvās,”* atklāja D. Turlais.

Daiņa Turlā sagatavoto atzinumu plānots pieņemt Reģionu komitejas 119. plenārsesijā, kas norisināsies 11. un 12. oktobrī Briselē (Beļģijā).

Eiropas Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresā

Priekuļu novada domes priekšsēdētāja **Māra Juzupa** un LPS ģenerālsekretāre **Mudīte Priede** 7. jūnijā piedalījās **Eiropas Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa Pārvaldības komitejas sēdē** Orleānā (Francijā).

Sēdē tika izskatīts jautājums par pārrobežu nodokļu sistēmām (t.sk. nodokļu aplikšanu, iekasēšanu un pārdali) Eiropas Padomes valstīs. Ziņotājs K. Hegi no Šveices iepazīstināja ar sistēmām starp Beļģiju un Luksemburgu, Vāciju un Franciju, Šveici un Franciju. Sistēmu harmonizēšana dotu lielu ieguldījumu pašvaldību pārrobežu attīstībā un iedzīvotāju dzīves līmeņa līdzsvarošanā.

Attiecībā par publisko pakalpojumu atvērtās informācijas pieejamību tika norādīts, ka datu caurredzamība veicina iedzīvotāju iesaisti pašvaldības dzīvē (Lielbritānijā, Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā u.c.). Kongress atbalsta informācijas pieejamības veicināšanu, tomēr personas datu aizsardzībai jābūt striktai.

Jautājumā par korupcijas novēršanu un publiskās ētikas veicināšanu vietējā un reģionālajā līmenī ziņotājs H. van Štā no Austrijas uzsvēra, ka korupcija ir lielākais drauds demokrātijas attīstībai. Tiek izstrādāti vairāki ziņojumi par administratīvo resursu izmantošanu priekšvēlēšanu kampaņā un korupcijas draudiem publiskajos iepirkumos, kā arī ētika kodekss priekšvēlēšanu laikā.

Sēdē tika skatīti arī citi nozīmīgi jautājumi, piemēram, par labu pārvaldību metropolēs un budžeta veidošanu, ņemot vērā dzimumu līdztiesību.

14. JŪNIJS – KOMUNISTISKĀ GENOCĪDA UPURU PIEMIŅAS DIENA

Aivars Janelsītis

Pirms 75 gadiem – 1941. gada naktī no 13. uz 14. jūniju – notika Latvijas iedzīvotāju masveida izvešana uz PSRS attāliem apgabaliem – Sibīriju un tās ziemeļu rajoniem.

Jau 1939. gada 11. oktobrī čekas ģenerālis Ivans Serovs izdeva pavēli Nr. 001223 “Par pretpadomju elementu izsūtīšanas operācijas izpildes kārtību no Lietuvas, Latvijas un Igaunijas”. Pavēle bija tapusi vēl pirms Latvijas okupācijas. Izsūtāmo sarakstus sastādīja 1941. gada janvārī. Pavēli par ešelonu nosūtīšanas kārtību deva PSRS valsts drošības komisārs Černovs. Pēc sastādītajiem sarakstiem bija paredzētas divas izvešanas, lai izsūtītu 62 tūkstošus cilvēku. Otrā izsūtīšanas akcija netika realizēta, jo 22. jūnijā sākās Vācijas un PSRS karš.

Čekas specoperācijā, ko veica 14. jūnija naktī, apcietināja un lopu vagonos sadzina 5520 ģimenes. Kopskaitā 15 424 Latvijas iedzīvotāji sāka savu Golgātas ceļu uz Sibīriju. Izsūtīto pulkā bija 3751 bērns vecumā līdz 16 gadiem, ieskaitot 291 zīdainīti. 5263 apcietinātie vīrieši tika uzreiz atšķirti no ģimenēm; vairs nekad viņiem nebija lemts tikties. Viņi nonāca Gulaga nāves nometnēs un gandrīz visi gāja bojā. Garajā un ilgajā ceļā nomira 43 cilvēki.

Nometinājumā dzīves apstākļi bija ekstremāli. Daudzviet atvestos izmitināja klajā laukā, un izsūtītajiem pašiem nācās izbūvēt zemnīcas, kur mitinā-

ties. Arī citiem, kurus izmitināja sādžās (ciematos), 1941. gada rudenī un ziemā nācās dzīvot saspīestībā, vasaras barakās, zemnīcās un citās dzīvošanai pilnīgi nepiemērotās telpās. Daudzi saslima, bieži bija arī nāves gadījumi. Pavisam nometinājuma vietās nomira 1940 cilvēku.

Vēl drausmīgāki apstākļi bija Gulaga nometnēs ieslodzītajiem. Bez kāda pamatojuma, bez tiesas, tikai ar “troikas” lēmumu nošāva 700 cilvēku, no bada un slimībām nomira 3441 cilvēks.

Šie notikumi patiesi aprakstīti Melānijas Vanagas grāmatā “Veļupes krastā”. Viņa pati to visu pārdzīvojusi. Saglabājot bojāgājušo piemiņu, lielu darbu paveikusi režisore Dzintra Geka. Par deportāciju tēmu viņa ir uzņēmusi vairākas filmas, organizējusi ekspedīcijas uz izsūtījuma vietām, izdotas divas apjomīgas grāmatas “Sibīrijas bērni”, ik gadu 14. jūnijā tiek rīkotas konferences.

No drausmīgās 14. jūnija nakts pagājuši 75 gadi, izaukušas trīs jaunas paaudzes, kurām maz kas zināms par tālaika notikumiem, un ļoti gribas novēlēt, lai nekad nevienai paaudzei tas nebūtu jāpiedzīvo.

Šovasar Latvija piemin tos, kas nepārnāca, kas gāja bojā svešumā ar sapni par Dzimteni, ticot, ka tā reiz būs brīva. Pieminot viņus, 14. jūnijā visā Latvijā valsts karogi tika pacelti sēru noformējumā. Šī diena ar likumu ir noteikta kā Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena.

75. GADADIENAS PIEMIŅAS PASĀKUMI LITENĒ UN GULBENĒ

Gunta Krevica,

Gulbenes novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste

14. jūnijā **Litenē** tika organizēta **starptautiska konference**, kurā ar ziņojumiem par 1941. gada represijām

Baltijas valstīs uzstājās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vēsturnieki, savukārt diskusijās runāja novadpētnieki Jānis Zvaigzne un Litenē represēto virsnieku meitas Daina Dagnija un Sandra Balča. Pasākumā piedalījās arī Gulbenes novada sadarbības pašvaldību pārstāvji no Rietavas Lietuvā un Repinas Igaunijā.

Piemīņas pasākums turpinājās **Gulbenes dzelzceļa stacijā**, kur pulcējās represētie, Nacionālo bruņoto spēku (NBS), Aizsardzības ministrijas, pašvaldības, Jaunsardzes, Zemessardzes pārstāvji un iedzīvotāji. Klātesošos uzrunāja Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs **Andrejs Panteļejevs**, Gulbenes novada domes priekšsēdētājs **Andris Apinītis** un Gulbenes novada Politiski represēto apvienības priekšsēdētāja **Aira Anča**. Muzikālus priekšnesumus sniedza Latvijas Nacionālo karavīru biedrības vīru koris "Tēvija" un NBS Zemessardzes pūtēju orķestris. Pēc ziedu nolikšanas pie pieminekļa pasākuma dalībnieki devās otrpus stacijai, kur uz perona jau gaidīja jaunieši, turot rokās 100 baltus balonus un lentītes Latvijas karoga krāsās. Turpinot iedibināto skaisto tradīciju, jaunieši kopā ar represētajiem un citiem klātesošajiem pie balona piesēja šo lentīti un, skanot vīru kopas "Vilki" balsīm, palaida balonus debesīs.

Dodoties ceļā uz Latvijas armijas karavīru piemiņas vietu Litenes kapos, amatpersonas nolika ziedus **pie Brīvības pieminekļa Gulbenē**.

"Mēs esam lieli un stipri savā mīlestībā uz savu valsti – tik grūti iegūto, tik sāpīgi pazaudēto un atkal atgūto. Mēs esam lepnī par savu skaisto no tēviem saņemto zemi. Mēs esam lepnī par savu sīksto, izturīgo tautu. Mēs esam stipri paļāvībā uz savu valstsvīru gudrību,

uz tālredzību. Mēs esam stipri pārliecībā, ka latvietis – Latvijas armijas virsnieks – nekad vairs nekļūs iekraujamais, pārkraujamais, uzlādējamais svešzemnieka lopu vagonos un Sibīrijas upju kuģos, ka Latvijas virsnieks nekad nezaudēs savu latvisko vārdu un uzvārdu, iegūstot pret to žetonu vai tikai numuru. Mēs ticam, ka dzelzceļa sliedes – spožas un mirdzošas – mūs vienmēr vedīs Eiropas kultūrā, Eiropas pārticībā, bet nekad vairs lielas impērijas tukšos, neapdzīvotos klajumos. Mēs ticam, ka latviešu sievas – mūžīgās gaidītājas – vienmēr sagaidīs savus vīrus mājās, ka latviešu bērni augs savu tēvu mīlestības un gādības pavēnī. Sargājiet Latviju kā māti, kā mīļāko, kā savu acuraugu! Šodien mūs uzrunā Litenes un citur Latvijā pieminekļos iekaltie virsnieki. Sargājiet Latviju! Pieminekļi mūsu acu priekšā simboliskā akmens tēlā iekaltais latviešu karavīrs, izaudzis no dzimtās zemes, piekļāvies dzimtajai zemei, mudina mūs vēl un vēlreiz – sargājiet Latviju labāk, nekā mēs to toreiz spējām!" uzrunas brīdī Litenes kapos teica litenietis, novadpētnieks, grāmatas "Kas ir Litene?" autors **Jānis Zvaigzne**.

Atceres pasākumu Litenes kapos ar savu klātbūtni pagodināja Latvijas Valsts prezidents **Raimonds Vējonis**. Muzicēja Zemessardzes 52. bataljona ansamblis "Junda".

Pēc ziedu nolikšanas Latvijas armijas karavīru piemiņas vietā pie ansambļa "Sāpju siena", kas veltīts nogalinātajiem un nomocītajiem Latvijas armijas virsniekiem, pasākuma dalībnieki devās uz **Latvijas armijas karavīru nometnes vietu Litenē**. Tur tika noslēgta vasaras armijas nometne jaunsargiem un zemessargiem, savukārt veterāni, karavīri un iedzīvotāji pulcējās pie "Atmiņu ugunsкура". Vakarešanu ar dziesmām papildināja vīru kopa "Vilki".

PUBLISKĀS ADMINISTRĀCIJAS REFORMAS LATVIJĀ KĀ LĪDZEKLIS INTEREŠU GRUPU SACENSĪBĀ

Māris Pūķis,
LPS vecākais
padomnieks,
Dr.oec., Dr.phys.

IEVADS

Politikas analīzei var izmantot dažādas metodes. Vienas vai otras metodes izvēle ir atkarīga no daudziem apstākļiem, varētu pat teikt, ka piemērotākās analīzes metodes izvēle ir māksla. Dažkārt politikas izvēli nosaka ētika vai reliģija – jaušu priekšstati par labo un slikto, par to, kā nonākt pie laimes. Citkārt izvēli diktē ārējie spēki – valsts pakļaujas starptautisko organizāciju prasībām un īsteno svešu gribu. Šoreiz izmantosim interešu grupu teoriju, kas nereti palīdz izskaidrot notikumus, kuru virzošie spēki citādi paliktu apslēpti.

Detektīvromānu autori bieži lasītājam rāda analīzes paņēmieni, kas ir līdzīgs grupu teorijai. Ja izdodas noskaidrot, kam noziegums ir izdevīgs, bieži izdodas atklāt arī īsteno noziedznieku. Politikas analīzē, atklājot, kurai interešu grupai ir izdevīga notikumu gaita, var atklāt trūkstošās cēloņsakarības.

Šādas pieejas pamatā ir hipotēze par racionālu lēmumu, ko izdara savtīgās interesēs. Valsts tiesībnieki virknē likumu ir ierakstījuši pretējo – apgalvojumu, ka civildienesta ierēdņi un iestādes darbojas tikai un vienīgi “sabiedrības interesēs”, savukārt politiķi ir tie, kas nešaubīgi atšķir sabiedrības intereses no pretējām. Labie politiķi atbalsta sabiedrības intereses, sliktie – cenšas šai sabiedrībai ieriebt. Diez vai saprātīgi domājošs cilvēks šādus apgalvojumus uztvers nopietni, cita lieta – var pārdomāt, kādām interešu grupām šādi apgalvojumi ir izdevīgi.

Grupu teorijas pielietojuma robežas nosaka nevis primitīvā valststiesībnieku pieeja, bet gan cilvēku īpašība rīkoties neracionāli. Tam ir trīs galvenie avoti. Pirmkārt, dezinformācija – administratīvie un politiskie lēmumi

tiek pieņemti maldīgas informācijas iespaidā, objektīva un patiesa informācija reti ir pieejama. Otrkārt, ticība ekonomiskām un sociālām teorijām, kuras konkrētajā gadījumā nav izmantojamas un noved pie maldīgiem secinājumiem. Treškārt, cilvēka (arī politiķa vai ierēdņa) tikumi (vai netikumi) – skopums, skaudība, nenovīdība un citas – ir racionālas īpašības. Katrs no šiem apstākļiem var izraisīt situāciju, kad interešu grupa īstenībā rīkojas pret savām racionālajām interesēm.

Ir diezgan daudz gadījumu, kad notikumu attīstību it kā nosaka citi apstākļi – tiesību principi, sabiedrības intereses, valststiesību teorija vai vienkārši viedu ārvalstu konsultantu padomi. Tomēr racionālo interešu salīdzināšana, sagaidāmie vai sasniegtie ieguvumi palīdz dziļāk izprast notikumus.

Vairums pašreizējo pašvaldību politiķu atceras Latvijas valsts un pašvaldību attīstību kopš 90. gadu sākuma. Piedāvātā notikumu versija nepretendē uz kādu absolūtu patiesību, bet varētu rosināt pārdomas par grupu teorijas pielietojamību un gadījumiem, kad tā nedod pareizus rezultātus. Šajā rakstā lietotā metode var tikt izmantota dažādu publiskās pārvaldes problēmu pētīšanai.

PIRMAIS ETAPS (1990–1993) – PĀREJAS POSMS UZ KAPITĀLISMU

Šajā etapā dominē trīs lielas interešu grupas. Tā saturs bija konfrontācija starp latviešu tautu (tikai šajā posmā priekšplānā izvirzījās tik lielas grupas intereses) un to iedzīvotāju daļu, kas vēlējās pagarināt okupācijas un latviešu asimilācijas periodu. **Latviešu tautas** sabiedrotie bija **demokrātiski noskaņoti cittautieši**. 1990. gada un tam sekojošās reformas balstījās uz 1) demokratizāciju, 2) deokupāciju un 3) dekolonizāciju. Trešā lielā interešu grupa bija **cilvēki, kuri vēlējās saglabāt iepriekšējo laiku privilēģijas** un cerēja, ka tas notiks, ja varēs Latviju saglabāt PSRS sastāvā.

Tā kā iepriekšējā vara bija iecerējusi vispirms uzvarēt pašvaldību vēlēšanās, bet pēc tam iegūto administratīvo resursu izmantot parlamenta vēlēšanās, tad Latvijā izveidojās pretēja notikumu secība nekā citās pārejas perioda teritorijās (Polijā, Ungārijā, Lietuvā u.c.). PSKP funkcionāru ideja neīstenojās – pašvaldību vēlēšanās uzvarēja Latvijas Tautas fronte (LTF). Tāpēc iepriekšējiem trīs reformas principiem var pievienot ceturto – decentralizāciju.

Uzvara sekojošajās Augstākās Padomes vēlēšanās pati par sevi nenozīmēja kontroli centrā. PSRS drošības dienesti, PSRS armija un Komunistiskās partijas struktūras turpināja funkcionēt – situāciju varēja raksturot kā divvaldību. Centrālās divvaldības periodā īpašumi, lemšanas tiesības un sākotnēji puse visu publisko finanšu tika nodots pašvaldībām, demokrātiskie tiesību principi darbojās paralēli jaunajai likumdošanai, daļēji tika saglabāti PSRS laiku likumi.

Latvijas Republika tāpat kā 1918. gadā tika atvasināta no pašvaldībām. 1990. gada 21. aprīlī Daugavas stadionā sanāca visu līmeņu deputātu sapulce, kurā dominēja vietējo un reģionālo pašvaldību deputāti, kas ar vairāk nekā 8000 balsīm pret mazāk nekā 100 balsīm **uzdeva** jaunievēlētajai Augstākajai Padomei jau pirmajā sēdē pasludināt neatkarības atjaunošanu. Balstoties uz pašvaldību deputātu mandātu, tika pieņemta 1990. gada 4. maija Neatkarības deklarācija.

Lai pārietu no okupācijas režīmam raksturīgas totalitāras sistēmas ar centralizētu plānveida ekonomiku, tika īstenota:

- nacionālās valūtas ieviešana;
- valsts īpašumu komunizācija (transformācija no valsts īpašuma uz pašvaldības īpašumu);
- privatizācija par vaučeriem (privatizācijas sertifikātiem);
- restitūcija (īpašumu un zemes atdošana īpašniekiem uz PSRS okupācijas datumu);
- okupācijas armijas izvešana;
- lustrācija (politisko tiesību ierobežošana personām, kas aktīvi atbalstīja PSRS režīmu);
- pievienošanās starptautiskām organizācijām un starptautiskajiem līgumiem.

Šajā periodā:

- pašvaldības saņēma valdības atbalstu izpildkomiteju sistēmas likvidēšanā (tika likvidēta vertikālā hierarhija);
- tika likvidēts daudzpakāpju budžets, panākot reālu pašvaldību autonomiju;
- saglabājās vairāki totalitāras sistēmas komponenti, tajā skaitā tikai daļēji tika īstenots subsidiaritātes princips;
- daļēji tika īstenots minimālas pārvaldes princips.

Līdz šim aplūkojam trīs lielās interešu grupas un sociāli ekonomisko transformāciju saturu. Šajā periodā notika arī publiskās pārvaldes modeļa transformācija, kurā saglabājās dažas iepriekšējā režīma iezīmes un parādījās jaunas īpašības. Modelis izveidojās, realizējot dominējošās grupas – latviešu tautas – intereses attiecīgajā posmā, un tā galvenās iezīmes ir minimālisms (minimālas valsts iestādes, minimāls skaits darbojošos likumu) un decentralizācija (galveno, sociāli jutīgāko jautājumu nodošana pašvaldību kompetencē).

Līdz 1993. gadam attīstījās un nostiprinājās pašvaldību autonomija.

Finanšu autonomija īstenojās divos etapos: pirmkārt, likvidējot daudzpakāpju budžetu (kopš 1992. gada vietējās pašvaldības budžets vairs nebija reģionālās pašvaldības budžeta sastāvdaļa, reģionālās pašvaldības budžets vairs nebija valsts budžeta sastāvdaļa); otrkārt, ieviešot patstāvīgu stabilu ieņēmumu bāzi kopā ar stabilas pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēmas izveidošanu (sākot ar 1995. gada budžetu).

Administratīvā autonomija tika nostiprināta ar izpildkomiteju likvidēšanu – no 1992. gada ministriņām nav nekādu iespēju dot rīkojumus pašvaldības iestādēm vai struktūrvienībām, pašvaldības izpildvara ir atbildīga tikai pašvaldības domei (*council*). Tika atzītas pašvaldības tiesības izveidot iestādes vai uzņēmusus pēc saviem ieskatiem. Personāla autonomija netika apstrīdēta, valsts neiecēla amatos nekādas pašvaldības amatpersonas, pieļaujot dažu amatpersonu (piemēram, skolas direktoru) saskaņošanu.

Katra publiskās pārvaldes modeļa būtiska īpašība ir valsts un pašvaldību izpildvaras organizācija (personāla vadīšana un iestāžu veidošanas principi).

Latviešu tautas, ko visplašāk pārstāvēja Latvijas Tautas fronte, interesēm atbilda iepriekšējo varas struktūru nomaiņa. Tāpēc netika izveidots īpašs ierēdņa statuss, iepriekšējā režīma nomenklatūra zaudēja privilēģijas. Bez darba palika aktīvi Interfrontes atbalstītāji, kas sevi pozicionēja kā Latvijas nacionālās neatkarības pretiniekus. Pašvaldību darbā tika iesaistīti ārpusnomenklatūras speciālisti – skolotāji, zinātnieki, ārsti, inženieri, kuri ienesa savu profesionālo pieredzi pašvaldību iestāžu darba pilnveidošanai.

Būtiska publiskās pārvaldes modeļa iezīme ir arī administratīvo lietu izskatīšanas kārtība. Administratīvo procesu iestādē neformalizēja. Tika ievērota PSRS laika principu demokrātiskā forma (saturs bija mainījies, atjaunojot plurālismu un pilnībā atceļot vienpartijas diktāta iespēju). Tiesā administratīvās lietas izskatīja uz sacensības pamata atbilstoši civilprocesam.

Sākotnēji valdīja uzskats, ka publiskajai varai, no vienas puses, un indivīdam, no otras, jāatrodas pēc iespējas līdzvērtīgākos apstākļos – viņiem jābūt skaidriem tiem pašiem principiem un jābūt pieejamiem tiem pašiem dokumentiem. Iekšējā darba kārtībā iestādē bija tikai palīgīdzeklis, lai nodrošinātu līdzsvarotas attiecības starp varu un iedzīvotāju. Tolaik nevarētu iedomāties, ka lēmumu iespējams gatavot klientam nezināmā "normatīvajos aktos noteiktā kārtībā", jo uz akta saņēmēju varēja attiecināt tikai likumus (turklāt – minimālā skaitā).

Šajā periodā attīstījās un auga nākamā perioda interešu grupas. Centrālā birokrātija gatavojās revanšam, un šā perioda noslēgumā tika īstenota centralizācija Rīgā un izglītības nozarē.

Jau šajā periodā tie, kas cerēja turpmāk izveidot valdošo eliti, centās risināt īpašuma transformācijas

jautājumus sev labvēlīgā virzienā. Tā privatizācijas process tika aprakstīts aptuveni 20 dažādos likumos, veidojot neskaidru un pretrunīgu vidi. Šo procesu ietekmēja gan juristi (uzlabojot savas izredzes nākotnē nopelnīt), gan nākamie privatizētāji.

Kopumā šo periodu var raksturot kā minimālās pārvaldes modeli ar izteiktu decentralizāciju.

OTRAIS ETAPS (1993–1998) – PSEIDORESTAURĀCIJA

Šajā etapā dominēja jau citas interešu grupas. Politikā tas izpaudās kā koalīcijas valdību perioda sākums, kurā katrs no koalīcijas partneriem pauda savas grupas vai vairāku “savu” grupu intereses, meklējot savstarpējos kompromisus un veidojot kopēju reformu virzienu. Vairākas (bet ne visas) no ietekmīgākajām grupām var raksturot šādi: 1) **ekonomiski aktīvie bijušās PSRS nomenklatūras** dalībnieki, 2) LTF un Latvijas Nacionālās Neatkarības kustības (LNNK) dalībnieki, kas vēlējās iepriekš uzsāktu **privatizāciju straujāk pārvērst personīgā labumā**, 3) **latviešu diasporas pārstāvji ar ekonomiskajām interesēm** Latvijā.

Neraugoties uz atšķirībām, šīm grupām izdevās vienoties par saviem galvenajiem interešu virzieniem – izveidot nacionālo politisko eliti, iegūt politisko varu un izveidot grūti pārskatāmu likumdošanas vidi, lai būtu ērtāk paslēpt labumu guvējus privatizācijas procesā.

Šo interešu īstenošanai vajadzēja nomainīt ierēdniecību un padarīt to par rīku valdošās elites interešu īstenošanai. Tāpat dienaskārtībā bija mērķis atņemt pašvaldībām iepriekšējā periodā atdoto varu.

Būtiska, bet ne dominējoša ietekme šajā periodā bija arī citām interešu grupām – 4) **pašvaldībām**, kas, apvienojušās vienotā Latvijas Pašvaldību savienībā, centās saglabāt demokratizācijas un decentralizācijas tendences; 5) **Krievijai un ASV**, kas rūpējās par savu ģeopolitisko interešu ievērošanu; 6) **juristiem** kā interešu grupai, kura veicināja birokratizāciju un rūpējās par savas nozīmes pieaugumu.

Pirms 5. Saeimas vēlēšanām veidojās jauna politiskā elite, ieviesās klubu princips. Tālaika vadošais politiskais spēks “Latvijas ceļš” izveidojās no “Kluba 21”. Paralēli atjaunoja darbību vēsturiskās politikā ietekmīgās organizācijas – masoni un studentu korporācijas. Plaši izplatījās dalība tādās organizācijās kā Rotari klubs un Lauvu klubs.

Piederība pie vienotas klubu sistēmas atviegloja koalīciju veidošanu un elitārisma attīstību jaunajās un atjaunotajās politiskajās partijās. Interešu grupām izvirzījās uzdevums nodrošināt procesu, kurā PSRS laiku valsts īpašumi nonāktu viņu rokās kā privātais īpašums.

Atšķirībā no sākotnējā minimalisma likumos un pārvaldē izvirzījās diametrāli pretēji uzdevumi. Šim nolūkam vajadzēja citādu likumdošanu un citādu publisko pārvaldi. Tika atjaunota Satversmes un Civillikuma darbība, uzrakstīta jauna Ministru kabineta iekārtas likuma redakcija. Taču, it kā atjaunojot šo likumu darbību, to saturu mainīja atbilstoši jaunveidojamās politiskās elites interesēm. Tāpēc šim periodam dots nosaukums “pseidorestaurācija”.

1993. gada nogalē tika izveidota Valsts reformu ministrija, kuras pagaidu nolikumā (Ministru kabinets, 1993) bija paredzēti pašvaldības reformu un valdības reformu departamenti. Zīmīgi, ka pašvaldību reforma tika aplūkota kā valsts reforma atbilstoši PSRS tradīcijai.

Būtiski elementi dominējošo interešu īstenošanai bija Korupcijas apkarošanas likums (Saeima, 1995) un Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likums (Saeima, 1995). Pirmais nozīmēja izvēli starp dažādiem korupcijas apkarošanas modeļiem, cenšoties ieviest pēc iespējas lielāku normatīvismu un dublējot dažādas kontroles institūcijas. Faktiski tāda politika (kaut arī šī pieeja joprojām ir populāra vairumā ES valstu) noved pie potenciāli korumpējamo amatpersonu skaita krasa pieauguma (Pūķis, 2004) – jo lielāka korupcija, jo lētāk īstenot privātas intereses, ko citādi būtu grūti pamatot. Otrais noteica nesamērīgi mazu partijas maksimālā finansējuma summu, ja to veic viena amatpersona. Šī norma bija domāta kā taktisks līdzeklis konkurentu izredžu mazināšanai kārtējās vēlēšanās, bet faktiski nostiprināja valdošās elites saistību ar ēnu ekonomiku, stimulējot dažādas likuma apiešanas shēmas partiju darbības finansēšanai.

Tika iedibināta kārtība, ka katra ministrija bija izmantojama kā administratīvais resurss ministra partijas ietekmes vairošanai. Šādai interesei atbilda dekoncentrācija nozarēs – katrs valdošais politiskais spēks veidoja “savu” saimniecību, pakāpeniski izplatījās idejas par valsti kā uzņēmumu, ministrijas tika sadalītas un pārvaldes funkcijas nodeva valstij piederošiem uzņēmumiem.

Šajā periodā katra ministrija atsevišķi strādāja pie sava pārvaldes modeļa. Tā, piemēram, Satiksmes ministrija izveidoja nelielus nozaru departamentus ar mazu darbinieku skaitu, kamēr galvenā analītiskā un pārvaldes kapacitāte koncentrējās ministrijas pārraudzībā esošos valsts uzņēmumos. Šāda sistēma ļāva sasniegt augstu efektivitāti, taču bija padota nozares ministram un netika īpaši koordinēta ar Ministru kabinetu un citām ministrijām.

Interesants fragmentācijas piemērs šajā posmā ir veselības aprūpes organizācija. Primāro un sekundāro veselības aprūpi katrā reģionā atšķirīgi organizēja pašvaldībām piederoši uzņēmumi, kas saucās “slimokases”. Atšķirības pastāvēja ne tikai niansēs, bet dažādās teritorijās paralēli tika izmēģinātas atšķirīgas veselības organizēšanas sistēmas.

Šajā periodā ar nolūku aizstāt potenciāli nepaklausīgus ierēdņus ar paklausīgiem tika veidots "mandarīnu tipa" civildienests. Māra Gaiļa vadītā reformu ministrija, kas darbojās izteiktā latviešu diasporas uzskatu un pieredzes ietekmē, ieviesa vairākus klasiskā Makša Vēbera birokrātijas modeļa principus.

- Specializācija noteiktās kompetenču jomās un darba dalīšana – sākotnējā reforma tika veidota, pamatojoties uz universalizāciju, nevis specializāciju. Tika veidota "mandarīnu tipa" ierēdniecība, kas nebija domāta kā nozaru speciālisti, bet gan universāli likumu un noteikumu pildīšanas pratēji. Arī ministrijas sākotnēji bija ar lielu skaitu funkciju, kuras sākumā netika pakļautas specializācijai. Izņēmums jau šajā periodā bija iepriekšējā perioda reformu pabeigšana (piemēram, Privatizācijas aģentūra, kas jau 1994. gadā tika organizēta kā valstij piederoša kapitālsabiedrība).
- Pārvaldē izmantojamo resursu īpašumtiesību nodalīšana no amatpersonu īpašuma – šāda kārtība nebija īpaši jāievieš, jo tāda pastāvēja arī visu okupācijas laiku. Arī jautājums par atalgojuma atkarību no paveiktā bija zināmā mērā saistīts ar šo izvēli. Kopumā iespēja, ka amatpersonu atalgojums būtu atkarīgs no paveiktā, Latvijā tika noraidīta.
- Atalgojums, kas balstās uz rangiem, nosakot arī īpašas pensijas – sākotnējā iecere bija noteikt dažādiem rangiem dažādu atalgojumu (tas arī Ministru kabineta noteikumu veidā tika izdarīts), taču vēlme audzēt civildienestu nonāca pretrunā ar valsts finansiālajām iespējām. Sistēma ar rangiem atbilstošu atalgojumu tika realizēta tikai daļēji, jo, pieņemot kārtējos valsts budžetus, vienmēr pietrūka līdzekļu. Būtiska loma bija populismam, jo, lai uzvarētu vēlēšanās, bija vēlams izlikties, ka no valsts saņemamais atalgojums ir pēc iespējas mazāks. Latvijā Ministru prezidenta, ministru un Saeimas deputātu algas vienmēr ir bijušas zemākas nekā kaimiņvalstīs. Tas arī atstāja iespaidu uz citu valsts amatpersonu atalgojumu.
- Iecelšana amatā un virzīšana karjeras gaitā, balstoties uz nopelniem, nevis aizspriedumiem vai labvēlības – sākotnēji tika veidota sistēma, kurā virzīšana amatā notiktu, sasniedzot kārtējo no 13 pakāpēm (ierēdņa kandidāts + 12 pakāpes) – tika veidots karjeras civildienests. Novērtēšanai un apmācībai izveidoja divas atsevišķas iestādes – Valsts civildienesta pārvaldi un Valsts administrācijas skolu.
- Civildienests kā pamatdarbs, kas nodrošināms visa darba mūža garumā; ierēdnis var izstāties no dienesta, bet atļaut viņu var tikai nopietnu pārkāpumu dēļ – sākotnējā koncepcija tika

stingri veidota saskaņā ar šo principu. Turpmāk Korupcijas novēršanas likumā (Saeima, 1995) noteica pirmos aizliegumus amatu savienošanai, attiecinot tos arī uz politiķiem, tiesnešiem un pašvaldības darbiniekiem. Tika izgudrots termins "valsts amatpersona", kam Latvijā ir cita jēga un citas funkcijas nekā citās valstīs. Šis termins domāts amatu savienošanas aizliegumu ieviešanai.

Iecerēto sistēmu toreiz ieviest neizdevās. Plānojot valsts budžetu, civildienesta veidošanai nepietika naudas. Netika ieviesti eksāmeni (izņemot pirmo reizi, kad pieņēma ierēdņu kandidātus); netika piešķirtas nākamās pakāpes; netika nodrošināta iecerēto sociālo garantiju pakete. Pašvaldībām izdevās izvairīties no civildienesta, jo trūka naudas pašam valsts civildienestam.

Perioda sākumā tieslietu ministrs Egils Levits centās ieviest jaunu administratīvo procesu pēc vācu parauga, taču neizdevās pārvarēt interešu grupas – juristu – pretestību, tāpēc administratīvo procesu ieviesa tikai valsts un pašvaldību iestādēs, bet tiesā saglabājās civilprocess.

Tika pieņemts Satversmes tiesas likums, kas noteica primārās un sekundārās likumdošanas legalitātes pārbaudes kārtību, sākotnēji atļaujot prasību iesniegšanu tikai šauram iesniedzēju lokam. Uzskatīja, ka spēkā esošie likumi ir pārāk pretrunīgi, bet tiesnešu un valsts pārvaldes darbinieku kapacitāte – nepietiekama.

Administratīvais process sadalījās divās daļās – iestādēs tas darbojās "pa jaunam" (Ministru kabinets, 1995), tiesās – "pa vecam".

Kopumā šo periodu var raksturot kā tradicionālās pārvaldes modeli, kura ietvaros sākās centralizācijas process, cenšoties atgriezt centrālajai varai iepriekšējā periodā pašvaldībām atdotās kompetences.

TREŠAIS ETAPS (1998–2003) – JAUNĀ PUBLISKĀ PĀRVALDE

Bija noslēdzies privatizācijas pirmais etaps – iedzīvotāji atbrīvojušies no sertifikātiem, vietējie privatizētāji ieguvuši īpašumus. Nereti jaunie īpašnieki neizrādīja nekādas uzņēmēja spējas, tāpēc iegūtos īpašumus un uzņēmumus atlika vien pārdot tālāk. Bija arī bailes, ka tiesa izvērtēs izmantotos privatizācijas vai denacionalizācijas paņēmienus, tāpēc iegūtos īpašumus vajadzēja steidzami pārvērst citā kapitālā.

Kaut arī juristi rūpīgi strādāja pie privatizācijas legalizēšanas, pilnīgas pārliecības, ka privatizēto neatņems, jaunizveidotajai elitei nebija. Tāpēc privatizēto vajadzēja pārdot un iegūtos līdzekļus pārvietot uz ofšoriem. Bija pienācis laiks plašāk iesaistīt ārvalstu

investorus, un savas intereses Latvijā arvien skaidrāk sāka saprast Krievijas, ASV un Skandināvijas uzņēmēji.

Šajā periodā noteicošās bija “ārvalstu investoru” intereses (īpaši – no Krievijas un Skandināvijas), kas izdevīgi pārpirka pirmajā etapā privatizēto. Savukārt **iepriekš izveidotā politiskā elite** bija ieinteresēta atbrīvoties no iepriekš iegūtajiem īpašumiem un izvietot savus kapitālus ofšora zonās. Šo uzdevumu izpildei vajadzēja daļēji nomainīt iepriekšējā perioda birokrātus.

Lai šīs pārmaiņas pamatotu, tika organizēti tādi ārvalstu konsultantu atzinumi, kas veicinātu vietējai elitei nepieciešamās pārmaiņas, tajā skaitā – pasaulē modē nākušās Jaunās publiskās pārvaldes (JPP) principi. Īpašu uzmanību pievērša JPP formai – tika dibinātas aģentūras, slēgti pārvaldes līgumi ar aģentūru vadītājiem, slēgti vadības līgumi ar civildienesta ierēdņiem. Tas netraucēja darboties pretēji JPP garam – noliedzot uzņēmējdarbības vadības metožu izmantošanu publiskajā pārvaldē.

Līdzīgas idejas kā JPP pasaules praksē ir parādījušās vairākkārt un savu nozīmi nav zaudējušas arī mūsdienās. ASV 60. gados tika attīstīta Jaunās publiskās administrācijas teorija un prakse, cenšoties vadīt valsti vai pašvaldību ar sistēmisku pieeju, izmantojot tālaika militārā menedžmenta un lielo kompāniju vadības metodes. 80. gados spēra vēl vienu soli – tika izvirzīta ideja vadīt valsti vai pašvaldību kā uzņēmumu. Tā bija reakcija uz acīmredzamajiem trūkumiem – birokratizāciju, neelastīgumu, publisko līdzekļu izšķērdēšanu tiesiskā veidā. Jo precīzāk ievēroja likumus un noteikumus, jo sliktāk tika izlietota nodokļu maksātāju nauda. Viskonsekventāk JPP idejas īstenoja 80. gadu beigās Jaunzēlandē un 90. gadu sākumā ASV.

JPP elementu ieviešana nebija tolaik pie varas esošās elites mērķis. Kaut arī Latvijā darbojās Jaunzēlandes konsultanti, kvalitātes kontrole veicināja sistēmas birokratizāciju un kavēja ieviešanu. Tika pieņemts Administratīvā procesa likums (Saeima, 2001), kas paredzēja sarežģītu administratīvā akta struktūru un strauju un efektīvu lēmumu pieņemšanu padarīja gandrīz neiespējamu.

Tomēr izšķirošais elements JPP īslaicīgumam bija politiķu nevēlēšanās vākt, apkopot, analizēt un publicēt informāciju par sasniegtajiem rezultātiem. Lai varētu vadīt valsti vai pašvaldību kā uzņēmumu, nepieciešams objektīvi novērtēt sekmes un neveiksmes. Kopumā JPP neveiksmju iemesli Latvijā bija tādi paši kā citās valstīs, kur JPP idejas pakāpeniski zaudēja popularitāti.

Vēl viens iemesls, kas JPP sekmes padarīja neiespējamā, bija centieni noteikt valsti vienotu kārtību, attiecināt to uz dažādām nozarēm vienādā veidā un arī

uz pašvaldībām. Līdzīga neveiksme būtu, ja vienādā veidā tiktu vadīti privātie uzņēmumi, nosakot līdzīgas struktūras un vienādas procedūras. Tad mazs un liels uzņēmums, uzņēmums dzīves cikla sākumā un beigās, uzņēmums stabilā tirgū un strauji mainīgos tirgus apstākļos tiktu vadīts vienādi. Ir acīmredzami, kā šādā gadījumā samazinātos produktivitāte. Tomēr vienotu kārtību rosināja ne vien centralizētās plānošanas vērtībās audzinātie ekonomisti, bet arī Eiropas Komisija, kurai tāpat vairāk interesēja procedūru unificēšana nekā ES budžeta izlietojuma efektivitāte.

Trešā perioda modelim atbilda plaša aģentūru veidošana un turpinājās valsts un pašvaldību uzņēmumu privatizācija. Formāli ieviesa Jauno publisko pārvaldi, taču rezultātu mērīšanas sistēma, kas būtu nepieciešama daudzo aģentūru darba novērtēšanai, netika izveidota.

Īstenībā daudzas publiskās pārvaldes iestādes (īpaši tās, kas tika organizētas valsts kapitālsabiedrību formā) daudz labāk atbilda JPP garam nekā tās, ko izveidoja atbilstoši Publisko aģentūru likumam (Saeima, 2001). Nevajadzīgi nosakot publiskajām aģentūrām tādu pašu finanšu vadības kārtību kā tiešās pārvaldes valsts iestādēm, tika atņemta šo institūciju jēga. Publiskās aģentūras, neraugoties uz vairāku JPP atribūtu esamību, izrādījās pilnīgi nepiemērotas efektīvai saimnieciskajai darbībai.

Šim periodam raksturīga centrālās valdības cīņa pret pašvaldību sadarbību. Tika pieņemts Administratīvi teritoriālās reformas likums (Saeima, 1998), kurā LPS spiediena rezultātā sadarbību atzina par līdzvērtīgu apvienošanai. Tomēr centrālā valdība nepadevās un nākamajos desmit gados veltīja sadarbības apkarošana iebkurās formās.

Būtiskas pārmaiņas notika civildienestā. Pateicoties valdības skopumam, otrā perioda beigās civildienests nīkuļoja. Krasi kritās dienesta darbinieku skaits, jo izdevīgāk bija slēgt parastos darba līgumus.

Attīstījās nevienlīdzība. Pie zemas pamatalgu skalas nodaļu vadītāju vietnieki, nodaļu un departamentu vadītāji, valsts sekretāri un viņu vietnieki izmantoja gan pirmā perioda iestrādes (iespēju būt politiskos amatos valstij un pašvaldībām piederošu uzņēmumu padomēs), gan nesen ieviestos vadības līgumus (par noteikta darba veikšanu) atbilstoši JPP kārtībai. Tā rezultātā vecāko amatpersonu algas pārsniedza Ministru prezidenta un ministru algas, bet referenti un jaunākie referenti atalgojuma ziņā nebija tālu no minimālās algas tautsaimniecībā.

Tā kā netika izveidoti priekšnosacījumi vadībai uz rezultātu, arī vadības līgumus slēdza formāli. Darbinieki tos drīzāk uztvēra kā pielikumu pie algas nekā reālus līgumus, kuru izpildes rezultātā jāsasniedz svarīgas pārmaiņas vai uzlabojumi.

Lai kaut kā atjaunotu civildienestu, tika veikta ierēdņu amatu uzskaites kampaņa. Ministriju personāla daļas strādāja pie pamatojumiem, kā dažādus amatus iekļaut ierēdniecībā.

Šā perioda laikā notika diskusija, cik lielu ierēdniecību vajag. Tika piedāvāts izveidot gan mazu augsti kvalitatīvu ierēdniecību, kas attiektos galvenokārt uz vadītāju amatiem un ar laiku, augot budžeta iespējām, varētu paplašināties. Diskutēja arī par divām pakāpēm – elitāro ierēdniecību un parasto ierēdniecību. Tomēr izvēle notika par labu lielai un vāji motivētai ierēdniecībai.

Šajā posmā notika konceptuāla pārmaiņa – karjeras civildienesta vietā turpmāk tika veidots atklāts civildienests. Šādā atklātā civildienestā varēja brīvi notikt darbinieku ienākšana no privātā sektora un atgriešanās privātajā sektorā. Tas atbilda nepieciešamībai pēc daļējas ierēdņu nomaiņas, ārvalstu investoriem vajadzēja nodrošināt atvieglotas procedūras un lielākas peļņas iespējas Latvijā.

Atšķirībā no tradicionālās pieejas, kurā pamata modelis bija dienēšana no zemākās pakāpes, lai līdz ar izdienu sasniegtu augstāko, atklātā civildienestā varēja sākt ar darbu privātajā sektorā, kādu laiku ieņemt ierēdņu amatu, atkal turpināt darbu privātajā sektorā utt.

Šā perioda noslēgumā sagatavoja un pieņēma Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) likumu, kas ievadīja kvalitatīvi jaunu situāciju. Tika veidots instruments politisko (ekonomisko) pretinieku apkarošanai. Šajā periodā pieņēma arī jaunu Administratīvā procesa likumu, kas ieviesa vienotu birokrātisku kārtību iestādē un tiesā; persona, kura tiesājās ar pašvaldību un valsti, zaudēja iespēju sacensties, pretī potenciāli dabūjot augstākas kvalitātes tiesnešus speciāli izveidotā administratīvo tiesu sistēmā.

Būtiski, ka proporcionalitātes princips tika attiecināts vienīgi uz administratīvo procesu, bet ne uz institūciju veidošanu – nosaucot šo principu citādi nekā ES primārajā likumdošanā par institūciju veidošanas un kompetences principu. Administratīvajās tiesībās proporcionalitātes tiesību nosauca par “samērīguma principu” (pēc vācu parauga), bet ES likumdošanas latviskajos variantos – par “proporcionalitātes principu” (pēc angļu un franču parauga).

Kopumā šo periodu var raksturot ar ārējām Jaunās publiskās pārvaldes iezīmēm, kuru aizsegā norisa birokratizācija.

CETURTAIS ETAPS (2002–2008) – IESTĀŠANĀS NATO UN ES

Šajā periodā, tāpat kā iepriekšējos, nevar izdalīt tikai vienu grupu. Noteikts kompromiss tika panākts starp vairāku grupu interesēm, kas visas bija ieinteresētas pārveidot publisko pārvaldi.

Vācu un skandināvu uzņēmēji, Krievijas oligarhi interesējās par spekulāciju ar nekustamajiem īpašumiem, uzņēmumu pirkšanu un tālākpārdošanu. **Briseles birokrāti** bija norūpējušies par mobilitātes veicināšanu – lai sekmētu darbaspēka plūsmu uz vecās demokrātijas zemēm, Latvijas depopulācija tiem šķita veicināma un atbalstāma. **Starptautiskās finanšu institūcijas** atbalstīja iedzīvotājiem neizdevīgās otrā līmeņa pensiju shēmas ieviešanu, pakāpeniski atņemot pensijas kapitālu pirmajam pensiju līmenim. Latvijas **birokrāti, kas vēlējās turpināt darbu Eiropas Komisijā**, centās izkalpoties un noteikt Latvijā striktākus ierobežojumus un aizliegumus, nekā ES likumdošana prasīja. Latvijas juristiem primāra vēlme bija sarežģīt likumus un tādējādi nostiprināt savu ietekmi. **Koalīcijas partijas** mēģināja sarežģīt politisko procesu, lai apmānītu konkurentus pirms kārtējām vēlēšanām.

Šā perioda laikā iniciatīvu zaudēja ilglaicīgi pie varas esošais “Latvijas ceļš”. Perioda beigās noslēguma fāzēi tuvojās arī Tautas partijas dzīves cikls. Tika organizēti jauni politiskie spēki ar nolūku pārdalīt varu un ietekmi. Svarīgi arī tas, ka lielas daļai iedzīvotāju cerības nebija attaisnojušās. Tāpēc, mainot valdošās partijas un uzsākot jaunas reformas, varēja uzturēt līdzsvaru un sociālo mieru.

Viens no nosacījumiem, lai jaunās dalībvalstis uzņemtu Eiropas Savienībā, bija spēja izturēt veco dalībvalstu preču, pakalpojumu un kapitāla spiedienu pēc iestāšanās. Tieši šajā punktā Latvija bija sagatavota visvājāk. Steiga pamatojama ar nevēlēšanos palikt Krievijas ietekmes zonā, taču šī steiga atsaucās uz iedzīvotāju labklājību.

Lai simulētu lielāku likumpārņemšanas centību, nereti iepriekšējā perioda likumus pieņēma ar jauniem nosaukumiem (piemēram – Korupcijas novēršanas likums (Saeima, 1995) tika nosaukts par Interesešu konfliktu novēršanas likumu (Saeima, 2002)). Taču veiktas arī fundamentālas pārmaiņas, īpaši attiecībā uz Valsts pārvaldes iekārtas likumu (Saeima, 2002).

Administratīvā procesa likums (Saeima, 2001) pavēra ceļu krasam normatīvisma (pārregulēšanas) pieaugumam, bet Valsts pārvaldes iekārtas likums (Saeima,

2002) iezīmēja krasu pavērsienu uz centralizāciju. Valsts pārvaldes iekārtas likuma kaitīgā loma iezīmējās jau nosaukumā – termina “publiskā pārvalde” vietā šajā likumā lietots jēdziens “valsts pārvalde”. Un šajā “valsts pārvaldē” tika postulēta vienota hierarhija. Kā pamatojums izmantota sagrozīta Satversmes 58. panta interpretācija.

Notika JPP elementu pakāpeniska likvidācija, pievēršoties birokratizācijai. Šajā periodā krasi pieauga kontrolējošo un represīvo funkciju loma, tika izveidots Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, aktivizējās un arvien plašāku darbību izvērša Valsts kontrole.

Arvien vairāk valsts un pašvaldību politikā sāka iejaukties no ārvalstīm finansētas biedrības, tajā skaitā ASV izcelsmes organizācijas “Delna”, “Providus” un citas. Tika radīta savdabīga “raganu medību” atmosfēra, kurā nelielas nevaldības organizācijas kopā ar valsts kontrolējošām struktūrām daudz runāja par dažādiem pārkāpumiem, taču savākt reālus pierādījumus parasti neizdevās. Tomēr atsevišķos korupcijas gadījumos tika sasniegti arī notiesājoši spriedumi.

Pateicoties inercei, šajā periodā vēl pastāvēja izvēsta aģentūru sistēma un tika radīti atbilstoši likumi un Ministru kabineta noteikumi, lai aģentūrām būtu ar ko nodarboties. Katra ministrija centās radīt iespējami vairāk iestāžu.

Turpinājās centieni izveidot vienotu ministriju optimizācijas politiku. Katrai ministrijai atsevišķi vairs neļāva uzlabot savu darbu – tas bija jādara centralizēti iepriekš izveidotā Politikas koordinācijas departamenta vadībā. Ministrijām prasīja sastādīt savu stratēģisko plānu, kas neparedzēja darba uzlabošanu, bet aprakstīja atbildībā esošo nozaru attīstības vadlīnijas nozaru skatījumā.

Šajā periodā tika intensīvi gatavota piespiedu administratīvi teritoriālā reforma. Valdība pakāpeniski atsacījās no agrāk pieņemtajiem reformas principiem:

- 1993. gadā tika izslēgta sadarbība kā vietējās reformas forma (Latvijā nedrīkstēs izmantot sadarbības metodes, ko plaši lieto Francijā un Vācijā);
- 1995. gadā no likuma izslēdza sadaļu par reģionālo pašvaldību veidošanu; pie viena no likuma izslēdza subsidiaritātes principa ievērošanas prasību;
- tika vairākkārt apbraukātas visas pašvaldības, piedāvājot dažādus apvienošanās variantus; katrai pašvaldībai, kas brīvprātīgi apvienojās, piešķīra valsts budžeta dotāciju (kopumā šim mērķim tika izlietoti aptuveni 150 miljoni eiro).

Civildienestā pamatā turpinājās iepriekš iesāktais, kaut arī ik gadu notika tālāka atkāpšanās no JPP principiem. Pēc izmaiņām Publisko aģentūru liku-

mā (Saeima, 2005) tika pārtraukti vadības līgumi un pārvaldes līgumi. Aģentūras turpmāk tika pārvaldītas atbilstoši to stratēģijām, bet vadības līgumus vairs neslēdza.

Turpinājās darbs pie stingrāku prasību izvirzīšanas ierēdņiem, vienlaikus ierobežojot motivācijas iespējas. Tika pieņemts jauns, detalizētāks Valsts civildienesta ierēdņu disciplinārās atbildības likums, kurā bija paredzēti vairāki pārkāpumu veidi, piemēram, ierēdņus var sodīt, ja tie kaut ko ir izdarījuši pretēji normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai – pārkāpjot ne tikai ārējos, bet arī iekšējos normatīvos aktus.

Šajā periodā jaunais KNAB sāka izvērst “raganu medības”; sekmīgas krimināllietas tika ierosinātas reti, taču bieži parādījās paziņojumi, kas meta ēnu uz valsts pārvaldi un pašvaldībām.

Par ietekmi uz KNAB norisa cīņa starp politiskajām partijām, cenšoties panākt savās interesēs darbojošos vadību. Tajā laikā KNAB iesaistījās iekšējās intrigās un paplašināja korupcijas apkarošanas virzienu, koncentrējoties uz interešu konfliktiem, nevis uz korupciju.

Tika noskaidrota hierarhija attiecībā uz administratīvo procesu. Tā, piemēram, atzina, ka pašvaldībā nav augstākas instances par pašvaldības domi un nākamā izskatīšanas pakāpe pēc domes ir tiesa (ministrija uzskatāma par augstāku iestādi tikai un vienīgi valsts deleģēto kompetenču gadījumā). Taču ministriju birokrāti un pat ministri mēģināja šo kārtību pārkāpt.

Iepriekšējā periodā pieņemtais Administratīvā procesa likums sagatavoja pamatu visaptverošai birokratizācijai. Jaunajā administratīvā procesa likumā (Saeima, 2001) tika iestrādāta norma, kas radīja ilgstošu un stabilu pamatu ierēdniecības un juristu skaita pieaugumam. Tā bija prasība, lai administratīvais akts tiktu formulēts rakstiski un noteikti būtu pamatots ar ārējo normatīvo aktu. Šāda norma nodrošināja pastāvīgu Ministru kabineta noteikumu un pašvaldību saistošo noteikumu skaita eskalāciju visā turpmākajā periodā, tā inducēja dinamiski augošu birokratizāciju.

Šā perioda sākumā pieņemtais Valsts pārvaldes iekārtas likums tāpat veicināja birokratizāciju, koncentrāciju un centralizāciju.

Kopumā šo periodu var raksturot ar jēdzienu “neovēberisms”. Tika noliegta iepriekšējā perioda vērtības, lai pavērtu ceļu neierobežotam birokrātijas varas pieaugumam.

PIEKTAIS PERIODS (2008–2016) – IEKŠĒJĀ DEVALVĀCIJA

Šajā etapā dominē vairākas interešu grupas, kurām ir katrai savas intereses. Lielākā mērā nekā agrāk pie-

aug ārvalstu interešu grupu ietekme (Latviju izmanto ekonomiskās krīzes jautājumu risināšanai vai cenšas to iesaistīt militāros konfliktos, destabilizēt situāciju valstī).

Vecās ES valstis izmanto Latviju savu krīzes problēmu risināšanai. Bankas aktīvi piedalās krīzes izraisīšanā, taču maksāšanu par krīzes sekām uzliek pārējai sabiedrības daļai. Lielie zemes īpašnieki cenšas pārņemt kontroli pār visām teritorijām, izspiežot mazās un vidējās saimniecības. Starptautiskās finanšu organizācijas cenšas nostiprināt savu varu un uzspiest Latvijai neizdevīgas fondēto pensiju un fondētās veselības apdrošināšanas sistēmas. Vadošās politiskās partijas mēģina nostiprināt "varas vertikāli" un ieviest pašvaldību mediju cenzūru. Šīs interešu grupas meklē un atrod kompromisus, kas nosaka tālāko publiskās pārvaldes reformu virzību, kurā dominē iekšējās devalvācijas (pārmērīgas taupīšanas) principi.

Krīze Latvijā tika izsaukta starptautisko finanšu institūciju iespaidā, kas kļūdaini ieteica apkarot inflāciju. Pasaules krīzes sākumu Latvija sagaidīja jau smagā ekonomiskajā situācijā, kad skandināvu bankas bija piebremzējušas ekonomikas kreditēšanu. Tāpēc izšķiršanās par vēl lielāku taupīšanu likās loģisks uzsākto reformu turpinājums. ES vecajām dalībvalstīm radās vilinājums izmantot Latviju kā pilotprojektu iespējamai Grieķijas problēmu risināšanai.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) un Eiropas Komisija strauji iedzina Latviju parādos. No 9% publiskā parāda, salīdzinot ar iekšzemes kopproduktu, Latvija dažos gados sasniedza 49% līmeni. Eiropas Komisija neļāva izmantot nelielu budžeta deficītu ES fondu apguves līdzfinansēšanai, spiežot valdību strauji samazināt budžeta izdevumus. Rezultātā ekonomikas sarukums kopš pagājušā gadsimta 30. gadiem sasniedza citur pasaulē neredzētus apmērus.

Šajos apstākļos centrālajai valdībai un pašvaldībām, kaut arī negribot, nācās atgriezties pie minimālās pārvaldes politikas.

Kamēr pārējā tauta pārdzīvoja ekonomiskās krīzes radīto labklājības samazinājumu, daļa no nacionālās elites bija nodarbināta ar citu jautājumu – kā, aizbīdinoties ar krīzi, privatizēt tos pelnošos valsts uzņēmumus, kas vēl piederēja valstij.

Pateicoties domstarpībām valdošajā koalīcijā, totāla privatizācija neizdevās. Arī jautājums par palikušo valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību labāku pārvaldību tika risināts lēni un ar lielām grūtībām. Tomēr dažus lēmumus par privatizāciju izdevās pieņemt, tajā skaitā bankas "Citadele" privatizācija padarīja Latviju atkarīgu no ārvalstnieku (pamatā – skandināvu) banku politikas. Latvija pazaudēja iespēju valdības intervencei gadījumos, ja kreditēšana Latvijā apstājas un kapitāli tiek izvietoti citās valstīs.

Institucionālo reformu virziens bija aģentūru apvienošana vai iekļaušana ministriju sastāvā. Vissāpīgāk tas skāra reģionus, jo nozaru vadība koncentrējas galvaspilsētā Rīgā, strauji samazinot nodarbinātību reģionos. Vienmērīga pārvaldes institūciju izvietošana pa visu teritoriju bija viens no efektīvākajiem reģionālā atbalsta instrumentiem iepriekšējos periodos. Rezultātā gandrīz 200 valsts aģentūru vietā tika izveidoti daži desmiti aģentūru.

Arī pašvaldībām nācās samazināt pakalpojumu apjomu, jo krasi saruka to budžeta apjoms. Tā kā funkciju apjoms nemazinājās, tika mēģināts pāriet uz saīsinātu darba nedēļu, saglabājot funkcionālās vienības.

Šajā periodā pēc pašvaldību iniciatīvas politiskajā dienaskārtībā nonāca normatīvisma apkarošanas jautājums.

Pašvaldību pusē iestājās arī Valsts prezidents (2012). Tomēr reakcija no birokrātijas puses parādīja, ka šādai jaunai domāšanai sabiedrība nav gatava.

Bez pārregulējuma mazināšanas izveidot mazāku pārvaldi principā nav iespējams. Īpaši darbinieku skaitu un funkciju apjomu cenšas palielināt tādas organizācijas kā Valsts ieņēmumu dienests, Valsts kontrole, Konkurences padome, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs u.c. Paralēli attīstās konkrēto jomu pārregulēšana.

Pēc 2009. gada pašvaldību vēlēšanām tika likvidētas rajonu pašvaldības, vienīgās organizācijas ar reģionālas pašvaldības pazīmēm pašlaik ir 5 plānošanas reģioni.

Pēc reformas vietējo pašvaldību skaits ir samazinājies pieckārt, salīdzinot ar vietējo pašvaldību skaitu reformas sākumā. Pašlaik ir 110 novadi (*municipalities*) (pašvaldības ar lauku teritorijām) un deviņas republikas pilsētas (*cities*) (pašvaldības bez lauku teritorijām). Vietējo pašvaldību kompetences neatšķiras, izņemot galvaspilsētu Rīgu, kam ir noteiktas dažas specifiskas galvaspilsētas funkcijas. Rajonu pašvaldību funkcijas tika sadalītas starp vietējām pašvaldībām un plānošanas reģioniem.

Šā perioda jaunievedums ir centrālo valdību centieni sašķelt pašvaldības, pretnostatīt dažādu pašvaldību intereses, lai gūtu no tā politiskas dividendes tuvākajām pašvaldību vai Saeimas vēlēšanām. Kā pamatojumu šādai rīcībai izmanto attīstības centru koncepciju. Administratīvi teritoriālā reforma vēl nebija beigusies, kad tās principu – līdzvērtīgu pakalpojumu pieejamību – jau sāka noliegt.

Notiek ierēdniecības idejas diskreditācija, jo perioda sākumā pārāk daudz ietekmes tika atdots SVF un Eiropas Komisijai. Tiek imitēta strukturālā reforma, kas faktiski izvēršas par mehānisku civildienesta

apcirpšanu. Tiek zaudēta pašlīvība publiskās varas solījumiem. Perioda beigās tiek meklēta izeja no situācijas, kurā panākt vienošanos traucē cīņa starp valdošās koalīcijas partijām.

Reaģējot uz SVF prasību veikt strukturālas reformas, valdība nenodarbojās ar ekonomikas pārstrukturēšanu, bet mehāniski samazināja ierēdņu skaitu. Izrādījās, ka privātā uzņēmumā darbinieks var būt aizsargātāks nekā valsts ierēdnis.

Šajā periodā pieņemtais Vienotās atlīdzības likums pieliek punktu JPP metodēm personāla vadīšanā. Ja valsti un pašvaldību vada kā uzņēmumu, tad ierēdņu motivēšanai iespējams izmantot daudzveidīgas metodes, kas liecina par ieguldījumu organizācijas mērķu sasniegšanā (Vorončuka, 2003). Vienotās atlīdzības likums nosaka prēmiju ne vairāk kā reizi gadā un nepārsniedzot 75% no mēnešalgas. Šāda materiālās motivācijas pakāpe nav proporcionāla to jautājumu nozīmīgumam, kurus ikdienas darbā nereti risina ierēdņi un pašvaldību darbinieki.

Tiek izstrādāta konceptuāli jauna pieeja ierēdniecībai. Jaunais Valsts dienesta likuma projekts (Ministru kabinets, 2014) paredzēja šādas "postbirokrātiskā civildienesta" iezīmes:

- ierēdņu un valsts pārvaldes darbinieku nodarbinātības apstākļu izlīdzināšanās, būtisku lomu piešķirot privātā sektora pieredzei karjeras attīstības un darba samaksas sistēmas veidošanā;
- darba samaksas sistēma tiek saistīta ar darba rezultātiem, plaši lietojot darba izpildes novērtējumu;
- atklāti konkursi uz jebkuru amatu;
- elastība nodarbinātības apstākļos;
- pienākumu deleģēšana tiešajiem vadītājiem.

Darba izpilde tiktu vērtēta pēc vienotiem principiem gan ierēdņiem, gan darbiniekiem, kā arī tiktu nodrošināta mobilitāte (pārcelšana valsts interesēs). Iecerētais viena darba devēja modelis radīja iespaidu, ka vieni valdošās elites grupējumi cenšas apkrāpt citus. Tāpēc šāda modeļa ieviešana ir atlikta uz nenoteiktu laiku, likumprojekts uz Saeimu netika virzīts.

Administratīvais process nemainās, taču noris diskusijas divos virzienos – kā veidot publisko pakalpojumu sistēmu (e-pakalpojumi, vienotas pārraudzības iespējamība un robežas) un vai atsevišķām kontroles un represīvajām struktūrām ir tiesības izveidot atsevišķu sodīšanas sistēmu, kas nesaistās ar administratīvo procesu.

ES budžets tika izmantots publisko pakalpojumu projekta īstenošanai. Tā galvenais rezultāts bija vienots pakalpojumu klasifikators, kurā iekļauti gan valsts, gan pašvaldību pakalpojumi. Rezultāts tiek izmantots pakalpojumu portāla www.latvija.lv pilnveidošanai. Attīstot šos rezultātus, sagatavots novatorisks Publis-

ko pakalpojumu likuma projekts, ko atbalstīja Ministru kabinets un LPS, taču Saeimā nobloķēja juristu interešu grupa. Juristi plašu e-pakalpojumu ieviešanu un procedūru vienkāršošanu uztvēra kā draudu savām interesēm.

Īpašus iebildumus izsauca "noklusējuma – piekrišanas" principa piedāvājums – ja publiskās varas iestāde astoņu dienu laikā neatbild uz saskaņošanas priekšlikumu, tad priekšlikums ir pieņemts. Lai novērstu centienus samazināt administratīvo slogu uzņēmējiem un iedzīvotājiem, juristu un ierēdņu interešu grupas balstās uz Valsts pārvaldes iekārtas likumu (to pašvaldības kritizēja gan izstrādes gaitā, gan pēc tam, aicinot atteikties no normām, kas sekmē centralizāciju un koncentrāciju un neievēro proporcionalitātes principu).

Lai palielinātu savu ietekmi, Valsts kontrole šajā periodā cenšas iegūt arī represīvas struktūras tiesības. Tiek piedāvāts uz ierēdņiem un pašvaldību darbiniekiem attiecināt tādu normu, ka ārējā kontrolējošā iestāde var uzlikt sodus darbiniekiem pretēji tiešās vadības viedoklim, iejaucoties personāla vadības procesā. Konkurences padome šādas tiesības jau ir dabūjusi, tagad tā cenšas iegūt tiesības dublēt citu valsts iestāžu darbību un vērtēt, vai lietderīgi veidot valsts vai pašvaldību kapitālsabiedrības.

Krīzes laikā Ministru kabinets pieņēma lēmumu veidot "mazu un efektīvu" pārvaldi. Tāpat kā citās valstīs, arī Latvijā birokrātija nesamierinās ar šādām domām un strādā pie tā, lai visos nākamajos valsts politikas dokumentos vārds "mazu" pazustu.

Kopumā šo periodu var raksturot ar tendenci atgriezties pie minimālās pārvaldes, taču nespējot veikt tam nepieciešamo regulējuma samazinājumu un decentralizāciju.

SECINĀJUMI

- Interese grupu teorija ir lietojama padziļinātai dažādu sociālo un ekonomisko procesu izpētei.
- Metodes izmantošanā būtiska ietekme ir prasme atrast interese grupas un to intereses, kas dominē attiecīgajā periodā. Ja grupas un to intereses izvēlas tikai atbilstoši pētnieku pieredzei, tad rezultātus var izmantot kā hipotēzes tālākiem pētījumiem.
- Piedāvātajā piemērā publiskās pārvaldes process ir sadalīts piecās daļās, identificējot katras daļas dominējošās interese grupas un atbilstošo publiskās pārvaldes reformu mērķus.
- Latvijas pieredze liecina, ka reformu saturu nenosaka teorija vai labās prakses pārņemšana; katras reformas forma tiek izvēlēta politiskās un ekonomiskās konkurences apstākļos starp dažādām interese grupām.

REĢIONU AUGSTSKOLAS – KĀ TĀLĀK?

Andra Mangale,
Komerccarbības un finanšu pētniecības aģentūras
valdes locekle

5. maijā Latvijas Organiskās sintēzes institūts sadarbībā ar Augstākās izglītības padomi rīkoja ekspertu diskusiju “Augstākās izglītības un zinātnes nākotnes skices”, kas bija veltīta Latvijas Zinātņu akadēmijas eksprezidenta Jura Ekmaņa atcerei.

Vērienīgajā pasākumā pulcējās augstskolu rektori, zinātniski pētniecisko institūciju vadītāji, politiķi, uzņēmēji, nevalstisko profesionālo institūciju pārstāvji, doktoranti un studenti.

Sarunā, ko vadīja Komerccarbības un finanšu pētniecības aģentūras direktors **Andris Nātriņš**, īpaša uzmanība tika pievērsta tām Latvijas augstākās izglītības un zinātnes problēmām, ko savā vairāku desmitu gadu darbības laikā tika aktualizējis Juris Ekmanis, strādādam gan kā augstskolu profesors, Augstākās izglītības padomes loceklis un Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents, gan arī kā Rīgas Tehniskās universitātes, Ventpils Augstskolas, Liepājas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības universitātes Padomnieku konventa loceklis, dažādu izdevumu redkolēģiju vadītājs un loceklis.

Kad sakarā ar Latvijas augstskolu studentu skaita straujo samazināšanos, valsts nepietiekamo finansējumu augstākajām mācību iestādēm un jauniešu emigrāciju dažādās aprindās ik pa laikam izskanēja viedoklis par mazskaitlīgo augstskolu (īpaši reģionos) konsolidāciju un resursu koncentrēšanu galvaspilsētā, Juris Ekmanis nepārprotami aizstāvēja ideju par **reģionu augstskolu pastāvēšanu un tālāko izaugsmi.**

Vienlaikus dažādu līmeņu konferencēs un ekspertu debatēs viņš skaidri iezīmēja vairākus būtiskus ve-

camos darbus, kas reģionu augstskolām nodrošinātu ilgtspējīgumu.

Vēl šāgada janvārī intervijā par augstākās izglītības jautājumiem, ko redaktore Andra Mangale gatavo publicēšanai Latvijas simtgadei veltītajā Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas grāmatā “Latgales ilgtspējas dimensijas”, akadēmiķis norādīja: *“Var vaicāt – kādus mērķus un uzdevumus reģionu augstskolas, kas ir Latvijā caurmērā ar nelielu studentu skaitu, spēj vispār veikt. Šīm augstskolām ir jāatrod sava specifiskā nozare, lai tās varētu veiksmīgi integrēties reģionu centru ekonomiskajā darbībā un optimāli izmantot to relatīvi mazo potenciālu, kas tām ir salīdzinājumā ar lielajām universitātēm. Vispusīgi pārdomāta specializācijas stratēģija, ievērojot reģiona vajadzības, ir nelielu augstskolu izdzīvošanas un darbības būtiskākais nosacījums.*

Šobrīd jautājums – būt vai nebūt – ir atkarīgs arī no ļoti prasmīgas studentu piesaistes konkrētai augstskolai. Reģiona augstskolai nevajadzētu radīt jaunas filiāles, bet pakāpeniski atteikties no esošajām.

Vajadzīga un likumsakarīga ir reģionu augstskolu regulāra sadarbība gan Latvijā, gan Eiropā. Vispirms gan tai ir jāpierāda savs īpašais piensums reģionā, tad, uzkrājot ievērojamu potenciālu, augstskola var dot arī savu ieguldījumu valsts mērogā.

Manuprāt, enerģiskāk jāveido augstskolu sadarbības tīkls, kura centrā būtu lielās universitātes un apkārt šīm centram – reģionu augstskolas. Tādējādi reģionālajām augstskolām būtu labākas izredzes ar savām iniciatīvām iekļauties globālā starptautiskajā sadarbībā. Neaizmirsīsim, ka viena neliela reģionāla augstskola nevar kļūt spoža pasaulē bez spēcīgu sadarbības partneru klātbūtnes!”

Atceres pasākumā 5. maijā diskusijas dalībnieki līdz ar vairākiem citiem augstākās izglītības un zinātnes jomas problēmuzstādījumiem pievērsa uzmanību arī reģionu augstskolu attīstībai.

Ekspremjere, tagad Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas priekšsēdētāja **Laimdota Straujuma** sacīja, ka divu miljonu tauta nevar sevi citādāk apliecināt kā vien ar savām unikālām zināšanām, augstas kvalitātes izglītību un zinātnei. Politīķe uzsvēra: *“Augstskolām ir jābūt gan Rīgā, gan reģionos. Esmu bijusi darba vizītēs Daugavpils, Rēzeknes, Valmieras un Ventpils augstskolās. Attīstības centros akadēmiskajā vidē ienāk jauni, perspektīvi rektori, zinātnieki un mācītspēki, šeit attīstās inovāciju tehnoloģijas. Manuprāt, līdzekļi, kas ieguldīti*

IZGLĪTĪBA UN ZINĀTNE

materiāli tehniskās bāzes izveidošanai un augstskolu pasniedzēju piesaistei, nākotnē varētu dot ievērojamu ieguldījumu ne tikai reģionu, bet visas Latvijas izaugsmē. Piekritu uzskatam, ka katrai augstskolai, kas atrodas reģionā, ir jābūt savai īpašai nišai, vismaz vienam studiju virzienam, ar ko tā var pārliecinoši iziet ārpus Latvijas. Noteikti būtu jāatsakās no pārmērīgas studiju programmu dublēšanās mūsu augstskolās!”

Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis **Andris Jaunsleinis** atzina, ka pašvaldībām dažādos virzienos ir radīta laba sadarbība ar reģionu augstskolām un tā nemitīgi pilnveidojas. Runātājs vērsa uzmanību uz to, ka daudz ciešākai sadarbībai vajadzētu būt pašu augstskolu starpā, jo ir skaidrs, ka šobrīd dažviet esošā neveselīgā konkurence nedos vēlamo rezultātu un tādā veidā nebūs iespējams uzlabot ne augstākās izglītības kvalitāti, ne piesaistīt studentus ne tikai no ārzemēm, bet arī no Latvijas. Viņaprāt, nākotnē plašāk izvērsama arī augstskolu sadarbība ar biznesa vidi.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks** atzīmēja reģionu augstskolu pētniecības neatsveramo nozīmīgumu: *“Reģions bez pētniecības ir samērā maz vērts uz attīstību. Es nerunāju par fundamentālo jomu attīstību, bet par lietišķo pētījumu daudzpusīgo veikšanu arī reģionos – tā ir ļoti aktuāla un svarīga iniciatīva. Lielā daļa augstskolu tiek modernizēts studiju process, iegādātas jaunas zinātniskās ierīces, kas ļauj plašāk zinātniskajā darbībā iesaistīt gan maģistrantus, gan doktorantus. Tā rodas iespējas kompleksi risināt tautsaimniecībai nepieciešamos jautājumus un piesaistīt arī uzņēmējus. Tāpēc viņi regulāri jāinformē par visām iespējām, ko piedāvā augstskolas pētnieciskajā jomā. Šajā ziņā ir jābūt sinerģijas efektam, kas izdevīgs visiem iesaistītajiem.”*

Latvijas Organiskās sintēzes institūta Zinātniskās padomes priekšsēdētājs **Ivars Kalviņš**, uzsvērdams to, ka dažas reģionu augstskolas pašreiz īpaši neko tējas augstskolu reitingos un salīdzinoši maz spēj piedāvāt modernu izglītību ar ražošanu saistītajās nozarēs, nāca klajā ar vairākiem tālejošiem priekšlikumiem.

Pirmkārt – ir jāveido augstskolu konsorcijs ar kopēju akadēmiskā personāla un docētāju bāzi, lai samazinātu studiju izmaksas, vienlaikus kāpinot studiju kvalitāti.

Otrkārt – ir jārada kopīgas studiju programmas augstskolu konsorcijs ietvaros, tostarp doktorantūras programmas un apvienotās promociju padomes.

Treškārt – galvenā vēriba ir jāvelta tālmācības formu attīstībai un šo iespēju tehniskajai nodrošināšanai (pēc analogijas ar neklātienas studijām). Klātienē būtu atbalstāmi tikai laboratorijas un praktiskie darbi, kā arī semināri un kolokviji, visas lekcijas pārceļot uz virtuālo jomu.

Ceturtkārt – arvien vairāk ir nepieciešams ieviest studijas svešvalodās, kas atvieglotu mūsdienīgu lekciju materiālu un mācību līdzekļu izmantošanas iespējas, kā arī ārvalstu speciālistu piesaisti.

Šis ir ļoti būtisks nosacījums, jo sakarā ar Latvijas ekonomikas zemo inovatīvo līmeni un daļēji arī vāju tehnoloģisko nodrošinājumu ir vērojama akadēmiskā personāla atpalcība daudzās zinātniski tehnisko un tehnoloģisko progresu nodrošinošās ražošanas jomās. Citiem vārdiem – zūd kompetence daudzās jomās, ko vēl vairāk apgrūtina prakses vietu trūkums tehnoloģiski attīstītos uzņēmumos.

Akadēmiķa Jura Ekmaņa atcerei veltītā diskusija “Augstākās izglītības un zinātnes nākotnes skices” Latvijas Organiskās sintēzes institūtā 5. maijā. Foto: Toms Grīnbergs (LU)

Diskusija par augstākās izglītības un zinātnes jautājumiem Latvijas Pašvaldību savienībā 2015. gada 8. jūlijā. *No kreisās:* Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra, Latvijas Universitātes bijušais rektors Mārcis Auziņš, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors Edmunds Teirumnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš un Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents Juris Ekmanis.

Piektkārt – reģionu augstskolām ir jāspecializējas, lai tās spētu augstskolu konsorcijiem piedāvāt augstas raudzes apmācību vienā vai divos nišas specializāciju virzienos, vispārējās izglītības bāzi nodrošinot kopīgi konsorciiju ietvaros kā tālmācību.

Šajā aspektā ir jāveic intensīvs darbs, lai izveidotu studentu daļējas apmācības iespējas ārzemēs, it īpaši tajās mācību iestādēs, kas specializējas inženieru sagatavošanā un tehnoloģiju izstrādē.

Ekspertu diskusijas dalībnieki bija vienprātīgi, ka Latvijas politikas veidotāju un īstenotāju viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir saglabāt un attīstīt Latvijas reģionu cilvēku potenciālu un veidot zināšanās balstītu, inovatīvu un eksportspējīgu ekonomiku. Bet to var izdarīt, tikai izpildot Nacionālajā attīstības plānā paredzēto attiecībā uz resursu ieguldījumiem zinātnē un augstākajā izglītībā, tostarp Latvijas reģionu augstskolās.

Raksta noslēgumā vēlētos pievienoties akadēmiķa **Jāņa Stradiņa** teiktajam: “Šodien mēs šajā sarunā piešķirāmie tikai ļoti nelielai daļai no problēmuzstādījumiem un perspektīviem risinājumiem, par ko neatlaidīgi iestājās Juris Ekmanis. Plašā spektrā izvērstā un brīžam skarba, Jura Ekmaņa Latvijas izglītības un zinātnes situācijas analīze skan gluži kā apsūdzības raksts. Es domāju, ka mūsu vērtīgākais ieguldījums mana kolēģa atceres saglabāšanā būtu panākt pozitīvu lūzumu attieksmē pret izglītību un zinātni Latvijas sabiedrības un īpaši mūsu valdības apziņā.”

Atsaucot atmiņā savu pieredzi vairāku gadu daudzveidīgajā sadarbībā ar Juri Ekmani – gan veidojot satura koncepcijas kopīgiem rakstiem un publicitātes pasākumiem, gan rīkojot un piedaloties augsta līme-

ņa diskusijās, konferencēs un forumos Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Rēzeknē, Rundālē un daudzviet citur, pārliecinoši varu apgalvot, ka Jāņa Stradiņa sacītais par domāšanas veida radikālām pārmaiņām izglītības un zinātnes attīstības labā sniegtu manam kolēģim lielāku gandarījumu par mūža centieniem un pilnībā nenovērtēto viņa ieguldījumu.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas jubilejas grāmatas sagatavošanas darba grupas sanāksme Latvijas Pašvaldību savienībā 2015. gada 10. decembrī. *No kreisās:* Latvijas Augstskolu profesoru asociācijas priekšsēdētāja **Baiba Rivža**, Latvijas Universitātes bijušais rektors **Mārcis Auziņš**, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rektors **Edmunds Teirumnieks**, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta pārstāvis **Reinis Lasmanis**, Liepājas Universitātes studiju prorektore **Māra Zeltiņa**, Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidents **Juris Ekmanis** un grāmatas galvenā redaktore **Andra Mangale**.

SENAIS UN MAINĪGAIS LIMBAŽU NOVADĀ

Daina Oliņa

Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) kārtējā izbraukuma sēde **6. maijā Limbažos** daudzējādā ziņā bija vēsturiska – Galvenās bibliotēkas zālē pirmoreiz tapa sanāksmes eksperimentāls videoieraksts. Turpmāk klātnebijušie varēs “piedalīties” pasākumā pēcāk LPS interneta vietnē (kā tas jau ierasts pēc LPS komiteju

sēdēm). Turklāt mūsdienīgās tehnoloģiju iespējas šoreiz bija divtik nepieciešamas, jo visiem dalībniekiem zālē nepietika vietas. Tomēr runātāji pamanījās stāvēt tā, lai būtu redzami abpus sēdošajiem, savukārt visu pārējo prefekti atrādīja “tiešraide” uz lielā ekrāna. LPS namā tas nebūtu nekas ārkārtējs, taču firmas “CERTES. LV” aprīkojums un LPS padomnieka informācijas tehnoloģiju jautājumos **Guntara Krasovska** tiešā līdzdalība (darbi aizsākās jau iepriekšējā vakarā!) šoreiz bija divtik nepieciešama.

Par vēsturisku uzskatāms arī LPIA statūtu izmaiņu balsojums – priekšsēdētāja **Gunta Kalniņa** vadībā sasauktā sapulce vienprātīgi atbalstīja biedru maksu jauno aprēķina kārtību.

Uzzinām

Kopā ar ciemiņu arvien sakuplojošo pulku visu ziedoņa un saules “apdāvināto” dienu vadīja Limbažu novada domes priekšsēdētājs **Didzis Zemmers** un izpilddirektors **Ainārs Liniņš**. Abu varasvīru stāstījumā un prezentācijā izpilddirektori iepazīina novadu, kurā sadzīvo senais un mainīgais, kura simbols ir latviskais kamols, jo cilvēki, daba un darbs novadā savīti ciešā kamolā. Turklāt kamols tiek vīts gana prasmīgi un mērķtiecīgi – aptaujas anketas liecina, ka 86% iedzīvotāju ir apmierināti ar dzīvi novadā!

Citādi jau neklājas būt novadā, kura moto ir “Senais un mainīgais”. D. Zemmers pie senā pieskaita tradīcijas, vēsturi un vērtības; mainīgais ir tas, kas pašlaik

notiek Limbažu novadā. Tāpat kā simboliskajā kamolā arī pašvaldībā kopā savīti visi darbinieki, bet politiķi jūtas spēcīgi sazobē ar izpildvaru, kas ir galvenais balsts iecerēto plānu īstenošanai. Novada dzīves galvenais mērķis ir vērsts uz iedzīvotājiem – kā viņos uzturēt vēlmi palikt te dzīvot, justies labi. Svarīgākais ir nodrošināt kvalitatīvu infrastruktūru – izglītības un kultūras iestādes, ceļus, sakoptu vidi, otrs noteikums – sakārtota uzņēmējdarbības vide. Trešais novada vadītāja vērtējumā ir iedzīvotāju iesaistīšanās pašvaldības darbā. Divas nedēļas veltītas, lai 15 tikšanās reizēs uzklautu Limbažu pilsētas un septiņu pagastu ļaudis, izdibinātu viņu vajadzības.

“Izpilddirektoru saeimas” (tik pagodinoši klātesošos uzrunāja pirmoreiz!) pārstāvjiem Limbažu novada vadītājs vēlēja ikdienā rast gandarījumu par paveikto un uzklaut daudz iedzīvotāju pateicības vārdu.

Pārņemot gida stafeti no priekšsēdētāja, stāstījumu par Limbažu novadu turpināja **Ainārs Liniņš**. Novadā dzīvo 18 tūkstoši iedzīvotāju, astoņi tūkstoši – Limbažos. 2016. gada budžetā plānotie ieņēmumi ir 15,1 miljons eiro un izdevumi – 15,6 miljoni eiro,

no tiem lauvastiesa paredzēta izglītībai. Par Limbažu pilsētas " bonusu" var uzskatīt tās kompakto plānojumu, ko viegli izstaiģāt kājām. Gandrīz katram zināms, ka Limbažos dzimis Latvijas himnas autors Baumaņu Kārlis.

Par vispusīgu kultūras dzīvi liecina tradicionālie pasākumi, vairāki no tiem starptautiski – akordeonistu festivāls, amatierteātru festivāls "Spēlesprieks", diksilenda festivāls, festivāls "Kokle un tai līdzīgi instrumenti apkārt Baltijas jūrai". Valstisku skanējumu ieguvuši Emiļa Melngaiļa svētki un Himnas Goda diena; bet pašu Jaudīm visiecientākie ir pilsētas un pagastu raibrabie svētki. 2016. gadā ieviesta jauna tradīcija – ik pa diviem gadiem rīkot Danču nakti.

Limbažu novada uzņēmējdarbībā dominē lauksaimniecības sfēra, arī mazumtirdzniecība, mežizstrāde, kokapstrāde, transporta pakalpojumi. Arvien vairāk tiek domāts par tūrisma piedāvājuma dažādošanu. Uzņēmēju atbalsta aktivitāte jūtami pieaugusi kopš 2013. gada, kad atjaunota Limbažu novada uzņēmēju konsultatīvā padome un likti pamati krājaizdevu sabiedrības "Metsepole" piņķerīgajai veidošanai; šoruden tā uzsāks darbu. Ne mazāk zīmīgs bijis arī nākamais – 2014. gads, kad pašvaldībā sāka strādāt pilnas slodzes uzņēmējdarbības konsultants, tika izveidots zīmols "Ražots Limbažu novadā" un nodibināta lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība "Limbažu novada lauku labumi", kurus ciemiņi vēlāk varēja novērtēt klātienē. Konkurss jaunajiem uzņēmējiem liecina, ka novadā veidojas jauni komersanti. Komercedarbības uzsākšanas atbalsta programmā pretendents var iegūt 3000 eiro.

Kopš novada dzimšanas dienas 2009. gadā piesaistīts 20 miljonu eiro finansējums, kas devis iespēju īstēnot arī pārdrošākus plānus. Dižākais no projektiem ir Dzelzceļa ielas, kā arī gājēju celiņa un veloceliņa izbūve līdz pat slavenajai Lielezera maiznīcai. Sākumā projekts saņēma daudz kritikas, toties tagad skan tikai atzinīgi vārdi, jo smagais transports vairs neiebrauc pilsētā, toties kvalitatīvu un drošu pārvietošanās iespēju ieguvuši gājēji un velosipēdisti.

Renovējot pilsētas objektus ar ES līdzekļu finansējumu, labskatu ieguvis kultūras nams, bērnu un jauniešu centrs, pie domes ēkas ne tikai izbūvēta autostāvvietā, bet iekārtota strūklaka, kur labprāt atpūšas iedzīvotāji. Renovētas senās centra ēkas – viena no tām ir novada muzeja mītnes vieta, bet otrā mājvietu radis slavenais Sudraba muzejs, kur pēc sanāksmes devās izpilddirektori. Eiropas Savienības atbalsta līdzekļi Jāvuši iekonservēt senās pilsdrupas, kā arī arvien uzlabot iedzīvotāju iecienītāko vasaras

atpūtas vietu – Lielezera pludmali, kas šogad jau otro reizi saņēma Zilo karogu. Turpretim "zaļi domājošā" Katvaru internātpamatskola tikusi pie zemes (ūdens) siltuma sistēmas un renovētas ēkas. Automodelisms nav lēts sporta veids, tomēr jaunā trase audzē interesentu pulku, turklāt 2014. gadā te notika pasaules čempionāts. Novada izcilāko objektu pulkam pērn pievienojusies Galvenās bibliotēkas ēka, kuras tapšanu virsvadīja novada ilggadējais izpilddirektors **Agris Blumers**. Tā atrisi-

nājusies 20 gadus milzusi problēma, ļaujot "izkaisītās" garamantas savākt zem viena jumta.

Ainārs Liniņš konkretizēja priekšsēdētāja teikto par atbalstu iedzīvotāju iniciatīvām. Nevalstisko organizāciju un dažādu iedzīvotāju grupu atbalstam ik gadu tērē aptuveni desmit tūkstošus eiro. Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana nerit pietiekami veiksmīgi, kaut gan ir savs "novada lepnums" – Ozolaines ciems uzskatāms par "siltāko" ciemu Latvijā, jo te siltinātas visas daudzstāvu ēkas. Turpretim daudzdzīvokļu māju renovācijas un iekšpagalmu sakārtošanas atbalsta programmas līdzekļi tiek izmantoti aktīvi. Lai palīdzētu iedzīvotājiem izmantot sakārtotās ūdenssaimniecības sistēmas labumus, novadā pieejami kanalizācijas pievadu izbūves atbalsta programmas līdzekļi. Namu īpašniekiem domātais atbalsts palīdzējis sakārtot Vecpilsētas namu fasādes un tagad arī jumtus.

Daudzpusīgs ir atbalsts kultūrai un sportam – kultūras projektu konkurss, amatierkolektīvu atbalsta

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

programma, augstu sasniegumu sporta programma un sporta aktivitāšu programma; arī konkursiem par “sakoptāko sētu” un “skaistāko Ziemassvētku noformējumu”.

Prezentācijas noslēgumā Ainārs Liniņš atļāvās “pasapņot” par nākotnes objektiem – Mākslas skolas vajadzībām iegādātā nama renovāciju un peldbaseinu, ... kad pierims dažādu iepirkumu “kašķi”.

Kaut arī LPIA Limbažu sanāksmes videoieraksts bija eksperimentāls un LPS interneta vietnē nav pieejams, tomēr žurnāla slejās tikai atgādināsim galvenos tematus un runātājus, jo visi pārējie materiāli kopā ar protokolu un diskusiju izklāstu atrodami vietnē: <http://www.lps.lv/lv/pasvaldibu-darbiniekiem/lps-komiteju-dokumenti>. Ja kādam meklējumos gadās aizķeršanās, padomdevējs atrodams iepriekšējā žurnālā – “Logs” Nr. 3/4.

Apspriežam

Sanāksmes pirmais temats bija veltīts jau ne reizi vien apspriestajam un nepacietīgi gaidītajam **atbalstam lauku grants ceļu pārbūvei**. Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore **Inese Pastare-Irbe** atgādināja Lauku attīstības

programmas nosacījumus, bet Lauku atbalsta dienesta direktores vietnieks **Andris Grundulis** – atslases kritērijus.

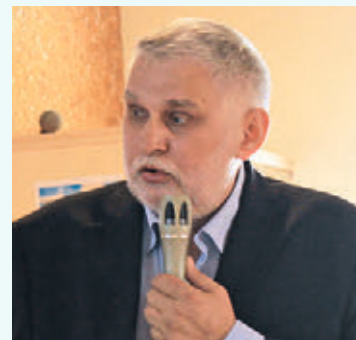

Limbažos varēja pārliecināties par to, ka izpilddirektori allaž atvērti visam jaunajam, jo negaidīti liels jautājumu birums sekoja uzņēmuma “CEMEX” betona ceļu inženieres **Leldes Dembovskas** prezentācijai par vienu no alternatīvajiem ceļu segumiem – **valčbetonu un tā priekšrocībām**

ceļu būvē. (Sikāk par valčbetonu lasiet žurnālā “Logs” Nr. 3/4, bet jautājumus, kas varētu viest skaidrību arī klātnebijušajiem kolēģiem, – minētajā interneta vietnē!)

Otrs tematiskais loks aizveda pie vēl kādas sen diskutētas problēmas – **atkritumu apsaimniekošanas**. LPS padomniece **Sniedze Sproģe** informēja par izaiņinājumiem un jaunumiem atkritumu nozarē, bet

viens no atkritumu apsaimniekošanas “dinozauriem” – ZAAO valdes priekšsēdētājs **Aivars Sirmis** dalījās pieredzē par paveikto atkritumu apsaimniekošanas jomā Vidzemes reģionā.

Iepazīstam

Sēdes “skatāmajā” izpilddirektori gana daudz jauna uzzināja ne tikai iepazīstajos objektos, bet arī brauciena laikā, dzīvē skatot to, par ko sanāksmes ievaddaļā stāstīja Ainārs Liniņš. Visilgāk uzkavēties sanāca “**Dzīvā sudraba**” muzejā, ko iepazīt palīdzēja tā izveidotājs sudrabkalis **Oļegs Auzers**.

Atraktīvais stāstnieks ne tikai izklāstīja katra sarežģītā eksponāta tapšanas vēsturi un ar to saistītos nostāstus, bet zālē nolasīja lekciju gan par sudraba veselīgo ietekmi uz cilvēka organismu, gan dāsni dalījās arī ar citiem veselīguma padomiem. Redz, ko nozīmē – izprast izpilddirektoru darba smagmi! Pirms gada muzeja pagalmā parādījies jauns eksponāts – sudraba lapiņu koks “Mīlas vārti”, kurš 6. maijā kļuva bagātāks par vēl vienu zaigojošu lapiņu – iemūžinot LPIA izpilddirektoru vizīti.

Uzņēmums **“VIRTE tehnoloģijas”** ir vēl viens latviskās varēšanas un veiksmes apliecinājums – šoreiz plastmasas metināšanas jomā. Desmit gadu ir pietiekami cienīgs pārbaudes laiks ne tikai pašu spējām, bet arī starptautiskas atpazīstamības gūšanai.

Paši sevi viņi raksturo tā: *“Diezgan jauns, ambiciozs uzņēmums ar 100% Latvijas uzņēmēju kapitāldaļām un neaizstājamu vadošo vietu Latvijas plastmasas ražojumu tirgū. Mēs metinām plastmasu. Mēs projektējam, konsultējam un iebūvējam. Mēs pildām savas saistības pret partneriem,*

darbiniekiem un, protams, klientiem. Un nepārtraukti augam.” Pērn izauguši līdz jaunam mūsdienīgam ceļam.

Liekas, ka stiprā dzimuma vairākums pie milzīgajām caurulēm ar sajūsmu būtu kavējies pat ilgāk nekā dāmas “sudraba valstībā”, diemžēl izskaidrot uzņēmuma produkcijas tapšanas sarežģīto gaitu neņemot, tāpēc minēšu dažus piemērus – kanalizācijas

septiķis, rezervuārs, tauku atdalītājs, visdažādāko kalibru caurules, revīzijas akas, pretplūdu klapes u.c. Turklāt piedāvājums domāts gan nelielai privātmājai, gan Gulivera ceļojumos aprakstītās Milžu zemes objektu vajadzībām.

Saules pielietā diena bija kā radīta **Lielezera** apmeklējumam. Peldēm gan vēl bija par vēsu, Zilais karogs mastā tika pacelts tikai 29. maijā, tomēr sakoptība un tīkami dzeltenās smiltis krastā, košā bērnu atrakciju valstība, pludmales volejbola laukumi un dabas taka ar putnu vērošanas torni bija gatavas sezonas saram. Vietējo iedzīvotāju sajūsmu par šo atpūtas vietu apliecina fakts, ka pērnruuden tieši Lielezera peldvieta saņēma “Piekrastes balvu”, triumfējot cīņā ar četriem pārējiem finālistiem (Lucavsalas, Ventspils, Dubultu un Kuldīgas peldvietām). Lielezers izpelnījās 42,6% balsojušo iedzīvotāju atzinību!

Olimpiskā centra “Limbaži” direktore **Evita Bitmane**, stāvot Lielezera krastā, galvenokārt stāstīja par **airēšanas bāzi**, kam piešķirts nacionālās sporta bāzes statuss. Maijā sākās intensīvi airētāju treniņi un dažādu mērogu sacensības līdz pat vēlām rudenim.

VASALI KUORSOVAS NŪVODĀ!

Daina Oliņa

Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācijas (LPIA) biedri 9. jūnijā apņēmīgi mēroja tālino ceļu uz Kārsavas novadu, kur notika pirmā pusgada pēdējā sanāksme pirms “suņu dienām” jūlijā.

Veiksmes cipars – 6

Kārsavas novada domes priekšsēdētāja **Ināra Silicka** emocionālajā uzrunā ieintrigēja ciemiņus savā īpašajā novadā, bet vīrišķīgi lietišķā “ievadlekcijā” plašāk to klāstīja izpilddirektors Toms Vorkalis. I. Silicka brīdināja ciemiņus vairīties no bieži sastopama pārpratuma, atgādinot, ka

Kārsava vis nav Krāslava. Viņa izteica pārliecību, ka pēc 9. jūnija atbraukušajiem būs skaidrs, kur atrodas Kārsavas novads un ar ko viņiem ir pamats lepoties.

“Kā savu dzimteni lai tēloju?

Tai augstu kalnu nav, ne strāvu platu,

Kas citas zemes sidrabjostās jož.”

Šīs Aspazijas rindas Ināra Silicka asociēja ar savu novadu Latgales un visas Latvijas pierobežā. Pat “zilo ezeru zemes” tradicionālās bagātības – ezerus te var saskaitīt uz vienas rokas pirkstiem. Bet neba dabas krāšņums ir vienīgā pašvaldību lepnuma zīme.

Daudz svarīgāki priekšsēdētājam liekas šejienes iedzīvotāji, viņu patriotiskums. Turklāt Kārsavas pusē savu latgalisko identitāti godina īpaši. Novada vadītāja vērsa ciemiņu uzmanību uz ielu norādēm, ko

daudzi jau bija pamanījuši, bet daudzi arī medijos lasījuši par šīs “uzdrīkstēšanās” sacelto ažiotažu. 2016. gada sākumā kārsavieši par vienu un to pašu veikumu – **ielu norādēm latgalešu un latviešu valodās** – tika daudzīnāti divējādi: dome saņēma gan Boņuka balvu par latgalešu valodas popularizēšanu, gan aizrādījumus no Valsts valodas centra. Tomēr sīkstie kārsavieši

savu ieceri turpinās, jo Kārsava ir vislatgaliskākā pilsēta, bet Mežvidu pagasts – pats latgaliskākais pagasts visā Latgalē, jo lielākais vairums iedzīvotāju ikdienā lieto latgalešu valodu.

“Mājas tēvs” izpilddirektors **Toms Vorkalis** ciemiņiem deva iespēju uzzināt pašu svarīgāko par novadu, jo no savas pieredzes labi zinot, ka izpilddirektoru interesē skaitļi. Gandrīz vai jāsecina, ka kārsaviešu veiksmes cipars ir... **seši**, jo tas apbrīnojami atkārtojas visos pamatrādītājos.

2009. gadā būt kopā priekos un bēdās vienotās **sešas pašvaldības** – Kārsavas pilsētas un Goliševas, Malnavas, Mežvidu, Mērdzenes un Salnavas pagasta ļaudis, pašlaik viņu kopskaits nedaudz pārsniedz **sešus tūkstošus**, no kuriem **65%** ir latvieši. **630 km²** lielā novada budžets varbūt šķiet niecīgs, salīdzinot ar citur dzirdētajiem rādītājiem – **6 miljoni eiro**. Un pat Baltijā vecākā stacijas ēka ar nosaukumu Korsovka dzelzceļa līnijā Pēterburga–Varšava atklāta **1860. gadā**.

Jauna ēra LPS un LPIA vēsturē

Tālāk neturpināšu, bet apmierināšos ar nosauktajiem skaitļiem. Gribu paziņot visiem **svarīgu un labu vēsti** – LPIA sanāksme Kārsavā (pēc eksperimenta Limbažos) **pirmoreiz pilnībā skatāma arī videoversijā**: <http://www.lps.lv/lv/profesionalas-apvienibas/izpilddirektoru-asociacija/3136-latvijas-pasvaldibu-izpilddirektoru-asociācijas-sanaksme-karsava>. Šī iespēja galvenokārt noderēs tiem, kas tā vai cita iemesla dēļ neatbrauca. Turklāt nav obligāti izsekot visam pasākumam, jo katram iespējams izvēlēties sev vajadzīgo tematu – ieraksts ir sadalīts atbilstoši sanāksmes dienaskārtības punktiem. Nestāstīšu to, par ko katrs var pārliecināties. Par ko tiešām ir vērts pārliecināties! Kārsavas mūzikas un mākslas skolas zāles attālākajās rindās sēdošie te daudzko ieraudzīs tuvplānā. Turklāt videoieraksts meklējams LPIA “ierastajās mājās” – pie **profesionālajām apvienībām**.

Tomēr ir iespējams izvēlēties arī līdz šim ierasto sanāksmju izklāsta formu – **protokolam pievienoto prezentāciju studēšanu**, turklāt divējādi – prezentācijas ievietotas nule minētajā interneta vietnē aiz videoierakstiem: <http://www.lps.lv/lv/pasvaldibu-darbiniekiem/lps-komiteju-dokumenti/>. To, kā atrast

vajadzīgo sanāksmi LPS komiteju sadaļā, skaidrojām iepriekšējā žurnālā.

Kaut gan – iespējams kāds izšķirsies par labu maksimāli pilnīgai notikuma izpētei, vienlaikus sekojot videoierakstam un atbilstošajai prezentācijai. Viss jūsu pašu ziņā. Pašvaldību savienība un tās mūsdienu tehnoloģiju iespēju “guru” – padomnieks **Guntars Krasovskis** – ir ieguldījuši līdzekļus un laiku, lai šāda iespēja pavērtos. Un, ja reiz izdevies nodrošināt absolūtu klātbūtnes efektu LPIA sēdes sarunu daļā, turpmāk “Logā” pie ziņojumu un sarunu pārstāsta vairs nekavēsimies. Atgādināsim tikai to, kas sanāksmē tika spriests un kādi runātāji bija uzaicināti.

Divi temati, atšķirīgi viedokļi

Kas gan pierobežā, kur novada robeža veido gandrīz trešdaļu no Latvijas un Krievijas valsts robežas kopgaruma, var būt svarīgāks par **drošību**? Sanāksmes tematu pirmajā blokā to analizēja no visdažādākajiem aspektiem:

- Aizgāršas robežapsardzības nodaļas pārstāvis majors **Igors Geršobeks** skaidroja Valsts robežsardzes sadarbību ar pašvaldībām;

- Zemessardzes 32. kājnieku bataljona pārstāvis **Vilnis Ludboržs** atraktīvi iepazīstināja ar Zemessardzes 25 gadu vēsturi un aktualitātēm;
- Jaunsardzes departamenta 2. nodaļas vadītājs **Juris Lelis** stāstīja par Latvijas drošības nākotnes garantu – jaunsargiem, sākot paldies pašvaldībām par finansiālo atbalstu.

Pretēji pirmajam tematam, kas visiem likās atbalsta cienīgs un neizsauca emocionālas vētras, **otrs temats** saistījās ar vienu no pašvaldību (un arī visas Latvijas) dzīves un attīstības lielākajiem “bubuļiem” – **iepirkumiem**.

- Finanšu ministrijas Juridiskā departamenta Iepirkumu politikas un valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas politikas nodaļas vecākā eksperte **Līga Neilande** iepazīstināja ar jaunākajiem Publisko iepirkumu likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 20. maijā. Iebildumi un neskaidrības, jautājumi un atbildes, ieskaitot – “kad būs nākamie grozījumi”. Un maz iepriecinošais secinājums, ka saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu, uz ko allaž mudina tiekties, ir visvieglāk apstrīdēt.
- Ar specifisku iepirkumu jomu – zaļo publisko iepirkumu un tā attīstību Latvijā – izpilddirektorus un viņiem līdzī atbraukušos iepirkumu speciālistus (lielākoties gan speciālistes!) iepazīstināja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Koordinācijas departamenta Stratēģijas un

- ilgtspējīgas attīstības nodaļas vecākā referente **Inese Pelša** un vecākais eksperts **Uģis Zanders**.
- Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) izpilddirektors **Guntis Vilnītis** informēja par pašvaldību sadarbības iespējām ar vietējiem ražotājiem, ko visi izmantotu ar prieku, ja vien nebūtu dažādu iepirkumu procedūru šķēršļu.

Iepirkumi kļuvi un vēl ilgi turpinās būt par pašvaldību ikdienas neatņemamu sastāvdaļu. LPS iepirkumu speciāliste

IZPILDDIREKTORU ASOCIĀCIJĀ

Daina Dzilna ne tikai sekoja līdzī runātāju teiktajam, bet kā īsta iepirkumu jomas profesionāle iesaistījās diskusijās. Noslēgumā viņa informēja, ka šogad pirmoreiz plānots konkurss par **Gada balvu** šajā sarežģītajā jomā vairākās nominācijās.

Fotoalbumu pārlapojot

Varbūt kādam liekas, ka tik vispusīgi "iemūžinātam" notikumam nav vērts atvēlēt vietu žurnālā. Nesakiet vis! Izbraukuma sanāksmēm ir īpaša daļa, kurā mājiņieki mazliet iepazīstina ar savu pašvaldību, tās ievēribas cienīgākajiem objektiem. Tos kā apliecinājumu katras vietas varēšanai gribam jums parādīt – galvenokārt fotoattēlos. Dienas atlikušajā cēlienā ciemiņiem bija iespēja klātienē izbaudīt mazu daļiņu Kārsavas novada, taču par to LPS interneta vietne klusē. Tikai klāt pabijušie bez grūtībām spēs iztēlēt uzburt redzētās atmiņu ainas.

Pirmā ciemošanās bija "**Latgolys šmakovkys**" dedzinātavā, kas nule tikai uzsāk jaunu piedāvājumu Kārsavas novada tūrisma kartē. Malnavas muižas pienotavas ēkā nu varēs no jauna augšāmcelt šmakovkas darināšanas tradīcijas, kas Malnavā

dzimušas jau 1827. gadā, kad grāfs Šadurskis te uzcēla pirmo brūzi. Pat tiem, kas ar stipro dziru nav "uz tu", noteikti "ies pie dūšas" iekārtotā ekspozīcija un saimnieka **Jāņa Krivteža** atraktīvā stāstnieka prasme.

Turpat netālu **Malnavas koledžā** izpilddirektoriem bija plānotas pusdienas. Taču visiem par priecīgu pārsteigumu pie muižas ārdurvīm gaidīja koledžas direktors **Juris Bozovičs**. Laikam gan citādi nevarēja būt, jo Bozoviča kungam ar pašvaldībām ir īpašas attiecības – kopš 1994. gada viņš vadīja Malnavas pagastpadomi, bet no 1997. līdz 2004. gadam arī visu

Ludzas rajona padomi. Šoreiz ilggadējais direktors īsi raksturoja Malnavas koledžu, kas šovasar svinēs savu 95 gadu jubileju un nu jau savā "paspārmē" kā filiāli paņēmusi arī kādreizējo Višķu profesionālo skolu. Skolas nosaukumi gadu ritējumā ir mainījušies, tomēr

prasmīga saimnieka vadībā tai izdevies izvairīties no mūsdienu bieda – audzēkņu skaita strauja krituma. Citas augstskolas Latvijas laukos nemaz nav, vienīgi Malnavā. Varbūt tāpēc, ka skolas saīsinājums (MK) neatšķiras no citas ievērojamas iestādes – Ministru kabineta?

Ne viens vien no atbraukušajiem viesiem atzinās, ka papildstimuls mērot tālo ceļu uz Kārsavu bija solītā iespēja pabūt vietā, kur robežojas divas kaimiņvalstis – Latvija un Krievija un kur pašlaik tiek būvēta **valsts robežas joslas infrastruktūra**. Fotoattēli daiļrunīgi parāda to, ko izpilddirektori redzēja pēc pagara gājiena cauri mežam. Vai ar to pietiks un ko jaunu izgudros allaž izdomas bagātie kontrabandisti, varam tikai minēt. Turklāt īpašā žoga būvdarbi tikko sākušies. Daudzie jautājumi, kā īsti viss notiek šeit, pierobežā, kādi ir iespējamie pārkāpumi un to sekas, mūs pavadošajiem robežsargiem droši vien likās visai bērnišķīgi. Tāpat kā kāre spert soli "viņpus kordonam" un tikt iemūžinātam kā "robežpārkāpjam"!

Noslēguma ceļojums autobusus ar ciemiņiem aizvīzināja uz Mežvidu pagastu, ko slavenu un labas pašmāju pārtikas tīkotāju iecienītu neilgā laikā padarījusi SIA "Latgales dārzenu loģistika" tomātu siltumnīca.

Tomēr sākumā stiklotā dižceltne palika iztālēm, jo mežvidieši gribēja palepties ar biomasas koģenerācijas staciju, kur ražo siltumnīcu darbībai nepieciešamu siltumu un elektrību. Tā kā Mežvidos tomātus audzēt sāk rudenī, kad mazdārziņu īpašnieki novāc ražu, skaidrs, ka energoresursu patēriņš te liels. Koģenerācijas stacijas projekts Jauj saimniekot efektīvāk.

Pircējiem sākumā likās neticami – ziemā lielveikalu stendā ieraudzīt tomātus ar "Mežvidu dārzenu loģistikas" uzlīmi. Gadiem tomēr bija ierasts, ka tomātmīļus pirmie priecēja "Mārupe", nu jau zudusī saimniecī-

ba "Rīga", klātpienācēji no Getliņiem. Vai tas var būt?! Jā, var! Apāvuši bahilas un agronoma **Jura Grudula** nobrīdināti nespert soli sāņus no galvenā celiņa, iekļuvām grandiozajā "tomātu paradīzē". Tur paši savām acīm redzējām neierasto skatu, kā garumgaru "liānu" zaros briest, sārtojas, dzeltenojas vai

oranžojas kvalitatīvā tomātu raža. Tās audzēšanai un aizsardzībai tiek lietoti tikai dabīgie augu aizsardzības līdzekļi. Tomātu ziedus apputeksne kameņi, kas siltumnīcā lidinās visu ziemu. Turklāt apgaismojums ir pietuvināts saules gaismai. Pie tradicionālās tomātu audzēšanas pieradušo ciemiņu sajūsma, pastaigājoties pa "tomātu meža" taku, bija neizstāstāma. Pat "Latvijas valsts mežu" valdes loceklis **Edvīns Zakovics** kāroja tikt iemūžināts šajā – no ikdienas ierastajā "mežā". Turklāt pavisam drīz lielveikalos varat meklēt vēl kādu "īstu mantu" – 100% dabīgu tomātu sulu trīs litru fasējumā. Nogaršojām gan tomātus, gan sulu. Bija varen garda un īsta!

Paldies par silto dāsnumu "mājasmātei" un "mājas-tēvam", kā arī visiem Kārsavas novada Jaudīm, kas ziedoja piektdienas novakari Latvijas izpilddirektoriem!

KĀ PASKAIDROŠU PAGASTVECIM, KA ZAĻAIS IEPIRKUMS IR IZDEVĪGS?

Daina Šulca,
Valsts reģionālās
attīstības aģentūras
Komunikācijas nodaļas
vadītāja

“Kā es paskaidrošu pagastvecim, ka zaļais iepirkums ir izdevīgs?” – šādu retorisku jautājumu seminārā par zaļajiem publiskajiem iepirkumiem (ZPI) uzdeva **Māris Klismets**, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) Koordinācijas departamenta direktors.

Tuvojoties Zāļu dienai un Līgovakaram, **semināru “Zaļie publiskie iepirkumi tagad un nākotnē”** organizēja Valsts reģionālās attīstības aģentūra (VRAA) sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Latvijas Dabas muzeju.

Seminārs notika 14. jūnijā un pulcēja pašvaldību darbiniekus no visas Latvijas. Uz Rīgu bija atbraukuši pārstāvji no Daugavpils, Jelgavas, Jēkabpils, Jūrmalas, Lielvārdes, Līgatnes, Viļāniem un citām pašvaldībām. Tajā piedalījās arī ministriju un valsts iestāžu pārstāvji. Konferenču zāle Latvijas Dabas muzejā bija pārpildīta, un semināru noklausījās 80 dalībnieki.

“Zaļo” preču piedāvājums Elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS)

Pašvaldības un valsts iestādes preces iegādājas EIS, ko uztur Valsts reģionālās attīstības aģentūra. Šobrīd Elektronisko iepirkumu sistēmas 22 preču katalogos var iegādāties 4460 “zaļās” preces, kas ir 7,13% no

visa piedāvātā preču klāsta. Naudas izteiksmē “zaļo” preču apgrozījums 2015. gadā bija 6,37 miljoni eiro, kas ir 9,82% no visa EIS apgrozījuma pagājušajā gadā.

VARAM sagatavotajā “Zaļo publisko iepirkumu veicināšanas plānā 2015–2017” minēts, ka 2016. gadā no visiem publiskajiem iepirkumiem zaļie iepirkumi plānoti 20% un 2017. gadā – 30%.

Kā to iespējams sasniegt, stāsta Valsts reģionālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu departamenta direktors **Oļegs Filjipovičs**: *“Pašlaik tiek strādāts pie tā, lai nodrošinātu lielāku zaļo preču un pakalpojumu īpatsvaru EIS katalogos. Ņemot vērā, ka katalogu lietošana pircējiem nav*

obligāta un vēl jo vairāk – nav obligāti jāizvēlas “zaļās” preces, vienīgais, ko var darīt, ir piedāvāt iespējas palielināt zaļo preču sarakstu, izglītot pircējus un skaidri identificēt zaļās preces – ieviešot īpašu atšķirības zīmi EIS katalogos un preču aprakstos. Šī atšķirības zīme ir nepieciešama, lai pircējiem atvieglotu “zaļo” preču atrašanu EIS katalogos. “Zaļo” preču atšķirības zīmes izstrāde jau ir sākusies. Domāju, ja uz daudzām EIS precēm paraudzītos no ilgtermiņa lietošanas viedokļa, ne tikai no iegādes cenas, saimnieciski izdevīgākas būtu preces, kas atbilst zaļā iepirkuma prasībām. Tāpēc 30 procentu īpatsvars 2017. gadā izskatās kā sasniedzams rādītājs.”

Preces mēs ne tikai nopērkam, bet arī lietojam

Zaļais dzīvesveids un zaļie publiskie iepirkumi nav modes lieta, kas nāk un iet, bet gan paliekošas vērtības, un tās ilgtermiņā pozitīvi ietekmē mūsu vidi, apkārtni un dzīvesveidu – par to, noklausoties daudzās prezentācijās zaļo iepirkumu seminārā, pārliecinājās tā dalībnieki.

VARAM Koordinācijas departamenta direktors **Māris Klismets** iepazīstināja ar ES valstu statistiku: *“Eiropā zaļā publiskā iepirkuma līdervalstis ir Nīderlande, Dānija, Zviedrija un Lielbritānija, kur zaļie iepirkumi ir no 50 līdz 60 procentiem. Lai mēs sasniegtu šo valstu līmeni, ir izstrādāts un tiek realizēts ZPI veicināšanas plāns līdz 2017. gadam.”*

Pamatojot zaļo preču filozofiju un priekšrocības, M.

Klismets analizēja pilnu produkta dzīves ciklu, kas ietver preces ražošanu, lietošanu, aprites izmaksas, nodošanu atkritumos un otrreizējo pārstrādi. Sumējot visu ciklu posmus un to ietekmi uz vidi, kopējās izmaksas zaļajām precēm ir mazākas nekā standarta produktiem. Turklāt, kā atzīmēja Māris Klismets: *“Mēs precī ne tikai nopērkam, bet arī lietojam.”*

Šogad plānots apstiprināt Ministru kabineta noteikumus “Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un tā piemērošanas kārtība”. Paredzēts noteikt septiņas preču un pakalpojumu grupas, kurām obligāti piemērojams ZPI: biroja papīrs un biroja tehnika, dator tehnika, pārtikas un ēdināšanas pakalpojumi, tīrīšanas līdzekļi un pakalpojumi, iekšstelpu apgaismojums, ielu apgaismojums un satiksmes signāli.

Par šiem un citiem “zaļajiem” produktiem un pakalpojumiem semināra otrajā daļā stāstīja EIS zaļo preču piegādātāji un vides eksperti.

Zaļā publiskā iepirkuma pievienotā vērtība

Zaļo publisko iepirkumu ideja visā pasaulē kļūst arvien populārāka. Eiropas Savienības stratēģijā “Eiropa 2020” uzsvērts, ka ZPI ir viens no līdzekļiem gudrai un ilgtspējīgai izaugsmei. Ražojot un pērkot “zaļās” preces, tirgus dalībnieki saudzē un rūpējas par vidi, ir ekoloģiski atbildīgi pret dabu un sabiedrību kopumā. Protams, tā ir sociālās atbildības ABC, un tās mērķis – iemiesoties reālajā dzīvē.

Viens no priekšnosacījumiem, lai piegādātājs spētu nodrošināt “zaļās” preces un pakalpojumus, ir paša piegādātāja sakārtotība un atbildīga attieksme pret klientiem, apkārtējo vidi un sabiedrību. To savās prezentācijās uzsvēra gan biroja papīra un ekoloģisko tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu, gan IT produktu piegādātāji.

SIA “Datakom” jurists **Gints Poris** atzīmēja: *“Zaļais iepirkums pēc savas būtības ir ilgtspējīgs iepirkums. Lai to sekmīgi realizētu, pasūtītājam ir jāņem vērā visi trīs IT preces dzīves cikla pamatposmi: ražošana (kā ir ražota šī prece un kādas sastāvdaļas izmantotas), lietošana (cik ilgi un efektīvi tā kalpos, cik ērta būs lietošanā un vai tā būs droša) un utilizācija (cik viegli būs to likvidēt*

un pārstrādāt). Izvērtējot iespējas, ir ļoti būtiski neizlaist šo lietošanas posmu, jo vai par zaļu varēs uzskatīt arī tādu preci, kas ražota no salīdzinoši ekoloģiskiem materiāliem un vēlāk ir viegli pārstrādājama, taču tā ievērojamu laiku pavadīs remontos?”

Kaut gan sabiedrībā pastāv viedoklis, ka zaļais iepirkums vienmēr ir un būs dārgāks, visi semināra runātāji apliecināja pretējo. Pat ja iegādes cena sākumā būs augstāka nekā citām precēm, tad, saskaitot kopā visas lietošanas, uzturēšanas un citas izmaksas, par “zaļo” produktu galarezultātā būs jāsamaksā mazāk. Jautājums ir mūsu domāšanas un ieradumu maiņā. Reālāku un taustāmāku jēgu “zaļo” preču ražošanā un iegādē iegūst tādi jēdzieni kā korporatīvā un sociālā atbildība.

VRAA Elektronisko iepirkumu departamenta direktors Oļegs Filipovičs, runājot par “zaļajām” precēm, pieminēja kādu senu atziņu: *“Mēs neesam mantojuši zemi no mūsu senčiem, mēs to esam aizņēmušies no saviem bērniem.”* Šī Kanādas indiāņu atziņa lieliski raksturo pašreizējai paaudzei izvirzīto uzdevumu, proti, mainīt mūsu dzīvesveidu un noteikt jaunas iespējas efektīvai, sociāli taisnīgai un ekoloģiski ilgtspējīgai ekonomikas attīstībai, kas nodrošinātu bagātību taisnīgu sadali un pienācīgus dzīves apstākļus visiem iedzīvotājiem.

Valsts pārvaldes institūcijas, kuras visvairāk 2015. gadā rīkojušas iepirkumus ar iekļautām vides prasībām (pēc iepirkumu skaita)

Valsts institūcijas nosaukums	Iepirkumu skaits
AS “Latvijas valsts meži”	57
LR Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde	11
Nodrošinājuma valsts aģentūra	11
Valsts ieņēmumu dienests	10
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	7

(No Māra Klismeta prezentācijas)

Pašvaldību iestādes, kuras visvairāk 2015. gadā rīkojušas iepirkumus ar iekļautām vides prasībām (pēc iepirkumu skaita)

Uzvarējušās pašvaldības iestādes nosaukums	Iepirkumu skaits
Ludzas novada pašvaldība	21

IEPIRKUMI

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments	15
Daugavpils pilsētas dome	13
Jūrmalas pilsētas dome	13
Jelgavas pilsētas dome	11

(No Māra Klismeta prezentācijas)

“TOP 10” uzņēmumi, kuri uzvarējuši finansiāli lielākos iepirkumos (pēc ZPI principiem)

Uzvarējušā uzņēmuma nosaukums/gads	Piedāvātā līgumcena, bez PVN
2015. gads	EUR
Piegādātāju apvienība AS “Ceļu pārvalde”, SIA “Pilsētas EKO serviss”, SIA “Rīgas tilti”	81 588 099,96
Piegādātāju apvienība AS “Ceļu pārvalde”, SIA “Rīgas tilti”, SIA “Roadeks”	42 540 635,93
SIA “Arčers”	9 270 017,07
SIA “Aleks un V”	7 293 000
SIA “Vides pakalpojumu grupa”	3 924 335,60
SIA “Liktenis”	3 500 000
SIA “SEB Līzings”	3 050 733
SIA “SEB Līzings”	2 631 795,50
CBF SIA “Binders”	2 461 727,07
CBF SIA “Binders”	2 153 201

(No Māra Klismeta prezentācijas)

(No zaļo iepirkumu ekspertes Dr. sc. ing. Janas Simanovskas prezentācijas)

Produkta dzīves cikla izmaksas

(No zaļo iepirkumu ekspertes Dr.sc.ing. Janas Simanovskas prezentācijas)

Dažas atziņas

VRAA elektronisko iepirkumu departamenta direktors **Oļegs Filipovičs**: “Zaļo iepirkumu procesā mums jāsaprot, ka mēs nevaram iet pret dabu, mums tā ir jāpieņem un jāakceptē. Zaļais iepirkums īstenībā ir videi saudzējošu kritēriju ievērošana, kas arvien biežāk tiek piemērota EIS precēm un pakalpojumiem.”

VARAM Koordinācijas departamenta direktors **Māris Klismets**: “Svarīgi, ka rādām Latvijas labos piemērus. Mūsu izaicinājums ir zināšanas par zaļo publisko iepirkumu, attieksme, ieradumu un domāšanas maiņa.”

SIA “Datakom” jurists **Gints Poris**: “Mūsu pieredze liecina, ka ir ļoti būtiski izvēlēties preces no pārbaudītiem ražotājiem, kuriem rūp sava reputācija un kuru preču atbilstību starptautiski atzītiem standartiem ir pārbaudījušas neatkarīgas sertifikācijas institūcijas.”

AS “Spodriba” pārstāve **Agnese Breidaka**: “Ar savu zaļo domāšanu pievēršam sabiedrības uzmanību ekoloģiskam dzīvesveidam. Ticam, ka mūsu spēkos ir mainīt sabiedrības domāšanas paradumus.”

Foto: Kristaps Prēdelis (VRAA)

AS "FERRUS" PIEGĀDĀ CELMU FRĒZES LATVIJAS PAŠVALDĪBĀM

LASKI celmu frēze F500 H

Šogad AS "FERRUS" veikusi celmu frēžu piegādi vairākiem Latvijas pašvaldību uzņēmumiem, kas šobrīd strādā tieši ar AS "FERRUS" piegādātajām LASKI celmu frēzēm.

"Celmu frēzēšana notiek Daugavpils pilsētas robežās. Ar pilsētas labiekārtošanu nodarbojamies jau vairākus gadus, un celmu frēzēšanas darbs katru gadu ir apjomīgs. Sezonas laikā tiek nofrēzēti ap 500 celmiem," stāsta SIA "Labiekārtošana - D" Transporta iecirkņa vadītājs Renāts Jočis. *"Iepriekš strādājām ar citu celmu frēzi, tāpēc šobrīd varam salīdzināt un izcelt LASKI F500 H/27 celmu frēzes pozitīvās īpašības un ieguvumus.*

LASKI F500 H/27 celmu frēzes pozitīvās īpašības un ieguvumi:

- darbu iespējams paveikt ātrāk;
- jaudīgs 2 cilindru dzinējs (18.6 kW), kas ievērojami paaugstina darba produktivitāti, nezaudējot kvalitāti;
- ērta pielietošana un vadāmība;
- nav jāiegulda fizisks roku darbs, jo darbu vada no automatizēta vadības paneļa;
- iekārta izstrādāta operatoram ergonomiska un viegli saprotama;
- no drošības viedokļa liels pluss ir tas, ka iekārta aprīkota ar elektromagnētisko sajūgu, kas nodrošina rotora ieslēgšanu tikai darba vietā, kā arī iekārta aprīkota ar stikla aizsargu pie vadības paneļa un operatora kāju aizsargaizslietņa gumiju.

Pateicoties hidrauliskai gaitas piedziņai, stūrējošai aizmugures asij un priekšējam bloķējošajam velkošajam tiltam ar dubultiem riteņiem, ar iekārtu ir viegli piekļūt darba vietai un pārvietoties. Iekārtai ir laba caurgājāmība un stabilitāte. Naži ir nodilumizturīgi un nav jāasina, jo tie ražoti no cieta materiāla – cietsakausējuma pabedītasmeņi," ieguvumus apkopo R. Jočis.

Pozitīva pieredze ar LASKI celmu frēzēm ir arī uzņēmumam no Vidzemes puses – SIA "Smiltenes NKUP".

"Uzņēmums labiekārtošanas un komunālos pakalpojumus sniedz pašvaldības vajadzībām un privātajā sektorā Smiltenes novada teritorijā, kas ir plašs un paugurains. Pirms celmu frēzes LASKI F450/25H iegādes celmu frēzēšanu veicām, piesaistot citus uzņēmumus, taču, balstoties uz vairākiem argumentiem, nolēmām to darīt paši," atklāj "Smiltenes NKUP" valdes loceklis Aigars Vīvuliņš.

Smilteniešu argumenti par labu šādai izvēlei un celmu frēzēšanas pakalpojumu veikšanai saviem spēkiem:

- var precīzi plānot savu darba laiku;
- var plānot pasūtījumu izpildi;
- ietaupa uzņēmuma līdzekļus;
- tā kā celmu frēzēšanai nav nelabvēlīgu laika apstākļu, tā ir kā laba alternatīva citiem darbiem, kurus ietekmē slikti laikapstākļi, piemēram, pļaušanai;
- no tā izriet, ka darbinieki tiek pastāvīgi nodarbināti, neveidojas dīkstāves;
- tā ir lieliska iespēja uzņēmumam paaugstināt ieņēmumus.

Turpina A. Vīvuliņš: *"Pie tehnikas piegādes tika veikta profesionāla darbinieku apmācība un augsta līmeņa ievadinstruktāža. Mūsu uzņēmuma cilvēkiem bija iespēja veikt pirmos izmēģinājumus kopā ar AS "FERRUS" zinošo pārstāvi."*

Sadarbību ar AS "FERRUS" smiltenieši vērtē kā veiksmīgu. "Smiltenes NKUP" atzīst, ka ir apmierināti ar iegādāto tehniku, ar rezerves daļu pieejamību un ar sniegto servisa tehnisko atbalstu. Serviss tiek veikts augstā līmenī, un "FERRUS" speciālisti darbu padara kvalitatīvi.

"Pie iepirkuma AS "FERRUS" finanšu piedāvājums bija visdraudzīgākais, un varam apgalvot, ka tehnikas kvalitāte pārspēj piedāvāto cenu. Par turpmāko sadarbību ar AS "FERRUS" nešaubāties!" ir pārliecināts SIA "Smiltenes NKUP" valdes loceklis Aigars Vīvuliņš.

www.ferrus.lv

Daina Oliņa

2016. gadā žurnālā apceļojam Latviju mazliet neparastā “vīzē” – iepazīstot plānošanas reģionu darbu. Gada un piecu izbraukumu viducī devāmies izzināt Zemgales plānošanas reģiona (ZPR) veikumu. Kas viņiem kopējs un kas atšķirīgs no citu reģionu kolēģiem, kuri ir veiksmes stāsti, bet kas darbā sagādā rūgtuma brīžus? Zemgalei Latvijas senvēsturē bijusi īpaša loma – varonības pilnas lappuses, cīnoties par savu brīvību, ierakstījuši zemgaliešu senie senči. Varens un spēcīgs ir Zemgales ģerbonī “iekodētais” simbols – alnis. Kā mūsdienā zemgalieši un reģiona “virssirdīgi” Zemgales plānošanas reģionā spēj šā senā novada vareņību iedzīvināt 22 novados vārda jaunlaiku izpratnē? To vispirms skaidrojām Jelgavā, kur pasta ēkas otrajā stāvā atrodas ZPR administrācija un rit ikdienas darbs, bet 21. jūnijā braucām uz Viesīti, kur šoreiz notika Zemgales reģiona Attīstības padomes tradicionālā ikmēneša sēde.

ZPR izpilddirektors **Valdis Veips**: – Gatavojoties sarunai, domājām par to, kas ir mūsu reģionam atšķirīgais un raksturīgais. Galvenokārt tās ir **mūsu reģiona Attīstības padomes – 22 pašvaldību vadītāju – sēdes katra mēneša trešajā otrdienā** – nevis kabinetā sēžot, bet kādā no pašvaldībām.

Administrācijas vadītāja **Santa Ozola**: – Īstenībā tradīcijai ir senākas saknes nekā 2009. gada novadu reformas laiks. Jau 1999. gadā Zemgalē dzima ideja, ka nepieciešams reģionāls veidojums, kas nodarbojas ar attīstības plānošanu. Kopā sanāca Bauskas, Dobeles un Jelgavas ra-

DZĪVE “ALŅA ZĪMĒ”

jonu pašvaldības un arī trīs pilsētas – šo rajonu centri, kas izveidoja Zemgales attīstības aģentūru. Laikam ritot, pievienojās Aizkraukles rajons un pilsēta, kā arī Jēkabpīlieši. Ap 2000. gadu Latvijā parādījās *Phare* programma, kurā viena no prasībām bija reģionālie attīstības plāni. *Phare* startējām veiksmīgi (mēs un Latgale, kas reģionālo aģentūru izveidoja vēl pirms mums), tas mums palīdzēja jūtami kāpināt savu IKP. 2006. gadā, kad Latvijā veidojās plānošanas reģioni, mūsu aģentūra veiksmīgi integrējās jaunajā institūcijā.

Ikmēneša tikšanās ir tik ierastas, ka, pietiek mums tikai nedaudz aizkavēties ar kārtējās tikšanās izziņošanu, lai atskanētu kāds telefona zvans: vai tad būs un kur tad būs?

V. Veips: – Attīstības padomes sēdēs politiķi neaprobežojas tikai ar sarunām par aktuālo. Ne mazāk svarīga ir katras pašvaldības iepazīšana – kas mainījies divu gadu laikā kopš iepriekšējās vizītes. Cik sakārtotas ir daudzas vietas, īpaši šo izaugsmi var novērtēt tāpēc, ka ciemošanās katrā no 22 pašvaldībām iznāk reizi divos gados.

Vēl kāda mūsu plānošanas reģiona darbības īpatnība ir tā, ka **Attīstības padomes vadītāju ievēl uz vienu gadu**. Citos reģionos – uz sasaukuma laiku.

S. Ozola: – Starp citu, mūsu plānošanas reģiona pirm-sākumos maiņa notika vēl biežāk – reizi pusgadā. Piecos gados visi tika pie vadīšanas. Drīz sapratām, ka pusgads ir pārāk īss laiks. Kamēr jaunievēlētais vadītājs iedziļinājās pienākumos, jau kārta nākamajam. 2009. gadā, kad pēc reformas pašvaldību skaits pieauga līdz 22, pārgājām uz gada termiņu.

V. Veips: – Strādājot tomēr esam nonākuši pie secinājuma, ka pēc nākamajām pašvaldību vēlēšanām būtu lietderīgi pārņemt citu kolēģu pieredzi, vienam politiķim uzticot reģiona vadību uz visu sasaukuma periodu. Tas nav mazsvarīgi, sevišķi jau dodoties vizītēs uz Saeimu un ministrijām, lai nemitīgi nezibētu atkal jaunas sejas. Arī mums būtu vieglāk strādāt. Līdz šim gan esam turējušies pie kāda nerakstīta principa. Tā kā reģionā ir nosacīti Jelgavas gals un Jēkabpils gals, tad vienā “valdīšanas” gadā priekšsēdētājam un vietniekam katram jāpārstāv savs reģiona “gals”. Pašreiz Attīstības padomi vada Jelgavas mērs Andris Rāviņš, bet viņa vietnieks ir Leons Līdums no Aizkraukles novada. Mēs šo priekšlikumu virzīsim, taču galavārds piederēs politiķiem.

Attīstības nodaļas vadītāja **Dace Vilmane**: – Iepriekšminētās ir politiķu tikšanās. Speciālistiem ir pašiem

savas. Tās aizsākās laikā, kad izstrādājām *Phare* nepieciešamo attīstības stratēģiju. Sākumā pulcējās galvenokārt attīstības plānotāji, kas izstrādāja šos dokumentus, tagad līdzīgi kopā sanāk vairākas darba grupas – izglītības, kultūras, uzņēmējdarbības, enerģētikas, tūrisma, sociālo jautājumu un plānotāju

darba grupa. Darba grupas rodas atkarībā no aktivitātēm, kuras izvirzās priekšplānā konkrētajā brīdī. Tā, piemēram, pati jaunākā ir enerģētikas darba grupa, kas tapa nesen, jo reģions vada divus projektus šajā nozarē. Tajos iesaistītas daudzas ZPR pašvaldības. Katra pašvaldība deleģē savu speciālistu, bet mūsu plānošanas reģiona atbildīgais darbinieks šo grupu vada un koordinē. Tiekoties visus darba grupas locekļus informē par aktualitātēm, apspriež projektu iespējas un sadala uzdevumus.

Domājam, ka arī šī darbības forma ir ļoti veiksmīga, jo plānošanas reģiona sfēras pārzinātājs tiekas un iepazīst visu pašvaldību speciālistus, ar kuriem sadarbojas. Reizēm tiek uzaicināti arī ministriju pārstāvji, ja nepieciešams papildatbalsts, risinot kādas pašvaldības problēmu. Darba grupu sanāksmēs iespējams veidot vienotu viedokli par savu problēmu loku. Lai nebūtu tā, ka katrs kaut ko saklausa, uzzina no kāda cita, katrs izdomā citādāk. Protams, ka pašvaldību vēlmes ir atšķirīgas, tomēr cenšamies tās iespēju robežās satuvināt. Turklāt darba grupas risina visdažādākos jautājumus, arī tīri praktiskus. Uzņēmējdarbības darba grupa, piemēram, nodrošināja Zemgales pašvaldību dalību izstādē "Riga Food", tūrisma darba grupa organizēja pašvaldības izstādei "Balttur".

V. Veips: – Gribu uzsvērt, ka Zemgales plānošanas reģions ļoti atbalsta un sekmē pašvaldību dalību izstādēs, kur tās var sevi parādīt. Ne tikai jau minētajās. Katru gadu notiek **Zemgales reģiona skolēnu zinātniskās pētniecības darbu konferences**, šogad tā bija jau septītā. Darbus vērtē Lauksaimniecības universitātes mācību spēki, mēs – koordinējam. Par mūsu veikuma kvalitāti acīmredzot liecina tas, ka bijušā Tukuma rajona četri novadi iesaistās mūsu reģiona konferencē. Jau otro gadu veiksmīgākos "zinātniekus" apbalvojam ar naudas balvām. Labākos virzām uz valsts konferenci. Vislabāko pētījumu autori saņem sertifikātus iestājam LLU bez konkursa. Protams, ne visi vēlas studēt Jelgavā, taču iespēja ir.

D. Vilmane: – 2007.–2013. gada plānošanas periodā īstenojām 53 projektus, piesaistot 14,8 miljonus eiro. Projekti mums palīdz īstenot reģiona attīstību un tos plānošanas dokumentus, kurus paši esam radījuši. Atbalsts ir ārvalstu investīcijas.

Santa Ozola gaitenī apstājas pie grandioza plakāta, kurā satilpināti visi ZPR projekti, lai katra pašvaldība var novērtēt savus ieguvumus un pārliecināties, ka aizmirsta nav neviena. Ja vēl blakus tabulām atrastos lupa... Tas vis nav pārmetums, bet apliecinājums ražīgajam veikumam.

V. Veips: – Nav īsti korekti vienlaikus skandināt par Latvijas **vienmērīgu attīstību**, bet piedāvāt atšķirīgus spēles noteikumus un naudas līdzekļus. Mūsu reģionā deviņas no 22 pašvaldībām atrodas Lietuvas pierobežā, arī tām neklājas viegli. Protams, reģiona pamatdarbībai atvēlētais 151 tūkstotis eiro gadā ir tikai neliels pamats darbībai. Jaunus uzdevumus VARAM uzdod aktīvi, un mēs tos arī veicam pat bez finansiālā seguma, tomēr nevar pieprasīt vienas vai divu dienu laikā atsūtīt kādus datus. Mūsu Jaudim katrai dienai ir savi plāni un noslodze, neviens nevar visu pamest un steidzami vākt datus no 22 pašvaldībām.

D. Vilmane: – Kā reģions, kurā daudz pierobežas pašvaldību, aktīvi darbojamies Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmā. Saņēmām arī apbalvojumus par iepriekšējā plānošanas perioda projektiem

– ne tikai par lielāko projektu skaitu, bet arī lielāko projektā iesaistīto partneru skaitu.

Pašreizējā plānošanas periodā esam jaunā teritorija Latvijas, Baltkrievijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmā, arī Latvijas un Krievijas programmā. Mūsu reģiona pašvaldībām pavērsies jaunas iespējas. Cenšamies izmantot katras piedāvātās programmas iespējas, pielāgojot tās sava reģiona vajadzībām un rīcības plānam. Pašlaik gatavojam projektus Latvijas un

Lietuvas programmai, plānojam iesniegt vismaz piecus projektus izglītībā, uzņēmējdarbībā, tūrismā un vides jomā. Lielākoties tie ir mūsu pašvaldības interesējošie projekti, tomēr ir arī tādi, kas skar visa reģiona intereses, piemēram, drošība teritorijā gar robežu un uzņēmējdarbības attīstība reģionā, lai stiprinātu jauno uzņēmējdarbības centru.

Pašvaldību aktivitāte, protams, nav vienāda, un tas ietekmē arī panākumus. Daudz ko nosaka speciālistu ieinteresētība. Citam nākas zvanīt, atgādināt, pārjautāt, vai tiešām vēlaties startēt. Uzskatu, ka iespējas visiem ir līdzīgas. Protams, nozīme ir projektu kritērijiem, ne visi atbilst visām pašvaldībām.

V. Veips: – Domāju, ka mūsu pašvaldībām nav krasu atšķirību attīstības līmeņa ziņā. Protams, pilsētas ir pilsētas. Divas lielās pilsētas – Jelgava un Jēkabpils, trīs attīstības centri – Dobeles, Bauska un Aizkraukle varbūt atšķiras iespēju ziņā, taču citas novadu pašvaldības ir līdzīgas. Atšķirība drīzāk ir teritorijas ziņā.

D. Vilmane: – Viss nozīmīgais nebūt nav saistīts tikai ar “dižajiem”. Amatniecības centri ir gan Jēkabpils novada Zasā, gan Dobelē. It kā atšķirīgi mērogi, taču pamatideja ir viena.

Zemgales uzņēmēju atbalsta centra vadītāja **Mairita Pauliņa:** – Uzņēmējdarbības darba grupa atšķirībā no

citiem reģioniem mums ir jau kopš 2007. gada. Reģionam bija uzņēmējdarbības speciālists, bet jautājumus par ES fondu ieviešanu un projektu rakstīšanu jau no 2006. gada koordinēja Zemgales reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs.

2015. gadā Informācijas centrs pildīja gan informācijas, gan uzņēmējdarbības koordinēšanas funkcijas. Šogad reģioniem tika atņemta struktūrfondu informācijas atbalsta funkcija, uz tā bāzes izveidojās Uzņēmējdarbības atbalsta centrs.

Diemžēl nevaru apgalvot, ka jaunā kārtība informācijas ieguvē būtu līdzvērtīga iepriekšējos gados ierastajai. Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA) gatavo informāciju tikai par Eiropas Sociālo fondu, ERAF un Kohēzijas fondu. Struktūrfondu informācijas

centra darbība bija daudz plašāka – viņi piedāvāja informāciju par visiem fondiem, par valsts budžeta un privāto investīciju iespējām. Turklāt visi reģioni kopā uzturēja interneta mājaslapu www.esfinanses.lv, kur informācija bija apkopota vienuviet. Tā nodereja gan uzņēmējiem, gan pašiem konsultantiem, arī nevalstiskajām organizācijām. Projektu klienta vietā nerakstījām, taču ieteicām viņam piemērotāko risinājumu vai risinājumus konkrētās ieceres finansiālajam atbalstam. Protams, arī tagad informāciju var sameklēt CFLA, Lauku tīklā par lauku fondiem un vēl citur, bet tas nozīmē, ka cilvēkam jābūt zinošam un jāizpēta tie visi.

Uzņēmējdarbības centra mērķauditorija paliek uzņēmēji un uzņēmējdarbības speciālisti pašvaldībās; mēs pārzinām uzņēmējdarbību pašvaldībās un reģionā kopumā. Protams, pie mums vērsas arī nevalstisko organizāciju pārstāvji. Tas liecina, ka ES struktūrfondu informācijas centra deviņu gadu darbs ir novērtēts pozitīvi, cilvēki vēlas turpināt sadarbību. Galvenokārt sniedzam konsultācijas par fondiem un programmām, seminārus organizējam vairs ne tik lielā apjomā kā iepriekš, tomēr to turpinām. **Joprojām** (cik zinu, esam vienīgais reģions, jo pārējiem ir tikai sadaļa reģiona mājaslapā) **uzturam arī mājaslapu www.zuc.zemgale.lv**, kur iespējams iegūt vienotu informāciju par semināriem un fondu konkursiem. Apkopojam informāciju par uzņēmējdarbības aktualitātēm valstī un uzņēmējdarbības labās prakses piemēriem reģionā. Katru nedēļu jaunāko informāciju no mājaslapas saņem arī vairāk nekā 1600 klientu, kas parakstījušies uz mūsu jaunumiem.

Esam grafiski un pārskatāmi attēlojuši svarīgāko informāciju, piemēram, par to, kādās iestādēs jāvērsas, lai dibinātu uzņēmumu, lai saņemtu finansējumu, par eksporta jautājumiem. Ikdienas klienti mums ir mazie uzņēmēji vai tie, kas vēlas uzsākt savu biznesu. Lielaļiem uzņēmējiem finansiālās iespējas ļauj izvēlēties citus ceļus un risinājumus.

Tomēr gribu uzsvērt vēl kādas būtiskas izmaiņas finanšu pieejamībā. Iepriekš bija daudz grantu, kas palīdzēja jaunajam uzņēmējam startēt konkursos, lai uzsāktu darbu. Pašlaik darbojas finanšu instrumentu sistēma, tos pārvalda ALTUM. Uzskatu, ka viņi aktīvi sadarbojas ar reģioniem un pašvaldībām, lai popularizētu savu piedāvājumu, taču Ekonomikas ministrijas pārziņā esošo grantu būs mazāk. Iepriekš teiktais parāda, ka jaunā situācija maina arī mūsu uzdevumus.

Kolēģes jau minēja par darbu ar pašvaldību speciālistiem un reģiona koordinējošo lomu. Pērnā gada nogalē pirms tikšanās ar VARAM veicām Zemgales reģiona pašvaldībās nelielu aptauju, lai noskaidrotu viņu veikumu uzņēmējdarbības jomā. Aptauja apstiprināja reģiona nozīmi un lomu, piemēram, jau minēto lielo izstāžu organizēšanā, grants ceļu programmas sagatavošanā un citur. Protams, arī katra pašvaldība

daudz darījusi, īpaši ar mājražotājiem un amatniekiem, popularizējot mazos uzņēmējus.

V. Veips: – Pagājušajā gadā izstādē “Riga Food” no Zemgales piedalījās 60 mazo uzņēmēju un mājražotāju – visvairāk no visiem reģioniem! Izstādē “Balttur” mums bija seši “puduri”. Līdzīgi kā skolēnu zinātnes darbu konkursos mums piepulcējas bijušā Tukuma rajona novadi, “Balttur” Sēlijas “pudurim” pievienojās Ilūkstes novads.

M. Pauliņa: – Uzņēmējdarbības centrs organizē pieredzes apmaiņas braucienus. Tos uzsākām pirms diviem gadiem. Vedām vidusskolēnus uz Lauksaimniecības universitāti, popularizējot augstskolu un reizē uzskatāmi parādot struktūrfondu ieguldījumu izglītībā un zinātnē. Trijos braucienos piedalījās interesentu grupas no Auces, Bēnes un Dobeles, Salas un Jēkabpils, Bauskas, Rundāles un Iecavas. 2015. gadā – arī lai parādītu struktūrfondu ieguldījumu – pašvaldību uzņēmējdarbības, tūrisma un kultūras speciālistus un attīstības plānotājus vedām uz Daugavpili. Tikāmies ar pilsētas vadību, apskatījām Rotko centru, jo bijušais Daugavpils cietoksnis atdzimis tieši ar Eiropas naudas atbalstu. Rēzeknē apskatījām “Goru” un “Zeimuļu”. Visi šie vērienīgie objekti uzskatāmi pierāda, cik svarīgi ir nebaidīties no lieliem mērķiem, bet meklēt tam visam finansējumu. Sociālo dienestu darbiniekus vedām uz Liepāju, kur sociālā darba kvalitāti augstu novērtējusi Valsts kontrole, turklāt pilsētā aktīvi darbojas Neredzīgo biedrība, kas risina vides pielāgošanas problēmu neredzīgo vajadzībām. Nesen uzņēmējdarbības speciālistus aizvedām uz Madonas novadu, lai parādītu, kā viņi strādā ar uzņēmējiem, kādus konkursus rīko.

Pašvaldību speciālistu vērtējums šiem braucieniem vienmēr ir pozitīvs, jo tā ir ne tikai iespēja apskatīt konkrēto novadu, objektus, bet arī laba iespēja tikties ar kolēģiem, apmainīties kontaktiem. Braucienos veidojas ciešāka sadarbība ar pašvaldību uzņēmējdarbības speciālistiem, jo mums svarīgi pārzināt “spēles laukumu” un cilvēkus, kas tajā darbojas.

Par Uzņēmējdarbības centra mājaslapu jau stāstīju. Vēl **vienīgie no reģioniem** mēs varam lepoties ar ZPR mājaslapā atrodamo **Zemgales reģiona interaktīvo karti** (vēsturiski tas bija geoportāls), kurā ir vairāki slāņi. Kartē trīs slāņi attiecas uz uzņēmējdarbību: pirmajā uz kartes parādām esošos uzņēmumus; otrs ir atbalsta institūciju slānis. Trešais slānis – industriālās teritorijas (aicinām pašvaldības iesūtīt par tām informāciju, lai jaunie uzņēmēji var noskaidrot, kur pieejamas telpas, zeme un cits nepieciešamais). Pagaidām informācija ietver pašvaldību īpašumus, tomēr vēlamies te apkopot arī privāto piedāvājumu. Katrs atbildam par savu kartes sadaļu, taču ir speciālists, kurš koordinē mūsu darbu, lai kartē “nesaliktu muļķības”. Šī karte ir pieejama bez maksas ikvienam, tās izveidošana gan, protams, prasa līdzekļus.

Nav jau tā, ka visu darām pirmie un vienīgie, daudz ko mācāmies un pārņemam arī no kolēģiem citos reģionos. 2005. gadā VARAM pilotprojekts par uzņēmējdarbības centra izveidi Latgales reģionā izrādījās ļoti veiksmīgs, turklāt tam jau ir daudzu gadu pieredze, tāpēc cenšamies aizgūt no tā labāko, mums noderīgo.

Sabiedriskā transporta un autoceļu attīstības nodaļas vadītāja **Alda Ērmāne:** – Mūsu reģions no citiem atšķi-

ras jau ar **nodaļas nosaukumu, kas ietver gan transportu, gan autoceļus**. Tā nav nejausība, uzskatām, ka šie jautājumi risināmi tikai kopā.

Ar valsts galvenajiem un reģionālās nozīmes ceļiem problēmu salīdzinoši mazāk, kaut arī ir. Taču vietējie ceļi ieilgušā līdzekļu trūkuma dēļ dažviet ir katastrofālā stāvoklī. Pamatā jau ar to nodarbojas pašvaldības un “Latvijas Valsts ceļi”, tomēr arī mēs analizējam un apkopojam autoceļu faktisko stāvokli. Esam pārskatījuši visu valsts autoceļu sakārtošanas programmu 2014.–2020. gadam, pagājušā gada oktobrī sagatavojām lēmuma projektu, kurā izvirzījām prioritāro autoceļu sarakstu reģiona skatījumā, lūdzot ņemt vērā arī tos autoceļus, kas nav iekļauti programmā, bet reģionam ir nozīmīgi. 26. aprīlī Rīgā notika mūsu Attīstības padomes sēde, kurā pēc viņu pašu iniciatīvas piedalījās “Latvijas Valsts ceļu” pārstāvji. Gandarīti secinājām, ka **prioritātēs ir tikuši iekļauti daži mūsu reģiona kritiskākie ceļa posmi**. Lai precīzāk izprastu vietējās vajadzības, sadarbojamies ar pašvaldībām un veidojam prioritāri remontējamo autoceļu sarakstu. Esam priecīgi, ka Latvijas un Lietuvas sadarbības programmā ir iekļauti ceļi Bauska–Bērzi–Ādžūni–Lietuvas robeža un Nereta–Sleķi.

Neliekuļošu – ziņu par **sabiedriskā transporta organizēšanas funkcijas atņemšanu reģioniem** uzņēmu ar dalītām jūtām: no vienas puses, bijām iestrādājušies un ieguldījuši lielu darbu, zinājām reģiona iedzīvotāju intereses, bet, no otras puses, varbūt ir lietderīgi paskatīties plašāk un analizēt sabiedrisko transportu kopumā – no vienotas maršrutu tīklu puses. Šo lēmumu nevērtēju kā Jaunprātību, jo, finansējumam esot vienās rokās, vieglāk to apsaimniekot, sadalīt un pārdaļīt. Atceros, ka brīdī, kad radās reģioni, Autotransporta direkcijas speciālisti uzsvēra, ka daudz vieglāk ir

strādāt ar pieciem reģioniem nekā 26 rajoniem. Tolaik tieši mums nācās pārņemt visu bijušo rajonu transporta problēmu kopumu. Tagad acīmredzot jāsecina līdzīgi – vieglāk strādāt, piecu reģionu finansējumu koncentrējot un apsaimniekojot vienuviet. Lai kā nu tur būtu, mums darbs jāturpina atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Jaunais pavērsiens iemācīja saimniekot ļoti taupīgi. Pat nezinu, kā sākumā, mainoties spēles noteikumiem, izdzīvoja mūsu pārvadātāji. Mūsu nodaļas finanšu analītiķis brauca pie pārvadātājiem, jo izmaksas nācās samazināt, gan optimizējot un pārkārtojot maršrutus, gan lūdzot pārvadātājus pārskatīt savu saimniecību un naudas tēriņus.

Arī sabiedriskā transporta un autoceļu jomā mums ir sava **darba grupa**, kurā iesaistīti abu jomu pārstāvji un speciālisti. Grupa ir ļoti interesanta – tajā ir gan sabiedriskā transporta speciālisti, kuri, tiesa, vairs nestrādā pašvaldībās kā tiešie transporta organizētāji, gan autoceļu lietpratēji. Sapratām, ka nepieciešams iesaistīt arī izglītības pārvalžu pārstāvjus. Problēma jāanalizē kopumā, jo iedzīvotājiem ikdienā jānokļūst gan skolā, gan darbā, gan valsts un pašvaldības iestādēs. Pirmoreiz pulcējāmies 2015. gadā, kad saņēmām Autotransporta direkcijas vēstuli par valdības rīcības plāna izpildi saistībā ar vienotu maršruta tīkla izveidošanu reģionā, iekļaujot arī skolēnu pārvadājumus. Tā mērķis ir analizēt, vai skolēnu autobusi nekursē, dublējot sabiedriskā transporta maršrutus. Uzdevums bija apjomīgs – vajadzēja ne tikai izpētīt, bet savākt datubāzi par skolēnu pārvadājumiem visos novados (kustību sarakstu un aprakstu, kartogrāfisko materiālu). Esam paspējuši skolēnu pārvadājumus jau atainot mūsu reģiona interaktīvajā kartē. Tā nepārprotami liecina, ka Zemgales reģionā skolēnu pārvadājumi pamatā ir sakārtoti. Pavisam maz ir tādu maršrutu, kas reģionā segtos ar skolēnu pārvadājumiem. To pierāda Dobeles, Jelgavas un Auces novads, kurā transporta plūsma izanalizēta vispamatīgāk. Iegūto datu analīzi esam prezentējuši LPS Tehnisko problēmu komitejā, Autotransporta direkcijā un Satiksmes ministrijā. Jautājums ir atrisināts arī Aizkraukles novadā, vēl mazliet jāpiestrādā, lai to pilnībā varētu teikt par Bauskas un Jēkabpils novada sabiedriskā transporta tīklu.

Ja konstatējam dublēšanos, informējam par to Autotransporta direkciju. Lielākoties gan problēma meklējama citur – novados ir tādas vietas un ceļi, kur sabiedriskais transports nemaz nespētu kursēt, tomēr tur dzīvo ļaudis, kam arī jānokļūst uz visām iepriekš nosauktajām vietām. Skolēnus, protams, ved, bet pārējos? Joprojām nav izdevies atrisināt sen diskutēto problēmu – **kā skolēnu autobusus nopirkt biļeti citiem brauktgribētājiem?** Šo jautājumu kārtējoreiz nesen risinājām Autotransporta direkcijā, apspriežot autotransporta pamatnostādnes. Vajadzētu tomēr izlemt, kādi normatīvie akti jāmaina – vai koriģēt esošos noteikumus vai rakstīt jaunus – lai beidzot šo prob-

lēmu atrisinātu. Nav taču jēgas organizēt sabiedriskā transporta maršrutu, reizēm aizvizinot tikai dažus cilvēkus.

Tomēr citus jautājumus – **pat jaunu maršrutu ieceres** – mums izdevies atrisināt veiksmīgi. Ap 2008. gadu bija periods, kad nācās pārskatīt maršrutu tīklu un jūtami samazināt maršrutu un reisu skaitu, sevišķi brīvdienās. Pakāpeniski cenšāmies reisu pa druskai “likt atpakaļ”. Dobeles novadā pērn atklāts jauns maršruts vasaras sezonai Jūrmala (Asari)–Dobeles. Sākumā bažījāmies, ka pasažieru nebūs. Sākām braukt tikai jūnijā, turklāt vasara nebija no saulainākajām un karstākajām, tomēr braucēju netrūka. Otrs prieks saistās ar pasažieru vilcienu, kas tagad kursē ne tikai no Rīgas uz Jelgavu, bet arī tālāk līdz Dobelei. Mums palaimējās, jo sliedes šajā posmā bija saglabājušās lietošanas kārtībā pretēji citiem slēgtajiem dzelzceļa posmiem, kur tās naski demontēja. Mūsu sliedes bija vajadzīgas Rīgas–Liepājas reisam, tas pasargāja. Nesen populārajos Ceriņu svētkos atbalstījām dobelnieku ierosinājumu un palīdzējām svētku dienās maršrutā noorganizēt modernizēto vilcienu. Ja svētki, tad svētki!

Pēc iedzīvotāju lūguma un sadarbībā ar Autotransporta direkciju atklājām iedzīvotājiem tik nepieciešamo rīta reisu maršrutā Eleja–Jelgava arī brīvdienās, kas izrādījās ļoti veiksmīgs. Daudzi to izmanto, lai nokļūtu līdz Jelgavai, bet tālāk – uz darbu Rīgā, jo, salīdzinot 2016. un 2008. gadu, iedzīvotājiem mainījušās darbvietas un attālumi līdz tām.

Kā redzat, oficiāli jau sabiedriskā transporta organizāciju plānošanas reģioniem izmainīja, tomēr darbu turpinām. Protams, daudz kvalitatīvāk spējam darboties tolaik, kad mūsu rokās bija arī finansējums. Žēl, jo tikām ieguldījuši milzīgu darbu, lai šo sarežģīto jomu sakārtotu iespējami labi. Mūsu izstrādātais maršrutu tīkls ieguldīto pūļu ziņā bez pārspilējuma bija līdzvērtīgs trim diplomdarbiem. 12 konsolidēto maršrutu tīkli, no 20 līdz 300 lappusēm, atkarībā no pārvadā-

tāja lieluma. Maršrutu tīklu garumi izmērīti un pār-
mērīti (katram maršrutam braucām un pārmērījām tā
garumu), izstrādāti un pārstrādāti. Līgumi lielākoties
noslēgti līdz 2020. gadam, Aizkraukles novadā – līdz
2021. gadam. Jēkabpils novada līgums gan beidzas
nākamgad.

Nesen parādījās ideja, ka reģioniem varētu uzticēt
darbu taksometru nozarē – licenču izsniegšanu (tie
varētu būt 16 taksometri, jo lielās pilsētas nebūs mūsu
pārziņā). Piedalāties arī darba grupā, kas apspriež
“Rail Baltic” ieceri.

V. Veips: – Sabiedriskā transporta organizēšanas funk-
cija gan mums ir atņemta, tomēr notiek pamatīgs
darbs, kaut arī finansējums vairs ir tikai 43 tūkstoši
eiro. Gan ceļnieki, gan transporta problēmu risinā-
tāji, gan “Pasažieru vilciens” prasa mūsu atzinumus –
tātad uzticas tiem. Darba jau mazāk nav palicis. Cik
apjomīgs ir pieturvietu pētījums vien!

A. Ērmāne: – Lielu darbu ieguldījām **pieturvietu ap-
sekošanā**. Apbraukājām vairāk nekā 2700 pieturvietu,
uzņēmām katras koordinātes, izvērtējām iekārto-
jumu (vai ir platformas un soliņi, kāds ir to stāvoklis).
Piebildīšu, ka pieturvietu īstenībā ir vairāk nekā 2700,
jo dažviet ir tādas, kur oficiālā pieturvieta ir zudusi,
tomēr autobuss pēc iedzīvotāju lūguma joprojām tur
apstājas. Izveidota pieturvietu datubāze. Braucot uz
kādu pieturvietu atkārtoti, viegli varam izsekot infor-
mācijas vēsturei. Pašlaik gan tiek spriests, vai pietur-
vietas joprojām paliks mūsu pārziņā vai tās atpakaļ
pārņems Autotransporta direkcija. Pieturvietu sakarā
daudz sadarbojamies arī ar “Latvijas Valsts ceļiem” –
viņi ziņo mums par plānotajiem remontdarbiem, lūdz
izvērtēt esošās pieturvietas. Tad mēs kopā ar pašval-
dību lemjam, vai pieturvietu nepieciešams atjaunot
un saglabāt vai tā nojaucama. Mūsu rūpes ietver arī
pieturvietu maiņu, nepareizos nosaukumus un citus
šķietami sīkus jautājumus – kopā aptuveni desmit da-
žādu apakšpunktu saistās ar pieturvietām. Uzmanība
tiek pievērsta un sniegti priekšlikumi arī par autobusu
kustības plāksnītēm, kas ir raibu raibās.

V. Veips: – Alda ir ļoti pieredzējusi speciāliste, kas pa-
dzīlīnāti iepazīnusi sabiedrisko transportu.

A. Ērmāne: – Ar transporta organizēšanu tiešām no-
darbojos gandrīz visu mūžu. Sāku Jelgavas domē, tad
četrus gadus strādāju Jelgavas rajona padomē un sa-
kārtāju rajona pārvaldījumu tīklu. Pēc tam tiku uzaici-
nāta uz plānošanas reģionu. Strādājot reģionā, sevišķi
skaidri apjautu, cik Latvija patiesībā ir maza, bet...
aizbraukt uz vajadzīgo vietu “pa taisno” bieži nav ie-
spējams. Jūtami traucē tas, ka joprojām nav noskaid-
rots pamatjautājums: kas veido pasažieru pārvaldījumu
“mugurkaulu” – dzelzceļš vai autobuss. Galvenais
uzdevums ir izveidot precīzu vienoto pārvaldījumu
tīklu, lai mūsu iedzīvotājiem būtu viegli nokļūt uz ne-
pieciešamo vietu reģionā vai ārpus tā.

Gaidot nākamo “siena laiku”

Viesītes novada centrā esošo dižceltni citādi kā par
kultūras pili saukt neklājas. Tās Tradīciju zālē gana

daudz vietas, lai
centrā izvietotu
divus saimes gar-
galdus – ZPR At-
tīstības padomes
politiķiem un at-
liktu gana daudz
vietas citiem uz-
aicinātajiem spe-
cialistiem, kā arī
novērotājiem. Pie
tiem piepulcējās
arī “Loga” brigāde, lai dzīvī pārliecinātos, kas tad no-
tiek zengaliešu senās tradīcijas reizē.

Pirmais secinājums – šī pulcēšanās ir kā radīta, lai ar
“vienu šāvieni nošautu 22 zaķus” – informētu reģiona
pašvaldību vadītājus par aktuālo. (Nākas gan precizēt,
ka šis bija retais gadījums, kad “zaķu” skaits vis nebija
22, tomēr katram saprotams, cik aizņemts ir pašval-
dības politiķis laikā, kad Līgosvētku dēļ tuvojas četru
dienu pārtraukums darbu ritējumā.) Tā kā Attīstības
padomes šāgada priekšsēdētājs Jelgavas mērs Andris
Rāviņš dienu iepriekš tikai atgriezies no 16+1 valstu
pašvaldību vadītāju konferences Ķīnā, “parādi ko-
mandēja” viņa vietnieks Leons Līdums. Šoreiz sēdes
“degpunktā” bija sabiedrībā balstītu pakalpojumu

Zemgales plānošanas reģionā sarežģīto deinstitutionalizācijas projektu ar cilvēciski vienkāršu un siltu nosaukumu “Atver sirdi Zemgalē!” īsteno Daces Strautkalnes vadītās sociālās jomas speciālistes.

attīstība un deinstitutionalizācija (DI) Zemgalē. Jaunākās vēstis par to, kā paredzēts īstenot iespēju sociālās aprūpes centros mītošajiem bērniem nākotnē dzīvot ģimeniskā vidē un saņemt sociālo aprūpi un rehabilitāciju savā pašvaldībā, bet pieaugušie ar garīga rakstura traucējumiem varētu izvēlēties dzīvot patstāvīgi un kļūt par pilnvērtīgiem sabiedrības locekļiem, atrodot sev piemērotu darbu, uz Viesīti bija atvedusi Labklājības ministrijas valsts sekretāre Ieva Jaunzeme un viņas “komanda”, kas sniedza prezentācijas, skaidrojumus un atbildeja uz jautājumiem.

Kad ciemiņi devās prom, zemgalieši varēja ķerties pie savu jautājumu risināšanas. Vispirms bez iebildumiem tika apstiprināts ZPR 2015. gada publiskais pārskats, ar ko Attīstības padomes locekļi bija iepazinušies jau iepriekš. Ievērojami aktuālāka par nākamībā risināmo deinstitutionalizāciju zemgaliešiem ir Latvijas un Lietuvas pārrobežu programmas jauno projektu analīze. Pirmās kārtas projekti jāiesniedz līdz 5. augustam, ieceres pašvaldībām jau zināmas, tomēr tās raisījušas arī iebildes, tāpēc detalizētam skaidrojumam šurp bija atbraukusi ZPR Attīstības nodaļas vadītāja Dace Vilmane.

Saprotama ir katra vēlme iekļūt projektā, bet noteikumi paredz, ka iesaistīties var tikai astoņas pašvaldības, no katras valsts – pa četrām. Tikpat saprotams, ka Dacei Vilmanei nākas justies kā daudz bērnu mātei, kuras izjūtas precīzi raksturo senais teiciens par košanu pirkstos, jo... visi vienlīdz mīļi un pelnījuši atbalstu. Ja šo “pirkstu” kopskaits ir 22, situācija kļūst vēl sarežģītāka. Tomēr pagaidām, pirms projekti nav apstiprināti īstenošanai, zemgaliešu kārtis atstās aizklātas. Taču pavisam negaidītas bija diskusijas par... zelta šakāli. Jā,

jūs izlasījāt pareizi! Kamēr Latvijā pat galvaspilsētu iekaro mežacūku dinastijas, lietuviešiem raizes dara šakāļi. Protams, to skaits pagaidām nav liels, bet nekautnīgās vizītes ārpus meža dzīvojamās platības satrauc iedzīvotājus, tāpēc kaimiņi izteikuši vēlmi vienu no projektiem veltīt šai plēsoņai, tomēr Zemgales plānošanas reģiona politiķi pēc diskusijām nobalsoja pret savu līdzdalību šādā projektā. Ir taču risināmas daudz aktuālākas problēmas!

Sēdes noslēgums jāva pārslēgt domas uz priekšā stāvošajiem svētkiem, jo tieši šoreiz “mājestēva” godā bija viens no aptuveni 64 tūkstošiem latviski dižākā vārda īpašniekiem – Viesītes novada domes priekšsē-

dētājs **Jānis Dimitrijevs**, kurš saņēma kolēģu apsveikumus. Viņš bija gatavs izrādīt savus valdījumus – precīzāk, nelielu, taču nozīmīgu un ar projektu atbalstu sakārtotu stūrīti – Viesītes novadpētniecības muzeja “Sēlija” daļu, kas saucas **Paula Stradiņa skola** (“Sēlijai” ir vēl divas ekspozīcijas – Mazā bānīša komplekss un Mārtiņa Buclera fotogrāfijas kabinets). 2016. gads Viesītē aizrit dižā novadnieka profesora Paula Stradiņa 120 gadu jubilejas zīmē. Gaišais nams cieši saistīts ar slaveno ķirurgu. 1883. gadā uzceltajā ēkā atradusies Eķengrāves (Viesītes senais nosaukums, arī Āžu miests, tāpēc, godinot šo ragaini, Viesītes centrā gozējas piemineklis) pagastskola. Te nākamais medicīnas spīdeklis kristīts un vēlāk skolojies. Muzejā iekārtots profesora kabinets un Stradiņu ģimenes viesistaba. Fotoattēli un priekšmeti nepārprotami liecina par izcilu personību, kas nekad nezaudēja vienkāršību. Gluži kā viņa dēls akadēmiķis Jānis Stradiņš. Muzeja vadītāja **Ilma Svilāne** Zemgales pašvaldību vadītājus sagaidīja ar mūsdienām neierastu “cienastu”, ko vis-

nota] godā turējis Pauls Stradiņš. Nervu stiprināšanai katrs "ieņēma" uz cukurgrauda uzpilinātas baldriāna tinktūras pilienus. 21. jūnijā gan bez nomierinoša līdzekļa varēja iztikt, jo Viesītē visi, aizmirsuši ikdienas trauksmi savās pašvaldībās, ieinteresēti pētīja ekspozīciju, klausoties I. Svilānes stāstījumā.

Interesanti, ka šajā muzejā vis nav ierastā nosaukuma "zāle". Kā jau skolā, te iekārtotas klases un kabineti, bet Viesītes vidusskolas senatnes liecības atrodas Skolotāju istabā. Novadniecei rakstniecei Annai Brodelei, kura gan jaunās paaudzes lasītājiem mazāk zināma, ir sava klase, bet patriarham Vecajam Stenderam, kura trīssimtgadi novadā plaši atzīmēja

2014. gadā, iekārtots kabinets. Īpaši unikāls eksponāts tomēr ne-saistās ar Stendera teoloģiskajām un valodnieciskajām interesēm – tā ir pēc Stendera zīmējumiem no koka izgatavota veļas mazgājamā "mašīna". Vedīnāt tai pievērst īpašu uzmanību, Jānis Dimitrijevs, jokus mīlot, ap-

vaicājās, vai lielpilsētas Jēkabpils mērs Leonīds Salcevičs nevēlas iegādāties tādu brīnumu. Bet to, ka katrā pieaugušajā nezūdoši dzīvo arī bērna daba, vislabāk varēja vērot Kāpēču klasē. Kā tu laidīsi garām iespēju atgriezties tālajā skolas laikā un iesēties pavisam citam gadsimtam raksturīgajos skolassolos?! Raibajā ābeču ekspozīcijā vai katrs atrada arī savu pirmo skolas grāmatu. Senās burtnīcas uzvilnīja atmiņu gūzmu par obligātajām dzēšlapām, rakstīšanu ar spalvaskātu, vēlāk jau ar pildspalvu, kuru nācās uzpildīt ar tinti, par glītrakstīšanu.

Pēc garās darbdienu pirms mājupceļa kopējo pusdienu laikā, protams, turpinājās diskusijas, tomēr galvenā vieta bija ierādīta pateicības vārdiem Viesītes Jānim, kurš neatteicās uzņemt kolēģus ZPR kalendārā ielānotajā trešajā otrdienā, kaut gan vakarā Viesītes novada Jaudis Ormaņkalnā ieskandināja vasaras Saulgriežu ritus. Pats Dimitrijeva kungs atbildes runā, šķelmīgi smaidot, atgādināja par 2017. gadā gaidāmo "karsto siena laiku", kad Jānos jau "pļauja" būs beigusies. 3. jūnijā tiks noskaidroti tie pašvaldību vadītāji, kuriem iedzīvotāji uzticēs savu likteni nākamajā sasaukumā. Kāds būs zemgaliešu lēmums 22 pašvaldībās, pagaidām paliek Lielais Nezināmais, bet Plānošanas reģiona ierastais ikdienas darbs savu gaitu turpinās.

Gunta Klismeta

27. maijā Jaunjelgavas kultūras namā, kas pirms vairāk nekā 120 gadiem celts par dažādu biedrību un iedzīvotāju ziedojumiem un nosaukts par Sadraudzības biedrības namu, notika Sēlijas 8. kongress, demonstrējot Sēlijas un pašu sēļu draudzību un sadarbību.

Sēlijas 8. kongresā piedalījās aptuveni simts dalībnieku no Sēlijas novadiem, kā arī "sēliski" domājošie no citiem reģioniem. Kongresa dalībnieku vidū bija visu septiņu Sēlijas novadu apvienības pašvaldību vadītāji – **Vija Dzene** no Aknīstes novada, **Irēna Sprōģe** no Salas novada, **Stefans Rāzna** no Ilūkstes novada, **Guntis Libeks** no Jaunjelgavas novada, **Edvīns Meņķis** no Jēkabpils novada, **Arvīds Kviesis** no Neretas novada un **Jānis Dimitrijevs** no Viesītes novada, viņu kolēģi no robežpašvaldībām – Daugavpils novada domes priekšsēdētāja **Janīna Jalinska**, Aizkraukles novada domes priekšsēdētājs **Leons Līdums** un Jēkabpils pilsētas mērs **Leonīds Salcevičs**, Saeimas deputāts ģenerālis **Juris Vectirāns**, Daugavpils Universitātes rektors **Arvīds Barševskis**, Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācībspēki, zinātnieki un kultūras darbinieki.

Sabraukušie ciemiņi varēja apskatīt dažu vietējo amatnieku darinājumus un Jaunjelgavas novada mājražotāju piedāvājumus, bet biedrības "Trejdeviņi pūri" dalībnieces no Seces pagasta viesus sagaidīja pašu rokām darinātā Augšzemes tautastērpā – tā teikt, sēliskās pašapziņas celšanai.

To novadniekos palīdz celt arī slavenais kinoaktieris **Pauls Butkēvičs**, kurš atgriezies sava tēva dzimtenē un nule turp pārvedis no Valsts prezidenta saņemto Atzinības krustu par nopelniem kultūrā, radošā mūža ieguldījumu kinomākslā un Latvijas vārda popularizēšanu pasaulē. Šoreiz viņš kopā ar Jaunjelgavas kultūras nama direktori **Anitu Ostrovsku** kongresa dele-

VIEDIE PRĀTI – SĒLIJAI

gātus uzrunāja ar Sēlijas himnas palīdzību: *"Lai turam godā seno sēļu cilti/ Un vēlam sekmes viņu pēctečiem!"*

Savukārt **Jaunjelgavas meiteņu vokālā ansambļa** dzīvespriecīgajā izpildījumā izskanēja Staburaga himna,

kam melodiju uzrakstījis par Latvijas liliju karali dēvētais Jānis Vasarietis, bet vārdi tapuši kopdarbā ar rakstnieku Vladimīru Kaijaku. Pirmoreiz Staburaga himna izskanēja pirms astoņiem gadiem Sēlpils 800 gadu svinībās. Jāpiebilst, ka netālu no abiem dižvīriem, tikai citos laikos dzīvojis arī Dziesmu svētku himnas autors Pēteris Barisons.

Atklājot kongresu, Jaunjelgavas novada domes priekšsēdētājs **Guntis Libeks** atgādināja kādu svarīgu notikumu pirms 19 gadiem: *"1997. gadā Jaunjelgavā notika Zinātņu akadēmijas asociācijas izbraukuma sēde, kas lika pamatus Sēlijas kustībai un turpmākajiem kongresiem. Šodien mēs esam pulcējušies, lai turpinātu to ceļu, ko iesāka*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sēlijas asociācija un par ko spriedām pirms diviem gadiem iepriekšējā – septītajā Sēlijas kongresā Viesītē. Mēs tiešām meklējam atbildi, kāds tad ir mūsu ceļš un kādām jābūt turpmākajām rīcībām, lai sevi saglabātu un attīstītu.”

Šogad galvenā uzmanība kongresā tika veltīta reģiona nākotnei un ekonomiskās izaugsmes meklējumiem – kā veiksmīgi attīstīt ekonomiku un kļūt par viedu teritoriju, kā arī tika pārrunāti izglītības un veselības aprūpes jautājumi. Sēlijas novadu apvienības priekšsēdētājs **Jānis Dimitrijevs** savā uzrunā par Sēlijas novadu kop-

darbību uzsvēra: *“Jau divdesmit gadus, kopš veidojam Sēliju kā vienotu kultūrvēsturisko kopumu, nekad neesam pretendējuši uz partijas veidošanu vai sevis pierādīšanu politiskā veidā, bet visu šo laiku domājuši par to, kā saglabāt savu kultūrvēsturisko mantojumu.”*

Sēlijas novadu pašvaldību apvienības vadītājs minēja lielākās vērtības, ko izdevies celt gaismā – tautas dziesmu “Es karā(i) aiziedams”, kas radusies Sēlijā un tieši senajā galvaspilsētā Sēlpilī, un vēl 3388 tur pierakstītās un Dainu tēvam iesūtītās tautasdziesmas, ko tagad Salas novada “Boļānos” savā Krišjāņa Barona dainu skapī rūpīgi glabā tā saimniece Maija Daina Paegle; Sēlijas karogu, ko Dziesmu svētkos nes novadi no Jaunjelgavas līdz Ilūkstei un kas arī ikdienā plīvo pie septiņām pašvaldībām; iedibināto kopīgo tradīciju rīkot Tautas mākslas svētkus “Sēlija rotā”, Viesītē izveidoto muzeju “Sēlija”, Sēlijas kā kultūrvēsturiskā novada jeb vienotības atpazīstamību un, protams, izveidoto Sēlijas novadu apvienību, kas apvieno septiņas pašvaldības ar 30 tūkstošiem iedzīvotāju. J. Dimitrijevs pieskārs arī nākotnes jautājumam par Sēlijas vai Vidusdaugavas plānošanas reģiona izveidi, ko diktējot ne jau ambīcijas, bet loģika.

Sēlijas novadu apvienība darbojas kā Latvijas Pašvaldību savienības struktūrvienība, un apsveikumu kongresam bija atsūtījis LPS priekšsēdis **Andris Jaunsleinis**: *“Latvijas Pašvaldību savienības vārdā sveicu jūs un Sēlijas novadu apvienības biedrus Sēlijas 8. kongresā! Pricējos, ka kustība par Sēlzemes atdzimšanu turpinās, iegūstot*

jaunu saturu un jaunas formas, un apvienība turpina Sēlijas idejas tālāknešanu.

Jau ceturto gadu Sēlijas novadu apvienība darbojas kopīgu mērķu un uzdevumu sasniegšanai, lai visās septiņās Sēlijas apvienības pašvaldībās sekmētu ekonomisko attīstību, saglabātu un nostiprinātu Sēlijas kultūrvēsturisko identitāti, kopīgi aizstāvētu savas teritorijas iedzīvotāju intereses valsts līmenī, kopā īstenotu dažādus projektus, rīkotu kopīgas sporta sacensības un kopā priecātos Tautas mākslas svētkos “Sēlija rotā”.

Šajā kongresā galvenais uzsvars likts uz nākotni, lai Sēliju veidotu ekonomiski stiprāku un viedāku, un zinātnieku izstrādātais pētījums par Sēliju varētu būt labs atspēriena punkts. Taču ceļš līdz lieliem mērķiem nekad nav ātrs un viegls. Vēlu jums visiem – gan šodien, gan turpmāk – sadarbību, neatlaidību un ticību. Arī es ticu, ka Sēlijas reģionam ir nākotne!”

Ar priekšlasījumu kongresā uzstājās Sēlijas asociācijas Goda prezidents akadēmiķis **Jānis Stradiņš**, kurš Jaunjelgavā pulcējušos cilvēkus, kas, viņa vārdiem runājot, sanākuši turpināt Sēlijas un sēliskās pasaules reālā attīstības redzējuma izkopšanu, sveica Latvijas Zinātņu akadēmijas vārdā. Viņš pauda prieku, ka Zinātņu akadēmija ne tikai 1995. gadā dibinājusi Sēlijas asociāciju, bet arī tagad ar savu ECOSOC valsts pētījumu programmu ir uzņēmusies veikt Sēlijas novadu ekonomiskās un sociālās problemātikas zinātnisko analīzi.

Godājamais akadēmiķis Sēliju raksturoja trejādi – gan kā senās sēļu cilts izplatības apgabalu, gan kā latviešu valodas sēlisko izlokšņu areālu, gan kā etnogrāfiski kulturālu novadu ar īpatnēju mentalitāti, vērtībām un novadniecisku apziņu. Kaut gan šobrīd Sēlija ir mazliet “apcirpta”, viņš apgalvoja, ka no zinātniskā viedokļa Sēlijas reģions izturētu jebkādu kritiku. Stradiņa kungs priecājas par Sēlijas dārgumiem, atjaunotajiem sēliskajiem tautas tērpiem un jostām ar ornamentiem, sēliskajām melodijām un sadziedāšanās dziesmām, ko skandina Vārnavā un Sēlpilī, tradīciju atjaunošanu un tūrisma attīstību, bet pats galvenais esot tas, ka Sēlijas vārds iegājis Latvijas vispārniecībā aprītē.

Godājamais akadēmiķis Sēliju raksturoja trejādi – gan kā senās sēļu cilts izplatības apgabalu, gan kā latviešu valodas sēlisko izlokšņu areālu, gan kā etnogrāfiski kulturālu novadu ar īpatnēju mentalitāti, vērtībām un novadniecisku apziņu. Kaut gan šobrīd Sēlija ir mazliet “apcirpta”, viņš apgalvoja, ka no zinātniskā viedokļa Sēlijas reģions izturētu jebkādu kritiku. Stradiņa kungs priecājas par Sēlijas dārgumiem, atjaunotajiem sēliskajiem tautas tērpiem un jostām ar ornamentiem, sēliskajām melodijām un sadziedāšanās dziesmām, ko skandina Vārnavā un Sēlpilī, tradīciju atjaunošanu un tūrisma attīstību, bet pats galvenais esot tas, ka Sēlijas vārds iegājis Latvijas vispārniecībā aprītē.

J. Stradiņš savā runā uzsvēra, ka Sēlijas kongress ir vienotības kongress, taču jāstiprina ne tikai Sēlijas kultūrvēsturiskā, bet arī saimnieciskā vienotība. Gatavojoties Latvijas simtgadei, viņaprāt, *“labākās veltes būtu ne tikai formālās piemiņas zīmes, bet Sēlijas sakārtošana, vispirms jau ceļu un izglītības sakārtošana un*

SĒLIJAS 8. KONGRESĀ

cilvēku saglabāšana". Viedais Sēlijas patriots uzskata, ka "būs jāpakļaujas laikmeta diktētiem skarbiem noteikumiem, tomēr gudri jāizmanto iespējas un jāminimizē Sēlijas novadiem negatīvās sekas". Viņš uzskata, ka daudz kas atkarīgs no prasmīgas apsaimniekošanas, Eiropas naudu izcīnīšanas un saprātīgas izlietošanas, ieturētas kultūrpolitikas un arī pašiniciatīvas.

Sēlijas 8. kongresā tika pieminēti arī Sēlijas dižgari, kuriem šogad svinamas ievērojamas jubilejas. Par Latvijas fotogrāfijas pamatlicēju simtpiecdesmitgadnieku Mārtiņu Bucleru pastāstīja nodibinājuma "Foto-Forma" fotogrāfijas pētnieks **Vilnis Auziņš**, par ievērojamo latviešu rakstnieku, dzejnieku un politiķi Jāni Akurateru, kuram šogad aprit 140, – Jāņa Akuratera muzeja vadītāja **Ruta Cimdiņa** un galvenā speciāliste **Maira Valtere**, par 120 gadus veco jubilāru viesīti Paulu Stradiņu – Dr.med. **Maija Pozemkovska** un par neretieti Jāni Veseli, kuram šogad tikpat, – viņa novadniece **Lidija Ozoliņa**.

Ar referātu "Fotogrāfi Jēkabpilī un tās apkārtnē 20. gadsimta pirmajā pusē" kongresā uzstājās Aknīstes vidusskolas 11. klases audzēkne **Gita Pērkone**. Viņas darbs izvirzīts arī Latvijas skolēnu zinātniski pētniecisko darbu konferencei.

Kongresā ar saviem pētījumiem par novadu ekonomikas un kultūrvides attīstību, kas veikti valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV ietvaros, iepazīstināja Latvijas Zinātņu akadēmijas pārstāve Dr.habil.oec. Baiba Rivža un pētnieces – Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre Dr.oec. Viktorija Zaļūksne un Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre LLU doktorante Līva Griņeviča.

Programmas EKOSOC-LV vadītāja akadēmiķe **Baiba Rivža**, kura, kā pati teica, esot ar sēļu asinīm un jūtīties piederīga šai telpai, pastāstīja par EKOSOC programmu, mērķiem, izaicinājumiem un desmit apakšprojektu veikumu un prezentēja pētījumu "Veiksmes un iespējas Sēlijas novadu ekonomikā".

B. Rivžas ziņojumā tika minēti faktori, kas ietekmē viedas telpas veidošanos, un programmas pētījumos tie iedalīti četros blokos: viedi resursi, viedi iedzīvotāji, vieda ekonomika un vieda pārvalde. Izrādās, Sēlijā līderi viedas pārvaldes ziņā ir Aknīstes un Salas novadi, viedā resursu izmantošanā – Ilūkstes un Jēkabpils novadi, viedu iedzīvotāju, t.i., maksimāli aktīvu un izglītotu iedzīvotāju ziņā, līderi ir Ilūkstes un Viesītes novadi, savukārt viedas ekonomikas ziņā – Ilūkstes un Aknīstes novadi.

Akadēmiķe atzīmēja, ka laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam visos Sēlijas novados uzņēmumu skaits ir pieaudzis. Kā spilgts piemērs zināšanu ekonomikas uzņēmumu nozarē tika minēts Neretas novadā reģistrētais uzņēmums SIA "Lokea", kas nodarbojas ar datorprogrammēšanu – šis ir viens no paraugiem, kā var attīstīt novadu, pat ja tajā ir maz iedzīvotāju.

Turpmākais kongresa darbs notika paneldiskusiju veidā, kurās piedalījās gan zinātnes pārstāvji, gan novadu vadītāji, gan citi eksperti.

Pirmajā paneldiskusijā "Sēlijas izaugsmes iespējas virzībā uz viedu teritoriju" programmas EKOSOC pētniece Dr.oec. **Viktorija Zaļūksne** uzstājās ar ziņojumu par Jaunjelgavas pilsētas un novada izaugsmes iespējām un iepazīstināja klausītājus ar uzņēmumu nozaru sastāvu un to attīstības tendencēm, kā arī attīstības riskiem un traucējošiem faktoriem.

Tā kā Jaunjelgavas pilsētā un novadā vadošās nozares saistītas ar mežsaimniecību, mežizstrādi un koksnes produktu izstrādājumu ražošanu, situācija šajās nozarēs ietekmē novada ekonomisko attīstību, nodarbinātību un iedzīvotāju individuālo dzīves līmeni.

Savukārt otro paneldiskusiju "Kultūras mantojums kā gudru attīstību veicinošs faktors" vadīja LZA Ekonomikas institūta direktore Dr.paed. **Nina Linde**, un tajā piedalījās arī Viesītes muzeja "Sēlija" direktore Ilma

Svilāne un Aizkraukles novada domes priekšsēdētāja vietniece Anta Teivāne.

Ar ziņojumu uzstājās jaunā pētniece **Līva Griņeviča**, kura uzsvēra, ka kultūras mantojumu var skatīt divos aspektos: kultūrvēsturiskās vērtības aspektā – mantojums kā garīga vērtība un mūsdienu sociālekonomiskajā aspektā – mantojuma komercializācija vietējās kopienas saimnieciskās dzīves aktivizēšanai.

Sociāli ekonomisko aspektu iedzīvotājiem iespējams veiksmīgi izmantot mājražošanā, jaunu un unikālu produktu vai pakalpojumu radīšanā, kas ir īpaši tikai konkrētajam novadam un nav sastopami citos, vienlīga, vai tie būtu amatniecības, mākslas vai rūpniecības produkti vai pakalpojumi tūrisma jomā. Kā spilgts piemērs minama plašāku atpazīstamību ieguvusī Latvijā izgatavotā šalle ar Lielvārdes jostas zīmes motīviem.

Tā kā Sēlijas novadu lauku teritorijas ir skraji apdzīvotas un dominē mazas lauku saimniecības, viens no kultūras mantojuma aktualizējamiem segmentiem varētu būt gastronomiskais mantojums, turklāt šis virziens pašlaik ir populārs visā Eiropā. Būtu nepieciešams noskaidrot, kas ir īpašie Sēlijas produkti (gan pārtikas, gan kultūras mantojuma) un kam tos varētu piedāvāt. Iedvesmai lai kalpo daži veiksmes stāsti, piemēram, zīmols "Ražots Gulbenes novadā" (arī citos novados un pilsētās), zaļie tirdziņi Dobeles novadā, biedrība "Pārtikas amatnieki", interneta vietne www.etsy.com u.c.

Referātu par Augšzemes tautastēriem nolasīja Viesītes muzeja "Sēlija" vadītāja **Ilma Svilāne**, uzsverot tā valkāšanu kā identitātes apliecinājumu. Muzeja speciāliste atzīmēja, ka Latvijas etnogrāfijā ir nevis četri, bet pieci reģioni un šis piektais ir Sēlija. No Ilmas Svilānes mutes daudzi pirmoreiz dzirdēja tādus vārdus kā paķeles un muduri, uzzināja, kādas ir Sēlijas krāsas, un uzklāusīja pamudinājumu glabāt un pētīt seno mantojumu.

Viņu papildināja **Anta Teivāne**, atzīmējot, ka Sēlijas tautastērpam ir 38 variācijas, toties vairākas lietas un detaļas nav nevienas citas puses tērpam, piemēram, jaka, vairākus metrus garš dvielis, ko sien kā galvasautu, vainags ar pušķiņiem, brunči ar lāsumiem. Sēlijas tērpu iespējams apskatīt Viesītes muzejā "Sēlija", savukārt Gārsenes pilī aplūkojams Gārsenes tērps, bet unikālo Kaldabruņas jostu ikviens var redzēt digitālajā versijā. Īpatnējas ir arī Sēlijai raksturīgās krāsas, sevišķi Aknīstes zilā. A. Teivāne pastāstīja arī par tērpu rotājošām zīmēm un rakstiem, kas aizsargā, un novēlēja katram klātesošajam savu tautastērpu, katram savu rakstu zīmi vai kādu detaļu, kas apliecinātu vietējo identitāti – atrast savu vietu Sēlijas kokā!

Viesītes novada domes priekšsēdētājs **Jānis Dimitrijevs** ir viens no īstenākajiem Sēlijas patriotiem, kurš daudz darījis tās stiprināšanā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā. Taču viņam tāpat kā pārējiem Sēlijas pašvaldību vadītājiem sirds ir pilna, tiklīdz piemin ceļus: "25 gadus esam braukuši pa izdangātajiem ceļiem un pa tādiem laikam brauksim vēl ilgi. Uz mūsu vēstuli Satiksmes ministrija atbildēja, ka tuvākajos gados uz ko labāku nevaram cerēt." Kaut gan J. Dimitrijevs atzina, ka ļoti būtiska ir kooperācija jeb starpnovadu sadarbība, ar to ir par maz, lai šo pierobežas vidi padarītu cilvēkiem pievilcīgāku. Viņa kolēģis **Stefans Rāzna** no Ilūkstes novada bija daudz kategoriskāks, kritizējot Latvijas politiskās elites pieeju gan Eiropas Savienības fondu sadalei, gan Nacionālajā attīstības plānā iezīmētajiem attīstības centriem, kur iekļautas tikai 9 + 21 pašvaldības. "Šādu politiku es nevaru atbalstīt! Arī Sēlija ir jāieziņē kā reģions, un mums ir tiesības lūgt un prasīt Eiropas atbalstu. Mēs, Sēlijas pašvaldību vadītāji, jūtam milzīgu atbildību pret visu Sēlijas tautu. Jāsauc tauta palīgā!" aicināja S. Rāzna.

Un pirmais, kurš pieteicās palīgos, bija Rīgā dzimušais Sēlijas ziepniekmeistars no Jaunjelgavas **Andris Romanovskis**, kurš vēlāk savā mājaslapā ierakstīja šādus vārdus: "Pēc Stefana Rāznas un Jāņa Dimitrijeva stāstītā man nāca apjaušana, ka Sēlija interesē tikai pašu Sēlijas novadu vadītājus, kultūras darbiniekus un vēl mazskaitlīgu sēļu entuziastu kopiņu. Man nāca apjaušana, cik lielu gribasspēku un jaudu sēļu lietā ir ielikuši Viesītes

SĒLIJAS 8. KONGRESĀ

un Ilūkstes mēri, kā arī citu novadu vadītāji, bet ar to ir par maz, ar to visu nepietiek, un sēļi sāk novēcot un pagurt. Tad nu man aptecējās sirds un radās vēlme pateikt kādu vārdu no mana, Sēlijas ziepnieka skatpunkta."

A. Romanovska sakāmais bija strikts – neraugoties uz to, ka katru gadu vai pārgadu tiekas vieni un tie paši cilvēki un runā par vienām un tām pašām lietām, vezums nekust ne no vietas. Viņš atzina, ka gaušanās nelīdzēs, jo sēļiem talkā nenākšot un nepalīdzēsot ne Rīga, ne Maskava, Vašingtona vai Brisele, gluži pretēji – investīciju vietā Sēlija dabūšot vēl aizbraucējus, tādēļ sliēcēju glābšana esot pašu sliēcēju rokās. "Savulaik bija tāda luga "Es jūs piespiedīšu mīlēt Raini!", un tagad ir pēdējais laiks teikt: "Es un mēs piespiedīsim mīlēt Sēliju!" Nezinu, vai var un vajag piespiest mīlēt

Sēliju, taču domāju, ka mans devums Sēlijas attīstības veicināšanā varētu būt lielāks, vismaz ideju un redzējuma ziņā noteikti," sacīja Andris Romanovskis. "Tad nu pamazām rakstīšu savā ziepniecas dienasgrāmatā par Sēliju, par tās iespējām. Domāju ka manas pārdomas varētu interesēt ne tikai Sēlijas iedzīvotājus un aktivistus, bet arī citu novadu un mazpilsētu patriotus."

Sēlijas palīgu komandā todien pieteicās arī jaunā paaudze, kas 8. kongresa laikā nodibināja Sēlijas novadu apvienības Jauniešu padomi "SēJa", par savu priekšsēdētāju izvirzot **Kārlī Deikovski** no Salas novada.

Kongresa dalībnieki pieņēma rezolūciju par Sēlijas saimniecisko attīstību un aicinājumu "Par apdraudējumu Sēlijas ilgtermiņa pastāvēšanai", atkārtoti izvirzot prasību valdībai izveidot atsevišķu Sēlijas plānošanas reģionu un pārtraukt centralizāciju izglītības un medicīnas nozarēs, kā arī aicinot Sēlijai piešķirt reģionālā attīstības centra statusu.

Foto: **Kaspars Sēlis**

SĒLIJAS 8. KONGRESA REZOLŪCIJA

Par Sēlijas saimniecisko attīstību

Sēlijas 8. kongress atzīmē, ka kopš 1. Sēlijas kongresa 1999. gadā ir veikti vairāki uzlabojumi valsts ceļu tīklā Sēlijā, rekonstruējot un noklājot atsevišķus valsts ceļus ar melno segumu. Pirmo reizi Lauku attīstības programma piedāvā lauku novadiem iespējas atjaunot daļu pašvaldību ceļu. Tomēr kongress atzīmē, ka nav ņemti vērā vairāku kongresu aicinājumi un rezolūcijas par nepieļaujami sliktu valsts ceļu stāvokli Sēlijā, kas bremzē Sēlijas teritorijas sasniedzamību un attīstību.

Sēlijas 8. kongress atzīmē, ka kopš padomju varas gadiem Sēlijas teritorijā ir veikti mazāki ieguldījumi saimnieciskajā un sociālajā infrastruktūrā, salīdzinot ar pārējo Latvijas teritoriju: dabasgāzes apgādes trūkums, sliktāks ceļu stāvoklis, proporcionāli nabadzīgāks valsts un vietējās nozīmes iestāžu tīkls. Pēc valsts neatkarības atjaunošanas ir pārtraukti un nav atjaunoti pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu Krustpils–Jelgava. Sēlijas dabas resursu izmantošana ir nozīmīgs valsts ekonomikas faktors, bet kompensējošie mehānismi teritorijai un iedzīvotājiem ir niecīgi.

Sēlijas kultūrvides saglabāšana var notikt tikai, saglabājot teritorijas apdzīvotību, novēršot emigrāciju, atbalstot jaunās ģimenes un realizējot pārdomātu jaunatnes politiku.

Valsts piedāvātie attīstības instrumenti Eiropas Savienības struktūrfondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam Sēlijas teritorijai ir neproporcionāli niecīgi un nepietiekami.

Sēlijas 8. kongress aicina Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu:

- izveidot Sēlijas plānošanas reģionu;
- veidot īpašus valsts atbalsta instrumentus Sēlijas saimnieciskās infrastruktūras, tajā skaitā valsts ceļu V956 Daudzeva–Viesīte–Apsērde, P70 Svante–Lietuvas robeža, P72 Ilūkste–Bebrene–Birži, V805 Sankaji–Bibāni–Grāvāni un V812 Straumēni–Bibā-

ni, uzlabošanai;

- ieviest dabas resursu nodokli meža koksnes izmantošanai ("celmu nauda"), kura atskaitījumus pilnībā novirzīt pašvaldībām ceļu atjaunošanai;
- izveidot valsts mājokļu un uzņēmējdarbības atbalsta programmas jaunajām ģimenēm novados;
- atbalstīt jaunatnes organizāciju izveidošanos un darbību novados.

SĒLIJAS 8. KONGRESA AICINĀJUMS

Par apdraudējumu Sēlijas ilgtermiņa pastāvēšanai

Sēlijas 8. kongress nosoda centralizētu, tehnokrātisku, Latvijas specifiskajai situācijai nepiemērotu pieeju tautas attīstībai. Sēlijas novados ir slēgtas visas vietējās slimnīcas, saglabāta tikai viena pilnvērtīga reģionālā slimnīca Jēkabpilī. Gadu no gada proporcionāli tiek samazināts veselības finansējums reģioniem. Finanšu un speciālistu trūkuma dēļ pasliktinās ambulatoro pakalpojumu pieejamība Sēlijas lauku teritorijās. Pēdējo gadu laikā ir slēgtas visas valsts profesionālās izglītības iestādes Sēlijas novados.

2015. gadā Ministru kabinets pieņēma noteikumu par skolēnu skaita ierobežošanu vidusskolās, kas apdraud vidusskolu pastāvēšanu Aknīstē, Jaunjelgavā, Neretā, Salā, Ilūkstē, Bebreņē un Zasā. Pašreizējais Ministru kabinets turpina mazo skolu likvidācijas politiku, ar administratīvām un finansiālām metodēm veicinot Sēlijas apdzīvotības mazināšanos, atņemot Sēlijas kultūrvēsturiskajam reģionam nākotnes attīstības iespējas.

Sēlijas 8. kongress aicina Latvijas Republikas Ministru kabinetu:

- pārtraukt administratīvu izglītības iestāžu centralizācijas politiku, kas veicina Sēlijas novadu depopulāciju un rada draudus Sēlijas pastāvēšanai ilgtermiņā;
- nodrošināt decentralizētu, teritoriāli pieejamu ambulatoro veselības aprūpes pakalpojumu tīklu Sēlijā.

NODIBINĀTA SĒLIJAS NOVADU APVIENĪBAS JAUNIEŠU PADOME

Sēlijas 8. kongresa laikā atsevišķā darba grupā darbojās jaunieši no septiņām Sēlijas novadu apvienībā pārstāvētajām pašvaldībām – Aknīstes, Ilūkstes, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Neretas, Salas un Viesītes novada, kā arī kaimiņpašvaldības – Krustpils novada.

Savu veikumu viņi atrādīja kongresa noslēgumā, priecīgi paziņojot vēsturisku faktu – 2016. gada 27. maijs ir **Sēlijas novadu apvienības jauniešu padomes “Sēja” dzimšanas diena!** Organizācijas nosaukums veidots no divu vārdu pirmajām zīlēm – Sēlija un Jaunieši. Par Sēlijas jauniešu padomes “Sēja” priekšsēdētāju

ievēlēts **Kārlis Deikovskis** no Salas novada, bet par vietnieci – **Laura Liepiņa** no Viesītes novada.

Sēlijas jauniešu padome “Sēja” turpmāk pārstāvēs reģiona jauniešu intereses Latvijas Jaunatnes padomē, citās sadarbības organizācijās un valsts institūcijās. Jauniešu padome definējusi konkrētus uzde-

vumus, pie kuru izpildes viņi jau ķērušies: jaunatnes politikas veidošana novadu pašvaldībās un reģionā kopumā; jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošana un iesaiste kopienas sabiedriskajās norisēs; sēliskās identitātes saglabāšana un veicināšana; kopīgu projektu īstenošana; piedalīšanās starpinstitucionālā sadarbībā jaunatnes politikas veidošanā; iesaistīto novadu jauniešu un to organizāciju saliedētības un sadarbības stiprināšana un apvienības dalībnieku kapacitātes celšana.

Pavisam drīz Jauniešu padomei taps savi konti sociālajos tīklos, kur ikviens interesents varēs ērti sekot līdzi aktualitātēm.

Sagatavojuši **Jolanta Grandāne** un **Kaspars Sēlis**

ATTĪSTĪBAS TENDENCES DARBĀ AR JAUNATNI

Lelde Vazdiķe,
LPS jaunatnes lietu speciāliste,
un **Marika Arkliņa,**
IZM Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta
pārvaldes vecākā referente

Jaunatnes likums nosaka, ka Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) nodrošina vienotas valsts politikas izstrādi jaunatnes politikas nozarē un tās koordinētu īstenošanu, tādējādi uzturot pasākumu sistēmu darbam ar jaunatni. Šā gada sākumā Izglītības un zinātnes ministrija veica ikgadējo **Latvijas pašvaldību aptauju par situāciju jaunatnes jomā vietējā mērogā**. Aptaujas anketa tika izstrādāta sadarbībā ar Latvijas Pašvaldību savienību, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru un Latvijas Jaunatnes padomi. Kopumā aptaujā piedalījās 101 pašvaldība.

Savukārt Jaunatnes likuma 5. pants paredz pašvaldības kompetenci jaunatnes politikas nozarē. Piedāvājam iepazīties ar šajā pantā minētajiem instrumentiem, ko pašvaldības var izmantot jaunatnes politikas organizēšanai, un šābrīža aktuālajiem datiem no IZM veiktās aptaujas Latvijas pašvaldībās par situāciju jaunatnes jomā vietējā mērogā.

Jaunatnes likums nosaka, ka pašvaldība, pildot savas funkcijas, veic darbu ar jaunatni, ievērojot jaunatnes politikas pamatprincipus un valsts jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus. Pašvaldība plāno darbu ar jaunatni, izstrādājot **pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus**, kā arī pašvaldība nodrošina **institucionālu sistēmu** darbam ar jaunatni.

Pašvaldības var izveidot **institucionālo sistēmu** darbam ar jaunatni, nosakot **atbildīgo institūciju** vai nozīmējot atbildīgos **darbiniekus** darba ar jaunatni īstenošanai. Kopumā no 101 pašvaldības, kas tika aptaujātas, **83 pašvaldībās** par darba ar jaunatni koordinēšanu un īstenošanu ir atbildīgi tieši **jaunatnes**

lietu speciālisti. Pašvaldības jaunatnes lietu speciālists ir persona, kura veic darbu ar jaunatni, sadarbojoties ar jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītajiem, un tās pienākumos ietilpst priekšlikumu izstrādāšana jaunatnes politikas pilnveidei, informatīvu un izglītojošu pasākumu, projektu un programmu īstenošana un koordinēšana, jauniešu pilsoniskās audzināšanas sekmēšana, jauniešu brīvprātīgā darba veicināšana, jauniešu konsultēšana jaunatnes politikas jomā, jauniešu personības attīstības veicināšana. Savukārt **16 pašvaldībās** šos pienākumus veic pašvaldību darbinieki **amatu apvienošanas kārtā**. Pašvaldība var izvēlēties arī **citu kārtību**, kā tiek nodrošināta jaunatnes politikas organizēšana pilsētā vai novadā. Tā, piemēram, Aizputes novadā atbildīgā par darba ar jaunatni koordinēšanu un īstenošanu ir biedrība "Next" uz deleģējuma līguma pamata, un atbildīgie darbinieki strādā biedrības pārraudzībā esošajā jauniešu centrā. Tikai **viena pašvaldība** norādījusi, ka tajā **nav** personas vai institūcijas, kas koordinētu jaunatnes jomu pašvaldībā. IZM aptaujā pašvaldības tika aicinātas norādīt, cik **pašvaldības darbiniekiem** tiešajos pienākumos ietilpst darbs ar jaunatni, un kopumā uzskaitītas **409 personas** (jaunatnes lietu speciālisti, koordinatori, jauniešu centru un brīvā laika centru darbinieki, Izglītības pārvaldes pārstāvji u.c.).

Aptaujā tika apzinātas arī pašvaldībās par darbu ar jaunatni atbildīgās personas pārstāvētās institūcijas. **40% pašvaldību atbildīgā institūcija ir jauniešu centrs** vai bērnu un jauniešu centrs, vairāk nekā 20% pašvaldību atbildīgā institūcija, kuras pārraudzībā strādā arī jaunatnes lietu speciālists, ir pašvaldības domes izglītības nodaļa vai izglītības pārvalde.

Tā kā jaunatnes politika ir izteikti starpnozaru politika, būtiski ir veicināt starpnozaru sadarbības attīstību jaunatnes jomā Latvijā, jo diemžēl dažkārt pašvaldībās trūkst sadarbības starp jaunatnes lietu speciālistu un ar citām pašvaldību iestādēm, kas iesaistītas jaunatnes jomā, tādēļ ļoti svarīgi būtu pašvaldībā izveidot jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju. **Pašvaldības jaunatnes lietu konsultatīvā komisija** ir pašvaldības veidota padomdevējainstitūcija, kuras mērķis ir veicināt saskaņotas pašvaldības jaunatnes politikas izstrādi un īstenošanu. Vairāku pašvaldību prakse liecina, ka šādu konsultatīvo komisiju darbs veicina mērķtiecīgas un strukturētas jaunatnes politikas attīstību pašvaldībā un sekmē ciešāku dažādu nozaru ekspertu sadarbību jaunatnes jomā. Saskaņā ar aptaujas rezultātiem tikai **28 pašvaldībās** ir izveidota jaunatnes lietu konsultatīvā komisija, kas palīdz plānot un īstenot darbu ar jaunatni un veicina

jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā. 2014. gadā jaunatnes lietu konsultatīvā komisija darbojās 25 pašvaldībās, līdz ar to novērojams minimāls rādītāja uzlabojums. Attiecībā uz pašvaldību norādīto jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas sastāvu pozitīvi vērtējama prakse, piemēram, Dobeles, Talsu, Madonas, Cēsu novadā, Jelgavas pilsētā un Valmierā, jo komisijās ir pārstāvēta gan lēmējvara, gan izpildvara, kā arī līdz ar dažādu nozaru ekspertiem darbojas nevalstisko organizāciju pārstāvji un jaunieši. Būtiski jau komisijas nolikumā iekļaut konkrētu institūciju un jauniešu pārstāvniecību, kas varētu veicināt starpinstitutionālo sadarbību un jauniešu dalību lēmumu pieņemšanas procesā.

Lai nodrošinātu jauniešu brīvā laika lietderīgu pavadīšanu, pašvaldība var izveidot **jauniešu centru**. Tas ir viens no pašvaldības instrumentiem un institucionālās sistēmas sastāvdaļa darbam ar jaunatni, kura mērķis ir ar neformālās izglītības metodēm veicināt atbalstu jauniešu iniciatīvām, nodrošinot uz jauniešiem orientētu plānotu pasākumu organizēšanu un piedāvājot iespējas izmantot brīvo laiku pilnvērtīgai izaugsmei. Vērtējot atbalsta vietu skaitu pašvaldībās, šobrīd kopumā var uzskaitīt **185 institūcijas**, kas pilda **jauniešu centra funkcijas** pašvaldībā (jaunatnes iniciatīvu centri, brīvā laika centri, multifunkcionālie jauniešu iniciatīvu centri, dienas centri).

Pašvaldība var veidot arī **jauniešu domi**, lai sekmētu jauniešu iniciatīvas, sadarbību, pieredzes apmaiņu un citas aktivitātes. Pēc IZM aptaujas datiem, jauniešu domes darbojas **42 pašvaldībās** no 101 pašvaldības (2014. gadā domes bija 39 pašvaldībās).

Jaunatnes likumā minēts, ka pašvaldības var izstrādāt pašvaldības jaunatnes **politikas attīstības plānošanas dokumentu**. Kopumā **47 pašvaldības** norādījušas, ka tām ir izstrādāts pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokuments, 36 pašvaldībās ir atsevišķs patstāvīgs jaunatnes politikas plānošanas dokuments un 11 pašvaldībās jaunatnes jautājumi iekļauti kopējā pašvaldības attīstības plānošanas dokumentā.

Būtisku darbu ar jaunatni veic arī **nevalstiskās organizācijas**, kā arī pašvaldībās bieži vien veidojas **jauniešu iniciatīvu grupas**. Saskaņā ar aptaujas datiem **79 pašvaldībās** (no 101 pašvaldības) ir reģistrētas vai darbojas **jaunatnes organizācijas** un/vai **biedrības**, kas veic darbu ar jaunatni. Salīdzinājumam – 2012. gadā 70 pašvaldībās bija reģistrētas un/vai darbojās jaunatnes organizācijas un/vai biedrības, kas veic darbu ar jaunatni. Saskaņā ar Jaunatnes likuma 5. pantu pašvaldība nodrošina jaunatnes organizācijām un jauniešu iniciatīvu grupām (neformālām un neregistrētām iniciatīvu grupām, interešu apvienībām) iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu pašvaldības lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas. Vienlaikus pašvaldībām ir tiesības kādus uzdevumus deleģēt jaunatnes organizācijām vai biedrībām,

kas veic darbu ar jaunatni. Šobrīd šāda uzdevumu deleģēšana nevalstiskajam sektoram nav izplatīta prakse, taču astoņas pašvaldības apliecinājušas šādu praksi, vienīgi ne visos gadījumos minēts, vai pašvaldība ir noslēgusi ar biedrību deleģēšanas līgumu par konkrētu uzdevumu darbā ar jaunatni.

Lai jaunatnes politikas plānošana būtu pamatota, svarīgi pašvaldībā veikt regulāras aptaujas jauniešu vidū par darbu ar jaunatni, apzinot jauniešu viedokli par viņiem saistošiem jautājumiem. Saskaņā ar aptaujas rezultātiem tikai **36 pašvaldībās** notiek **regulāras aptaujas** jauniešiem. Vērts norādīt, ka aptaujām nav jānotiek tikai papīra formātā vai interneta vidē, var izmantot arī jauniešiem draudzīgākas metodes, piemēram, tiešās sarunas pasākumu laikā vai pēc tiem, vērtējot paveikto, kā arī efektīvs veids ir jauniešu forums. Aptaujas organizēšanā būtiski iesaistīt arī pašus jauniešus.

Vērtējot jaunatnes politikas attīstību Latvijā, bieži vien tiek atzīts, ka šī nozare ir salīdzinoši jauna, līdz ar to arī darbā ar jaunatni esam tikai sākumstadijā, kopīgi veidojot šo sistēmu. Aptaujā pašvaldībām bija jānorāda gads, kad uzsākts plānveidīgi organizēts darbs ar jaunatni. Lielākais īpatsvars – **17%** respondentu atzīmējuši **2013. gadu**, 13 pašvaldības norādījušas 2012. gadu, desmit pašvaldības – 2011. gadu. Kopumā plānveidīga darba organizēšana iezīmējas ar 2009. gadu, kad stājās spēkā daudzi normatīvie akti jaunatnes jomā, kā arī tika uzsākta mērķtiecīga ārvalstu finanšu instrumentu piesaiste, piemēram, Latvijas – Šveices sadarbības programma. Pašvaldības atzīmējušas, ka jaunatnes darba mērķtiecīgu un plānveidīgu organizēšanu ietekmējusi jaunatnes lietu speciālista amata izveide pašvaldībā, kā arī plānošanas dokumenta izstrāde, nosakot pašvaldības jaunatnes politikas mērķi, prioritātes un rīcības virzienus.

Pašvaldībām, plānojot vietējo darbu ar jaunatni, labs palīginstruments var būt 2015. gadā IZM organizētais **pētījums “Darba ar jaunatni situācijas izpēti pašvaldībās un darba ar jaunatni attīstības modeļu izstrāde”**, kura rezultāti pieejami IZM mājaslapā: <http://www.izm.gov.lv/lv/publikacijas-un-statistika/petijumi>. Būtiski arī darba plānošanā ņemt vērā šogad apstiprināto Jaunatnes politikas īstenošanas plānu 2016.–2020. gadam.

ATPŪTĀI, ATELPĀI, SMAIDAM

Dzeltenā jūra blakus valstij ar iedzīvotāju skaitu 1,3 miljardi. Ģeogrāfiskais kuriozs? Es tā nedomāju...

☺ ☺ ☺

Kad bērni izaugs lieli un dzīvos atsevišķi, iešu pie viņiem ciemos, nometīšu jaku pie durvīm un netirām kājām iešu uz virtuvi pie ledusskapja.

☺ ☺ ☺

Vienmēr, kad pasūtu ēdienu uz mājām, prasu piederumus trim personām. Lai viņi neuzzinātu, ka to visu taisos aprīt es viens.

☺ ☺ ☺

Dzīvot mazpilsētā – tas nozīmē, ka tevi pazīst vēl pirms iepazīšanās ar tevi.

☺ ☺ ☺

“Īpašās pazīmes: nav tetovējumu.”

☺ ☺ ☺

– Meitenīt, jūs dzīvniekus mīlat?

– Ļoti!

– Paņemiet mani pie sevis, esmu tāds lops!

☺ ☺ ☺

Zinātnieki apgalvo, ka cilvēka organisms aug tikai līdz 25 gadu vecumam. Acīmredzot pakaļa un vēders par to nezina.

☺ ☺ ☺

Britu zinātnieki sakrūstojā krabju nūjiņas un eksperimenta rezultātā ieguva krabju krustiņus.

☺ ☺ ☺

Satiekas divi psihologi:

– Tev viss kārtībā. Bet man?

☺ ☺ ☺

Labu grāmatvedi atrast grūti – mūsējā, piemēram, jau divus gadus atrodas starptautiskajā meklēšanā.

☺ ☺ ☺

Pēc badošanās nedēļas lauvam nācās atzīt, ka zvēru karalis ir zoodārza sargs.

☺ ☺ ☺

Sludinājums: “Zooveikals pieņems darbā pārdevēju māti.”

☺ ☺ ☺

Māka klausīties ir liels pluss; māka izlikties, ka klausies, – tas jau ir talants.

☺ ☺ ☺

Apkopēja, kura 20 gadus nostrādājusi lidostā, zina 70 valodās frāzi “Kur lien, neredzi, es tikko izmazgāju!”

☺ ☺ ☺

– Aprakstiet sevi trīs vārdos!

– Slinks.

☺ ☺ ☺

Ilgī nepamet savus profilus sociālajos tīklos. Cilvēki var padomāt, ka tev sākusies interesanta dzīve.

Politīķis atbild uz jautājumu nevis tāpēc, ka zina atbildi, bet tāpēc, ka viņam jautā.

☺ ☺ ☺

Progresā gaita: mobilie tālruni kļūst plānāki un gudrāki, bet cilvēki – gluži otrādi.

☺ ☺ ☺

Psihologs – cilvēks, kurš vēro visus pārējos, kad telpā ienāk skaista sievietē.

☺ ☺ ☺

Suns – cilvēka četrkājainais draugs un koka trijkājainais ienaidnieks.

☺ ☺ ☺

Suvenīrs ir prece, kuru savā pilsētā neviens nekad nepirktu.

☺ ☺ ☺

Svinīgs – piesārņots ar svinu.

☺ ☺ ☺

Špikeri – studenta ārējā atmiņa.

☺ ☺ ☺

Vīrieti par nobriedušu var uzskatīt tad, kad viņš ar auguma aprišēm vairs neizceļas starp grūtniecēm.

☺ ☺ ☺

Ko nozīmē “Nē, nē un vēlreiz nē!”? Pasaku princese atsaka trīsgalvainam pūķim.

☺ ☺ ☺

Ieraksts profesora dienasgrāmatā:

“Tuvojas sesija. Studentu pieklājība kļūst vienkārši neizturama...”

☺ ☺ ☺

– Mīļā, vai šodien pusdienās atkal konservi?

– Jā, dārgais!

– Kādi tad šoreiz?

– Vajadzētu būt labiem! Uz kārbas bija rakstīts “Tavam mīlulim”!

☺ ☺ ☺

Zvans uz banku:

– Vai jūs dodat kredītu psihoneiroloģiskā dispansera pacientiem?

– Dodam, bet... ar ārpriestīgiem procentiem!

☺ ☺ ☺

Ārsts pacientam:

– Cik stundu jūs dienā guļat?

– Divas, trīs...

– Bet tas taču ir gauži maz!

– Nekas, man pietiek, jo jau naktī es guļu astoņas stundas.

☺ ☺ ☺

Mācekļi prasa pieredzējušam vīndarim:

– Kādam jābūt pagrabam, lai vīns kārtīgi nobriestu?

– Labi aizslēgtam!

Foto: Dace Legzda
un Ojārs Martinsons

Logos vasara.
Foto: Sniedze Sproģe

“LOGS”
Mazajā Pils ielā 1, Rīgā, LV 1050, tālr. 6732 6634